

Uvodnik

Kanček prizanesljivega potrpljenja!

Občutki se mešajo: ocene o našem položaju so soglasno negativne, več naših ustanov se skuša rešiti ponavljajočih se kriz, politično smo neenotni, šoli ne znamo pomagati, desnica uspešno preprečuje izvajanje zakona, leva sredina je neznosno previdna in počasna, spet bruhamo na dan očitki o fojbah in povojnih pomorih, komunistom in skesanim komunistom je še vedno nerodno in v vne mi po zavračanju lastne odgovornosti radi pristanejo na tezo o slovenskem genocidu in etničnem čiščenju na škodo Italijanov... Še in še bi lahko naštevali, toda s tem bi si delali samo slabo kri. Povejmo raje, da smo začeli uspešno reševati krizo našega stalnega gledališča in da so stekle vaje za prvo premiero; pohvalimo se, da smo v paritetnem odboru našli skupno govorico in enotno stališče; začudimo se, da je ustanova, ki je napovedala tečaj slovenščine, dobila v Trstu 189 prijav. Torej vendarle ni vse tako črno, kot je izgledalo na začetku. Seveda ni, toda stanje nas postavlja pred odgovornosti, da se predvsem sami rešujemo iz zank, ki nam jih pletejo drugi, ali pa sami zabredemo vanje. V duhu govora pisatelja Rebule na Bazovici, ki je poudaril, da rešitve ne moremo pričakovati ne iz Rima ne iz Ljubljane, pač pa jo moramo iskati v lastni odporni sposobnosti, predvsem v volji po preživetju. Prestali smo dvajsetletje brez šol, brez društev, brez tiskane besede, brez gledališč in brez športnih društev. Vztrajali smo, ker smo govorili slovensko v družini, ker so pogumni duhovniki obdržali slovensko molitev v cerkvi, ker smo se v lepih in težkih trenutkih veselili in tolažili s slovensko pesmijo. Tudi danes je to potrebno, a ni dovolj, zato pa imamo društva, šole, zbornice, medije, kulturne ustanove in šport. Vse to ponujeno in razvejano društveno življenje pa bo ostalo brez učinka, če bomo ponudbo sprejemali zgolj iz občutka dolžnosti, obvezno, kot bi šlo za stanovsko pomoč ali vsiljeno ceno kramo. Premnogokrat se ne zavedamo, da predstavlja ponudba bogastvo, za katerim se skrivajo dobra volja, ustvarjalni napor in umetniški dosežki naših ljudi. Če jih bomo ne samo kritizirali, pač pa pravilno vrednotili, se jih posluževali in jim dali zadoščenja, bomo prispevali tudi k njihovi nadaljnji kvalitetni rasti, dosegli bomo, da bodo rasli skupaj z našimi zahtevami in pričakovanji. Vsi, mladi in stari, ki se trudijo za dobro naše skupnosti, pričakujejo kanček prizanesljivega potrpljenja. To ne terja ne veliko poguma ne posebne darežljivosti, pač pa nekaj prepotrebne velikodušnosti. Zanj vam bodo vsi hvaležni. Tudi mi.

Pogovor

Predsednik
dežele F-Jk
Riccardo Illy
o izzivih in
gospodarskem
razvoju naše
dežele

3

Slovenska matica

Pri Slovenski
matici so
predstavili
pomembna
slovenska
knjižna dela

8

Svečanost

V Devinu so se ob
spomeniku
dostojno
spomnili
kmečkega punta
iz leta 1713

11

Imenovanje

Koroški Slovenec
dr. Zdravko
Inzko je bil
imenovan
za avstrijskega
veleposlanika
v Sloveniji

12

Foto JMP

“Kristusov
križ je za
vernike
ikona upanja, kajti
na križu se je dopolnil
odrešilni načrt Božje
ljubezni!”
Janez Pavel II.

“V smrti Jezusa Kristusa se srečata navidezno zmagovalstvo zla in dokončna zmaga dobrega; najbolj temno obdobje zgodovine in razkritje Božje slave, trenutek razkola in obenem središče ponovne obnove stvarstva... Kristusov križ je za vernike ikona upanja, kajti na križu se je dopolnil odrešilni načrt Božje ljubezni!” je pomenljivo dejal sveti oče Janez Pavel II. med molitvijo angelskega češčenja minulo nedeljo in nadaljeval: “Ob zori tretjega tisočletja, ki smo ga blagoslovili s svetim letom in je neizmerno polno številnih možnosti, je človeštvo zaznamovano s pretresljivo širitvijo terorizma. Nenehni niz krvavih atentatov, ki so vsi usmerjeni proti človeškemu življenju, razburja duhove in nas vse ljudi dela nemirne, v vernikih pa vzbuja boleče vprašanje, ki je prisotno že v psalmih: ‘Zakaj, Gospod? Do kdaj, Gospod?’”

Te dramatične papeževe besede, ki jih je izrekel v Castelgandolfu v nedeljo, 19. septembra, tik pred molitvijo tradicionalnega angelskega češčenja, kažejo na vso krvavo dramo nasilja, ki smo mu danes priča v svetu in še posebej v Iraku, kjer nasilju in smrti ni videti konca. “Do kdaj, Gospod?” Do kdaj še to nasilje, do kdaj? Kje je konec, če sploh kak konec nasilju danes lahko uvidimo. Papež je v svojem nagovoru še dejal, da je Bog imel odgovor na to vprašanje in je odgovor dal tako, da je poslal na svet v gotovo smrt na križu svojega edinega Sina, Jezusa Kristusa Odrašenika. Sin kot žrtev greha in zla, umorjen na križu, a tudi Sin kot Odrašenik, tisti, ki vstane od smrti in človeku pokaže pot upanja in ljubezni, ki mu pokaže pot v večno življenje, ki pa gre vedno in le preko križa. Zato torej: “Kristusov križ je za vernike ikona upanja, kajti na križu se je dopolnil odrešilni načrt Božje ljubezni!” Papež tokrat ni govoril o nedavnem nezaslišanem in nevidnem terorju in smrtni kosi v Beslanu, niti ni govoril o tisti smrtni kosi, ki dnevno žanje krvavo žetev v Iraku. V svojem nagovoru je zajel ves teror, vse nasilje, ves greh, vse zlo sveta, v enem samem nagovoru je zajel bistvo krščanstva, ki v trpljenju Kristusa na križu in v njegovem vstajenju vidi edini odgovor na nasilje, vidi edini smisel življenja. Papež je tokrat govoril kot prvi mož Cerkve, kot mistik in kot vernik, kot človek, ki se zaveda svoje človeške majhnosti in dejstva, da brez Božje pomoči sam zagotovo ne bo našel odgovora na vprašanje: “Do kdaj še, Gospod?”

Nasilje nas spremlja vsepovsod, preveč ga je v našem vsakdanjem življenju, preveč ga vdira preko televizijskih zaslonov v naše domove in preveč ga je za stenami naših varnih domov, ki so sicer navidezno varni pred tatovi in zlikovci, niso pa varni pred nasiljem, zlom in grehom, ki je v nas samih. “Do kdaj, Gospod, do kdaj še?” je vprašanje, ki si ga danes postavlja vsak razumen in razmišljujoč človek, a sami ne najdemo odgovora, ko zvečer nemo strmimo v neznosno nasilje v Iraku, ko nemi in nemočni poslušamo novice, kako se lahko za borih osem tisoč evrov pobije več kot štiristo nedolžnih ljudi (krvnik Basajev je sam dejal, da so “samo” toliko stale žrtve-otroci v Beslanu!), kako se lahko danes, na pragu tretjega tisočletja, pred televizijsko kamero zakolje nedolžen človek. Papež je s svojim nedeljskim nagovorom jasno povedal, da je tudi on, čeprav Petrov in Kristusov naslednik na Zemlji, samo človek, da resničnega odgovora na nasilje in gorje tudi sam ne najde nikjer drugje kot le v krščanski veri, da je Kristus prišel na svet, da bi nas odrešil, da je bil sam, Sin Boga, sam Bog torej, nasilno umorjen, da bi mi večno živeli, da bi vsi ljudje uvideli, da je za zemeljskim življenjem večno življenje. To ne pomeni, da se moramo pred nasiljem vdati, nasprotno! Papežu pa gre le za sluzga, da je danes sredi neizmerne in neznosne nasilja javno izrazil tudi našo nemoč pred nasiljem in obenem pokazal na odgovor, ki je vedno isti, vedno aktualen in ga vedno znova lahko najdemo v evangeliju!

JUP

Irak/Annanova izjava o nelegitimnosti vojaškega posega

Američani izgubljajo nadzor nad položaji v Iraku

Irak postaja domovina anarhije. Še en teden je minil v znamenju množičnih ugrabitev, grozljivih posnetkov o obglavljenih ujetnikih, v znamenju ameriških bombardiranj, v katerih je izgubilo življenje na desetine civilistov; še en teden je minil brez novic o dveh francoskih novinarjih, ki sta v rokah iraških ekstremistov že mesec dni, brez informacij o dveh italijanskih prostovoljcih in njih nih iraških spremljevalcih. Upor iraških ekstremnih skupin

se iz dneva v dan širi in zaobjema vedno večji vpliv. To ne velja samo za posamezna mesta, o katerih mediji poročajo z večjo pozornostjo, ker se tam spopadi med zavezniškimi silami in uporniki vrstijo kot na tekočem traku. Sveto šiitsko mesto Nadjaf, kjer so se spopadi pred tremi tedni umirili le po posredovanju šiitskega duhovnega voditelja Si-stanija, ni več izjema, saj se napadi in obstreljevanja širijo tudi v prestolnici Bagdadu, v t.i. sunit-skem trikotniku in drugje. Ame-

riške enote in njihovi iraški zaveznički ne morejo več obvladovati položajev in se marsikje enostavno umikajo. Na tak način prepuščajo kontrolo terena iraškim ekstremistom. Poznavalci razmer ugotavljajo, da je postal iraška gverila zelo močna, odkar so se nekdanji privrženci Sadama Huseina povezali z ekstremističnimi islamskimi skupinami. Tega zavezništva so se vsi bali, v resnici pa niso storili ničesar, da bi ga preprečili.

Breda Susić

/ stran 3

Spazzapan pisal Illyju o kršenju pravic koroških rojakov

Deželni svetovalec Mirko Spazzapan je 16. t.m. naslovil na predsednika dežele Furlanije-Juljske krajine Riccardo Illyja pismo, v katerem ga opozarja na ponovne novice o zapiranju slovenskih sol na Koroškem oz. o kršenju njihove samostojnosti. Spazzapan se je o tem že večkrat pogovarjal z deželnim predsednikom, med drugim med obiskom delegacije koroške Enotne liste v deželnem svetu aprila letos. Prav zato - meni Spazzapan - je prav, da predsednika dežele stalno obvešča-

mo o novih odločitvah avstrijskega glavarja. Deželni svetovalec SSK podčrta, da morajo biti za dežele, ki skupno snujejo Evroregijo, problemi manjšin primarnega značaja. Prav manjšine imajo namreč vlogo mostu med različnimi narodnostmi, ki tako lažje najdejo prave skupne interese. To, kar se dogaja na Koroškem, pa je s tem v popolnem nasprotju; avstrijski glavar veliko obljublja, njegove dejanske odločitve pa so žal vedno bistveno drugačne. Spazzapan torej vabi Illyja, naj upošteva omenjene razmere, ker bo sicer težko dalje snovati skupni življenjski prostor v tem predelu Evrope.

Problematika čezmejnega sodelovanja

Ni še jasnosti okrog evroregije

Vzporedno z razvojem Evropske zveze in s širitvijo njenega območja se postavlja tudi vprašanje tako imenovane regionalizacije oziroma decentralizacije upravljanja. Povsem naravna je težnja, da se v ta namen oblikujejo ustrezne institucije na teritorialni osnovi ob upoštevanju skupnih kulturnih in zgodovinskih značilnosti ter gospodarskih interesov določenih območij, pripadajočih različnim državam. V bistvu naj bi torej šlo za sodobno obliko tesnejšega čezmejnega sodelovanja. Pred nekaj leti se je veliko razpravljalo, tudi kritično, o predlogu ustanovitve tako imenovane istrske evroregije, ki so jo promovirali vladajoči krogi istrske županije (dežele) ob podpori tudi političnih krogov iz Italije, ki bi radi spet pridobili močan vpliv na

območje Istre, sklicujoč se na zgodovinsko preteklost. Da bi se lahko črpala finančna sredstva iz evropskih skladov, so predlagali, naj bi se poleg hrvaškega in slovenskega dela Istre vključili v območje regije še občini Milje in Dolina iz Italije kot članice Evropske unije. Pobuda je končno zamrla, ker ni imela stvarne utemeljitve, temveč je bila predvsem sad političnih računov znanih krogov na obeh straneh. Novi predsednik deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Riccardo Illy je kmalu po svoji izvolitvi sprožil pobudi o oblikovanju obširne evropske regije, ki naj bi zaobjemala vse obmejne predele sosednjih držav na našem širšem območju. Pobuda je naletela na pozitiven odmev in načelno soglasje vseh vpletenih strani. Kaj več tudi v tem začetnem obdobju ni bilo pričakovati, ker še ni bil izdelan noben pravni in politični

okvir za uresničitev sprožene zamisli. Po drugi strani sama Evropska unija oziroma njena nova ustava, ki je bila pred kratkim sprejeta, ne predvideva kakih regionalističnih struktur, temveč se naslanja na notranjo regionalizacijo v posameznih državah, ko gre za dodeljevanje finančne pomoči za razvoj določenih območij. Zato je povsem odprto vprašanje, v kakšne okvire naj bi se umestila predlagana evroregija. Ta nedorečenost vpliva tudi na to, da prizadete države ne zavzemajo obvezujočih stališč do navedene evroregije. Naša dežela in Veneto lahko povsem soglašata o njeni ustanovitvi, toda o njenih pristojnostih ima ključno besedo še vedno osrednja vlada v Rimu. Podobno velja tudi za druge v načrt vpletene države, kot so Slovenija, Hrvaška, Avstrija in Madžarska.

Položaj Slovenije je še drugače specifičen, ker ni (še) notranje "regionalizirana". Zato se zastavlja vprašanje, ali naj bi bilo v evroregijo vključeno celotno ozemlje Slovenije ali le njeni posamezni deli. Uradna Slovenija (vlada) ni še izdelala svojega stališča o tem. Zato je bil precej odmeven predlog, ki ga je minuli teden izpostavila Slovenska demokratska stranka (SDS), naj bi bilo celotno ozemlje Slovenije del evroregije, katere center naj bi bila prav Slovenija. To stališče sta javno podkrepila predsednik SDS Janez Janša in bivši zunanji minister Dimitrij Rupel (po izstopu iz LDS kandidira za bližnje parlamentarne volitve na listi Janšev SDS). S tem sta v Sloveniji odprla razpravo o tem vprašanju. V krogih naše dežele je vzbudil pozornost predvsem predlog, da bi središče (neke vrste glavno mesto) predlagane evroregije bila Ljubljana. Deželni predsednik Illy omenjenega predloga ni komentiral, temveč se je omejil na izjavo, da se mora o središču evroregije šele razpravljati. Nobena skrivnost pa ni, da se Trst poteguje, da bi postal središče evroregije. Iz gornjega prikaza je razvidno, da je v zvezi s pobudo o ustanovitvi čezmejne regije še veliko nedorečenega in da smo šele na začetku razčiščevanja pojmov o tem, kaj naj bi evroregija v resnici bila ter kakšne vodstvene strukture in pristojnosti naj bi imela.

Alojz Tul

Pomembne novosti v italijanski politiki

Leva sredina v veliki zagati

V središču pozornosti ti-stega dela italijanske javnosti, ki pobliže spremlja notranjepolitično dogajanje, so v zadnjem času predvsem hude težave, v katere je konec poletja zašla levosredinska opozicija. Ko je v vrstah vladne večine pred nekaj meseci hudo "zaškripalo" zaradi nepovoljnega izida evropskih in upravnih volitev, so voditelji opozicije očitno računali, da si Berlusconi in njegovi zaveznički ne bodo hitro opomogli in da si zato lahko privoščijo takšno ali drugačno medsebojno nagajanje. Zgodilo pa se je, da se je Berlusconi posrečilo v razmeroma kratkem času narediti red v vrstah vladajoče koalicije, saj je najprej izsilil odstop spornega ministra za gospodarske zadeve Giulia Tremontija, nato pa "ukrotil" voditelja bivših krščanskih demokratov Follinija ter končno uresničil glavno zahtevo Severne lige, naj poslanska zbornica še ta mesec začne razpravljati o reformi republiške ustave. Tako so sredi prejšnjega tedna poslanci že opravili prvo glasovanje, pri katerem se je velika večina vseh demokratov in skoraj vsi poslanci Marjetice vzdržali, tako da je bil predlog vlade odobren z veliko večino glasov. Pri prvi hujši preizkušnji se je torej leva sredina razbila, medtem ko je večina povsem upravičeno slavila posamezno zmago in so šle v pozabo še včerajšnje hude razprtije. Nekateri politični opazovalci menijo, da se spori znotraj leve sredine utegnejo z razvojem dogodkov v parlamentu še poglobiti in da bo vprašanje reforme republiške ustave mnogo nevarnejše vprašanje, kot je huda kriza v Iraku. Leva sredina ne more po eni strani zagovarjati stališča, da je predlagana reforma republiške ustave v

kričečem nasprotju s temeljnimi ustavnimi načeli in da predstavlja resno nevarnost za samo demokracijo, hkrati pa dopustiti, da del njenih poslancev z oddajanjem belih glasovnic omogoča reden potek parlamentarnega postopka, ob sklepu katerega bo Italija dobila ustavno listino, kakršno si je dejansko zamislila Severna liga. Volivci in volivke ob takšnem ravnanju upravičeno sprašujejo, kako bo leva sredina mogla zmagati na prihodnjih državnozborskih volitvah, če ne bo prej dosegla čvrste enotnosti v lastnih vrstah, kar zadeva urejanje temeljnih družbenih in gospodarskih vprašanj, da zunanjepolitičnih niti ne omenjamo. Ne smemo tudi pozabiti, da je prve ukrepe za federalno ureditev države sprejela prav leva sredina, ko je bila na oblasti, in da je leta 1966 njen volilni program med drugim predvideval postavko o ministrskem predsedniku po britanskem vzoru, se pravi z mnogo večjimi pristojnostmi, kot jih predvideva sedanja italijanska ustava. Predsednik republike Ciampi je sicer tik pred začetkom parlamentarne razprave vse prizadete strani javno opozoril, da se tako pomembna lista, kot je republiška ustava, ne more sprejemati s preglasovanji. Očitno pa je, da so njegove besede glede na izredno zaostrene odnose med obema političnima taboroma le pobojna želja. Kot danes kaže, more desna sredina do konca zakonodajne dobe izčrpati postopek, ki je predviden za revizijo ustavne listine, in torej doseči cilj, ki si ga je bila postavila. Opozicija pa mora zato nujno začeti s pripravo na referendum, na katerem bo volilni zbor izrekel zadnjo, odločilno besedo o novi ustavi.

Leva sredina naj bi medtem -

tako trdijo izvedenci - posvečala največjo pozornost volilnemu programu, s katerim se bo leta 2006 predstavila volilnemu zboru, pri čemer naj bi predvsem natančneje opredelila pristojnosti kandidata za mesto premiera, ki je in bo tudi ostal Romano Prodi. Hkrati naj bi uredila odnose med posameznimi levosredinskimi komponentami. V ta namen nekateri izvedenci predlagajo obliko federacije, ki je zveza več enakopravnih in relativno samostojnih enot. Učinkovitost takšne zveze pa je po njihovem mnenju odvisna predvsem od oblike investiture predsedniškega kandidata. Sam Prodi bi želel, kot je povedal, naj se njegova kandidatura potrdi na t.i. konvenciji (po vzoru ZDA), drugi menijo, da je dovolj sklep voditeljev federacije levosredinskih političnih skupin. Takih problemov desna sredina nima, ker je Berlusconi njen nesporni voditelj in bo takšen tudi ostal.

Medtem vlada predsednika Berlusconi pripravlja novi finančni zakon, sam predsednik pa je že izjavil, kako bo poskrbel, da se bo kupna moč italijanskih družin prihodnje leto povečala za 2,2%, kar naj bi omogočila predvsem ustalitev cene blaga široke potrošnje, za kar naj bi že poskrbele nekatere veleblagovnice. Marsikateri gospodarski izvedenci pa močno dvomijo o vsem tem, češ da na cene vpliva stanje na tržišču, predvsem pa dejavniki, ki mu pravimo konkurenca. Mimo vsega pa je treba v sedanjem političnem trenutku podčrtati enotnost desne sredine, medtem ko se njen tekmeč izživlja v raznih večjih ali manjših prepirih ali celo pravih zdraha, seveda v veliko veselje njegovih političnih nasprotnikov.

Drago Legiša

Povejmo na glas

Tudi v Beslanu otroci spet v šolo

Nedavno je bila objavljena novica, da gredo tudi v Beslanu otroci spet v šolo. Težko je opisati občutke, ki človeka navdajajo ob takšnem sporočilu: ponovno se obudi spomin na strašni dogodek v kraju neizrazljive groze. Ponovno oživi spoznanje, da življenje teče in mora teči dalje, ponovno v še večji meri zaživi v nas misel na otroke, ki so bili pobiti. Ponovno se zareže v nas misel na svoje vseh teh mrtvih otrok - skratka misli in pretresenost brez konca in kraja. Na vsak način so občutki obremenjujoči, govorijo nam o nemoči ob tragedijah, pa če so te na tisoče kilometrov daleč od nas. Ne nazadnje nam pride v zavest tudi prepoznanje, kako se v tem našem svetu še vedno dogajajo hude in prehude stvari, enkrat tu in drugič tam, in kako se človeštvo nikakor ne more prebiti proti tistim obzorjem, kjer bo vedno in povsod vladal mir in ne bo vojn in spopadov ne v tem ne v drugem imenu. Končno, kakšna razlika pa je, kdo je sprožil napad, kdo je zasnoval pokol, kdo prišel to ali ono vojno, če pomislimo na žrtve, ki jih v človeškem smislu nihče več ne more obuditi v življenje? Kaj res nikoli ne bo prišel čas, ko žrtev več ne bo, vsaj takšnih ne, ki jih porodi vojna, ki jih porodi takšno ali drugačno zavestno sovražstvo? Kaj res nikoli ne bo prišel ta čas? In kaj ni že bilo dovolj pobitih otrok v prvi in drugi svetovni vojni, v vseh naslednjih vojnah in ne nazadnje v tem novem času v Palestini, v Izraelu, v New Yorku, v Afganistanu, Madridu, na Kosovu, v Srbiji, v Bosni in Hercegovini, v Afriki in v Aziji in še in še? Kaj torej še čaka-

mo in zakaj ne spodrežemo korenin vsakršnemu izbruhu mržnje, kadar ta želi uničevati na katerem koli delčku tega sveta? Res ne moremo? Je mogoče, da res ne moremo? Ob novici, da tudi v Beslanu otroci spet hodijo v šolo, pa se predvsem vprašamo, kako bodo ti, ki so preživeli, zares preživeli. Nikoli ne bodo pozabili, kar se je zgodilo, in vendar bodo živeli naprej. S toliko večjo tesnobo se vprašamo, kako bodo živeli naprej starši, bratje in sestre umrlih otrok. Ne bodo obupali, obupali nad smislom svojega življenja? Bo v njih polagoma vendarle prevladala svetloba, jim bo dana višja pomoč in ne bodo zdvomili v človeka, v človeka, ki tolikokrat ruši in ubija, ubija in ruši? Se bodo zlomili, bodo globoko v sebi poškodovani prebivalci svojo izgubo vse dni svojega življenja, ali pa jim bo podarjena tista vera v smisel, tista vera v dobro, ki edina lahko premaga mrak neskončno krute smrti? Če jim ta vera ne bo podarjena, bodo trpeli v krogu, ki se vedno vrača na isto mesto bolečine in bodo vse okrog sebe zagrenjeno prepričevali, kako je gospodar sveta zlo, ki ves čas zmaguje.

Resnično, da bi v vseh otrocih v Beslanu, in kjer koli na svetu, v prihodnje zmagovala svetloba življenja, da bi v vseh svojih umrlih otrok nekega dne zasijalo tisto čudežno olajšanje, ki se mu kljub prestrašnim grozotam pravi prepričanje v zmago dobrega v človeku, prepričanje v človekovo plemenito poslanstvo na zemlji.

Janez Povše

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 21. septembra, ob 14. uri.

Kulturne izmenjave

Koroški kulturni dnevi na Primorskem

Z razstavo likovnih del bratov Čertov, kiparjev Johanna in Ferdinanda ter slikarja Valentina, se bodo 1. oktobra začeli Koroški kulturni dnevi na Primorskem. Razstava bo v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Poleg razstave se nam obe-tajo bogate kulturne prireditve, ki se bodo izvrstile v raznih krajih Goriške, Tržaške in Videmske. V soboto, 16. oktobra, se bo predstavila igralska skupina društva Planina iz Sel, ki bo v štandrevski župnijski dvorani uprizorila komedijo Marca Camolettija Boeing, boeing. V nedeljo pa bodo iz Koroške prišli mladi člani lutkovne skupine Navihanci iz Celovca in zaigrali Malo čarovnico v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu. Naslednjega dne pa bodo v Kulturnem centru Lojze Bratuž nastopili za mlade gledalce goriškega abonmaja za osnovne šole. Lutkovna predstava je predvidena tudi v Kanalski dolini. V Trstu v Peterlinovi dvorani pa bo predstavitev zbornika in zgostenke Milke Hartman. Predstavniki osrednjih organizacij civilne družbe se bodo srečali v sredo,

20. oktobra, in na okrogli mizi spregovorili na temo Zakonodaja republike Slovenije o odnosih s Slovenci zunaj njenih meja. Predstavitvi filma Janka Zerzerja Po koroških poteh je namenjen večer, ki bo v četrtek, 21. oktobra, v Finžgarjevem domu na Opčinah. Program Kulturnih koroških dnevov predvideva tudi srečanje slovenskih glasbenih šol iz Koroške in Primorske. V priredbi Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel bo to srečanje v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v petek, 22. oktobra. Zaključek kulturnih srečanj bo v nedeljo, 24. oktobra, z jubilejno mašo, ki jo bodo oblikovali mešani zbor društva Sele in člani Slovenske filharmonije. Koroški kulturni dnevi, ki so letos že dvaindvajseti po vrsti, potekajo v organizaciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenske prosvete iz Trsta. Kot soorganizatorji sodelujejo razna društva in organizacije, ki delujejo v krajih, kjer se bodo Koroški predstavljali.

Z 2. strani

Američani...

Kaže, da so se Američani pre-pričali, da bodo izgubljena mesta ponovno pridobili ravno s taktiko, ki so jo uporabili v Nadjafu: t.j. s strahovitim bombardiranjem in obstreljevanjem sovražnikovih položajev, nato z nasilnimi vdori v mesto, nazadnje pa s političnim posredovanjem. Tak scenarij se npr. v teh dneh ponavlja v Faludji. Iraški poznavalci pa poudarjajo, da bo taka taktika povzročila kvečjemu obratne učinke. Ameriško bombardiranje in vdori namreč pustijo za sabo štirikrat več žrtev med civilisti kot med uporniki. Jasnno je, da to poriva sorodnike padlih naravnost v naročje ekstremistov - in to ne samo zaradi čisto človeških reakcij, ampak tudi zaradi navad, ki so ukoreninjene v iraški kulturi. Starešine klanov, katerim so pripadale žrtve, in njihovi moški sorodniki se morajo namreč za zločin maščevati. Najlažje to storijo tako, da se pridružijo ekstremnim iraškim skupinam. Iraško ljudstvo je tako ujet med vedno izrazitejšimi protiameriškimi čustvi in strahom pred

novi diktaturo. Ljudje namreč večinoma ne marajo in ne podpirajo raznih skupin iraških ekstremistov, ki vnašajo v hiše in na ulice novo islamsko diktaturo. Istočasno pa so prepričani, da je upor proti ameriškim okupatorjem legitimen, saj te ideje vsak dan slišijo tudi v lastnih mošejah.

Celo generalni sekretar Organizacije združenih narodov Kofi Annan je minuli teden potrdil tezo o nelegitimnosti odločitve ZDA in Velike Britanije o vojaškem posegu proti Sadamu Husseinu in o zavzetju Iraka. V pogovoru za britanski BBC je dejal, da je vojna v Iraku v nasprotju z Ustanovno listino OZN in da bi bila morala odločitev za poseg sprejeti celotna OZN, to je Varnostni svet organizacije. Zato je bila po njegovem enostranska odločitev Busha in Blaira nelegitimna in celo ilegalna. Škoda, da Annanova izjava prihaja s tako zamudo, da ne bo imela nikakršnega praktičnega učinka. Žal se zdi, da je imela prej nasproten učinek, in sicer da je samo potrdila politično neučinkovitost OZN in še zmanjšala njen ugled ne samo med Američani (s tem ni niti škodila Bushu v ameriški volilni kampanji), ampak pa tudi v svetu.

Pogovor petih katoliških tednikov naše dežele s predsednikom F-Jk Riccardom Illyjem

“Prave krize še ni, moramo pa vedeti, kako naprej!”

Predsednik Illy, sklep deželne vlade, da se družbi Monitor group dodeli izvedba strateške raziskave glede ekonomskih perspektiv Furlanije-Julijske krajine, je sprožil nekaj polemik. Zakaj je po vašem mnenju potrebna tako poglobljena študija?

Polemike, ki so prišle na dan, me ne skrbijo. Mislim, da so kritike na račun oseb, ki zasedajo odgovorne položaje, ustaljena praksa. Posamezne odločitve so lahko predmet polemik, v katere pa se ne in se ne bomo nikoli vmešavali. Konec prejšnjega leta, le malo za tem, ko je današnja deželna uprava prevzela posle, smo se morali soočiti z dvojno krizo. Vzroke prve, ki se vsekakor uspešno rešuje, gre iskati v konjunkturalnih težavah. Evropa je še vedno na zadnjem mestu bodisi v gospodarski požitiviti kot v ekonomski rasti. Svetovne sile (Amerike, Jugo-vzhodna Evropa, Azija in Avstralija) beležijo intenzivnejšo rast na področju ekonomije. Druga kriza je strukturalne narave in izhaja iz dejstva, da prehajamo iz obdobja industrijskega gospodarstva v dobo ekonomije znanja. Do pred nekaj leti se je dodana vrednost ustvarjala na področju lahke industrije s spreminjanjem surovin v dobrine, danes pa je proizvodnje vezano na ustvarjanje in prodajanje znanja. Tako se lahko unovčijo honorarji za patente. Znanje je najvišja dodana vrednost, ki jo vsebujejo dobrine.

Raziskava je torej del strategije, s katero želi Dežela krizo zajeziti?

Da. Prispevke za inovacije smo povišali že julija 2003: v ta namen je bilo skupno dodeljenih 15 milijonov evrov namesto prejšnjih 11. Konec leta 2003 smo odobrili zakon Bertossi, ki je rešil nekaj problemov, vezanih na industrijske obrate, trgovino in obrtništvo in tem področjem omogočil rast. Finančni zakon leta 2004 je bil s področjem inovacije še bolj dobrohoten: gre za vsoto 20 milijonov evrov in v načrtu ureditve finančnega stanja bomo poskrbeli še za dodatnih 15. Poleg tega sva z odbornikom Bertossijem sklenila imenovati štiri izvedence iz ekonomije, ki so preučili področje lahke industrije in pripravili ustrezno strateško poročilo, predstavljeno januarja 2004. Zaključke, do katerih je prišla skupina izvedencev, danes pretvarjamo v zakonske predloge, ki jih bodo v enotnem besedilu predstavili v prihodnjih mesecih. Menim pa, da je treba podobno raziskavo opraviti še na ostalih področjih, npr. turizma in trgovine. Treba si je postaviti dolgoročni načrt, ki bo omogočil prehod iz obdobja industrije v dobo znanja.

Pri tem moramo omeniti prof. Porterja...

Seveda. Od tod se je porodila ideja o raziskavi, dodeljeni družbi "Monitor group Italia", ki se sklicuje na Michaela Porterja, profesorja na Univerzi Harvard. On je v začetku osemdesetih let prvi predstavil pojem kompetitivne prednosti podjetij. Njegove teorije poznam in sem jih uporabljal pri upravljanju domačega podjetja. "Illycaffè dd" je leta 1977 fakturiralo 5 milijonov evrov, lani 199. Pogostokrat sem bil živa priča dokazov delovanja Porterjevih teorij pri upravljanju podjetja. V sklepih fazi svoje analize se Porter spuša v raziskovanje dejavnikov, zaradi katerih postaja kompetitivna celotna regija ali država. Oblikoval je t.i. diamantni model, ki je bil pre-

verjen tudi na primeru Italije. Svetovne službe, ki jih je sam ustanovil po celem svetu, so njegovo metodo uporabljale v številnih pokrajinah in državah. Po zaslugi njegovih študij bomo lahko tudi mi uživali kompetitivne prednosti, ki bodo koristile našim podjetjem, in razširjen model ekonomske rasti, na katerega bomo vplivali z zakoni in finančnimi pobudami.

Javno mnenje zavrača dolgoročne raziskave, saj le-te dajejo

Foto JMP

vtis neučinkovitosti. Po čem sklepate, da lahko Monitor group pravilno zazna ekonomsko prihodnost naše dežele?

Pri vsaki izbiri je treba najprej skozi natančno analizo, ki nas privede do odločitve. Slednjo je treba udeležiti in nato nadzorovati njene učinke. V našem primeru smo v fazah analize in izbiranja želeli najti zunanji subjekt, ki nam zagotavlja usposobljenost, ki je ne moremo iskati v deželni administraciji, niti v državni vladi. Porterja sem srečal v Londonu pred nekaj leti, v kratkem pa se bom napotil v Milan, kjer bo med povabljenimi gosti nekega simpozija. Preučeval sem tudi številne druge avtorje, mislim pa, da je danes on največji strokovnjak na področju postavljanja strategij.

Koliko bo ta raziskava stala Deželo?

Študija bo stala 350 tisoč evrov. S Porterjem smo se pogajali, da bi ostala cena čim nižja. Omenjena cena je za nas nadvse ugodna. Pomislite samo na to, da za enodnevno konferenco navadno zasluži 100 tisoč dolarjev. Srednje veliko podjetje pri raziskavah o internem prestrukturiranju potroši približno enako vsoto in se pri tem poslužuje manj uglednih svetovalnic. Deželna blagajna pa bo dejansko revnejša za samih 150 tisoč evrov. Preostanek zneska bodo namreč poravnale nekatere družbe, ki jih nadzoruje Dežela: Autovie Venete, Friulia, pa tudi privatniki, ki soglašajo z našimi izbirami, kot Deželno združenje industrijev, družba Endessa (upravlja električno centralo v Trzinu) in nekaj bančnih zavodov.

Mnogi menijo, da bi se morali posluževati deželnih sivih celic (npr. obe univerzi), češ ni potrebno uvažati tujih možganov. Kako odgovarjate na to?

Menim, da gre za ozkogledno kritiko. V skupini, ki vodi projekt, sta tudi rektorja videmske in

tržaške univerze Furio Honsell in Domenico Romeo. K študiji ne bi pristopila, če bi jo imela za nepotrebno. Prizadevamo si tudi, da bi v oblikovanje raziskave bili vključeni študentje obeh univerz. Tako bomo tudi na deželnem nivoju lahko zrl v nova obzorja. Kritika, ki ste jo vi izpostavili, je tudi posledica tiste miselnosti, ki ji Američani pravijo NIH oziroma "Not invented here" (Ni izumljeno tukaj). Za ožvitev našega gospodarstva se ne smemo samo zanašati na globalni trg, poznati moramo tudi vse globalne teorije, ki so se jih domislili v Harvardu in ne

zahteva določene spremembe. Če bi le-teh ne uresničili, bi nas v prihodnosti verjetno čakalo krizno obdobje.

Govorice in napovedi, ki krožijo, so torej pretirano pesimistične?

Nedvomno. Pesimizem zapeljuje podjetja v sklepe, ki zakasniyo vlaganja. Zaradi tega postajajo previdnejše, pozornejše in bolj varčne. To je vse prej kot pozitivno dejstvo, tudi v luči trdne ekonomske rasti celotnega sveta, seveda z izjemo zahodne Evrope. Moramo najti pot na take dobičkonosne trge z investicijami na področje distribucije, komunikacije in inovacij dobrin, pa tudi na področje proizvodnih sposobnosti. Neprestano omenjanje kriznega stanja je negativno in nevarno za ekonomijo F-Jk. Ne smemo gledati samo na tiste trge, na katerih igramo vlogo tradicionalnih dobaviteljev. Če, na primer, vzamemo panogo izdelovanja stolov: ne obstajata samo nemški in angleški trg, ampak tudi avstralski, ki je veliki večini neznan. Kljub temu z večmilijonsko maso potrošnikov, ki ima veliko kupno moč, uvaža pohištvo in stole v obsegu ene tretjine svojih potreb. Kitajska ima že danes potencial 180 milijonov potrošnikov na področju industrije stolov. Peking ni samo grožnja, ampak ponuja tudi izvrstne priložnosti. Raziskava družbe Monitor group nam bo pomagala pri ugotavljanju in ojačevanju kompetitivnih prednosti Dežele zato, da bomo te priložnosti primerno izkoristili.

Januarja 2004 je odbornik Bertossi predstavil strateški dokument glede področja lahke industrije, ki naj bi začrtal razvojno pot v prihodnjih letih. Nova raziskava bo delno tudi obravnavala isto panogo. Sta načrta združljiva? Če bi delo skupine Monitor group pokazalo drugačne strategije, boste dosedanje delo odbornika Bertossija ovrgli?

Menim, da bomo sklepe štirih izvedencev še naprej upoštevali. Moramo pa jih podvreči natančni preverbi, v katero bomo mogli vložiti še več truda kot doslej. Štiri izvedenci bodo vsekakor sodelovali v Strateškem komiteju ali pa Komiteju, ki bo vodil novi projekt. Če se bodo zgodila neskladja, bo vsekakor še vedno možnost diskusije s člani skupine Monitor group in integriranja obeh raziskav.

V F-Jk ne obstajajo samo težave pri proizvodnih spremembah, endemični problemi zadevajo tudi gorska območja. Bodo tudi ta področja med dobitniki koristi, ki jih bo nudila raziskava?

Študija zadeva ekonomijo celotne dežele in bo potemtakem obravnavala tudi gorska območja. Ker obravnavava vsa področja gospodarstva, lahko pomagajo hribovitim področjem najti izhod iz krize, ki jih pesti že več desetletij in ki kaže svoje učinke v demografskem padcu. Da bom nekoliko bolj konkretno: pričakujemo koristne napotke za področje turizma.

V kolikem času bo raziskava opravljena? Lahko pričakujemo vmesne popravke?

Raziskava poteka preko ekipnega dela svetovalcev skupine Monitor group in članov vodilne skupine projekta. Trenutke skupnega sočlenja predstavljajo plenarne seje, na katerih potekajo izmenjave informacij in sklepanje odločitev o tem, kako zaključiti študijo. Zadnji termin je 15. november, do konca leta pa bo dela gotovo konec.

(prevedel Andrej Černič)

Na dnu...

STAREJŠE LJUDI JE PRAV SPOŠTOVATI ŽE OD SAMEGA ZAČETKA...

GRUDINA
...JE TREBA ZAČETI, KO SO ŠE DOJENČKI?

Rim – Slovenik, 13. - 18. september 2004

Vovkov simpozij v Rimu

Kakor že vrsto let doslej je tudi letos v dneh od 13. do 18. septembra Slovenska teološka akademija priredila v sodelovanju s Papeškim slovenskim zavodom v Rimu simpozij, posvečen ljubljanskemu (nad)škofu Antonu Vovku (1900-1963).

V štirih dneh intenzivnega dela, k čemur je nemalo prispevalo tudi skupno bivanje pod gostoljubno streho Slovenika, je kar 28 predavateljev poskušalo poglobljeno prikazati podobo božjega služabnika, čas in razmere, v katerih je živel, mnogotere naloge in izzive, pred katere je bil postavljen, njegovo možato, še več, junaško držo, zvesto služenje Cerkv, ki mu je bila izročena v pastirovanje, neustrašeno in modro vodenje Božjega ljudstva v prelomnih povojnih letih, pripravljenost darovati življenje za Božje kraljestvo. Povsem upravičeno si zato zasluži lakav naziv: "Škof Vovk - priče valec našega časa".

Številni na simpoziju podani referati pričajo o mnogostranskih dejavnostih človeka, ki je, ne da bi se potegoval za odgovorno mesto, zaupane naloge izpeljal po svojih najboljših močeh. Bil je obenem kašipot in svetilnik vsem, ki so se mu zaupali in so pri njem iskali opore.

Referati, ki bodo izšli v posebnem zborniku, napovedujejo zanimivo in bogato vsebino, kar je razvidno že iz naslovov: Vovkov rod (Tadej Jakopič) in študijska leta (Bogdan Kolar), Vovk - župnik v Tržiču (Roman Starc) in rektor semenišča (France Oražem), Vovkovo škofovsko imenovanje in posvečenje (France M. Dolinar), Vovkova zaslišanja (Blaž Otirin), Vovk in odnos partije do Cerkve (Metod Benedik), Vovk v dokumentih verske komisije (Damijana Krivec), Vovk in operativni načrt UDB-e za duhovniške procese (Tamara Griesser-Pečar), poskus umora škofa Vovka leta 1952 (Stane

Granda), Vovkovi pastoralni poudarki (Rafko Valenčič), pastoralna pisma (Ciril Sorč), vizitacije in birme (Tone Krampač), pridige (Slavko A. Snoj), Vovkova skrb za duhovne poklice (Marjan Turnšek), za duhovnike (Franci Vrhunc), za redovnike (Jasna Kogoj), za obnovo cerkva (Leon Debevec), za stolni kapitelj (Vinko Prestor) in za teološko fakulteto (Bogdan Dolenc), Vovk in "Oznaničilo" (Marijan Smolik), Vovk in Cerkev na Primorskem (France Kralj), Vovk in ljubljanska nadškofija (Matjaž Ambrožič), Vovkovi sodelavci na ordinariatu (Andrej Saje), Vovk in Držečnik (Vinko Škafar), Vovkov delegat p. Prešeren (Marko Benedik), Vovk na Drugem vatikanskem koncilu (Viktor Papež) ter Vovkov beatifikacijski proces (Ivan Merlak).

Potrpežljivo in vztrajno odstopanje določene zarote molka, obelodanjenje dokumentov in pričevanj o zavestnem in načrt-

nem brisanju spomina (damnatio memoriae) ljudi v službi Cerkve in naroda, ki so bili zato preganjeni in zasramovani, zasluži nedvomno vse priznanje. Nepristranska osvetlitev nadškofa Vovka in njegovega časa zapolnjuje določeno vrzel v naši polpretekli zgodovini v prepričanju, da le resnica nas more osvoboditi.

Simpozij o Vovku je pri avdijenci na trgu sv. Petra 15. septembra pozdravil v slovenščini tudi papež Janez Pavel II.. Po avdijenci pa je za udeležence simpozija priredil kratek sprejem v prostorih ambasade slovenski veleposlanik pri Svetem sedežu dr. Ludvik Toplak.

V mejah, ki mu jih dopušča odgovorna služba, je simpozij pozorno spremljal začasni gost Slovenika prefekt Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega delovanja nadškof in nekdanji slovenski metropolit dr. Franc Rode.

Ob sklepu simpozija je bila sprejeta resolucija o mučeništvu škofa Vovka in poslana Kongregaciji za zadeve svetnikov v podporo postopka o beatifikaciji božjega služabnika.

Franc Kralj

Polemikam na rob ali o tem, kako so pridni ali poredni otroci pri sveti maši

Dandanes še vedno velja, da je srednja pot tudi zlata pot

Nemalo takšnih in drugačnih odmevov sta vzbudila pismo in vinjeta, ki smo ju pred časom objavili in jima je bilo skupno predvsem to, da sta na zatožno klop postavila krajevnega župnika in posredno vse tiste duhovnike, ki da nimajo razumevanja za mlade družine z otroki, predvsem zato da ne, ker da pošiljajo iz cerkve otroke, ki jočejo ali kako drugače motijo bogoslužje.

Menim, da ni bilo narobe, da smo objavili v našem Novem glasu pismo mladega očeta in vinjeto, ki je morda koga tudi užalila, a po naše neupravičeno, ker je dobro, da se tudi o teh stvareh pogovorimo.

Ker sem sam oče treh otrok in obenem tudi take narave, da samega sebe in še manj svojih otrok nikomur ne bom dajal za zgled, bom samo zapisal, da vem, kako je hoditi k maši z majhnimi otroki, ker si pri maši vedno razdvojen, ko začne otrok, in ne duhovnik!, sitnariiti. Sam sem se držal in se še držim zlatega pravila večine navadnih slovenskih

družin, namreč tega, da otroka, ki preglasno moti službo božjo, enostavno peljemo iz cerkve, mu pred cerkvijo skušamo dopovedati, da se tega ne sme početi, in to ne samo zaradi duhovnika, ampak predvsem zaradi vseh, ki so prišli k sveti maši; če nas ne posluša, pa ga peljemo lepo domov, ker se enostavno mora navaditi, kot smo se bili mi, da se maši prisostvuje zbrano in umirjeno.

Slovenski verniki imamo staro in zelo lepo navado, na katero je slovenska Cerkev upravičeno lahko ponosna, da hodimo k maši točno, da smo med mašo, ki ji sledimo od začetka do konca, zbrani, in tudi ta navada nam je lastna, da otroke postopoma naučimo na mir in zbranost v cerkvi. To so sicer znana pravila, ki so več kot le zlata pravila, ker so tudi navada in lep običaj slovenskega načina obiskovanja svete maše.

Za razliko od sosedov sami ne zamujamo pri maši in tudi naši otročadi med mašo ne dopuščamo, da se obnaša kot na

brajdi, v gozdu ali med odmorom na šolskem dvorišču, kjer se počno stvari, ki ne sodijo ne v cerkev ne k sveti maši.

Sveta maša je namreč tudi obred, navada, običaj, je več kot le služba božja, je tudi spoštovanje drugega in drugačnega, tudi ostalega duhovnika, ki je bil, recimo, hudo bolan, večkrat zaprt in še na druge načine telesno in duševno mučen in je tudi zato lahko kdaj malce bolj živčen, kot bi sicer lahko bil.

Nobene velike misli ne bom zapisal, če zadržim, da je potrebna strpnost, ker se ve, da majhni otroci tudi jočejo in so tako in drugače sitni. Čisto nekaj drugega pa je, da se dopušča, da v cerkvi delajo, kar se jim zljubi, da jih k maši vodimo pravzaprav se igrati in zabavati. To enostavno ne gre, vsaj pri nas to ne gre! Morda je to možno in dopustno kje drugje, a pri nas to ne gre, ker tega nismo vajeni in nam to ni lastno.

Meni, in ne samo meni, gredo dobesedno na jetra starši in tudi nekateri duhovniki, ki do-

puščajo, da sveta maša postane boljši trg ali pa šolsko dvorišče, ker k maši hodim od malih nog in sem navajen, da smo pri maši slovenski verniki urejeni, zbrani, čedno oblečeni, čisti, v miru, enostavno: da smo pri maši. Ne vem, zakaj bi moral od drugih zahtevati, da prenašajo, ko jih moj otrok moti med mašo? Kakšno pravico imam, da moji otroci druge motijo s svojo otroško igro, jokom, smehom in drugim di-rendajem, ki v cerkev ne sodi? Napisal sem, da mi gredo na jetra, čeprav skušam biti strpen, a k maši ne hodim poslušat joka in objestnosti otrok in ne gledat, kako so otroci danes lahko objestni in razvajeni; k maši hodim zaradi službe božje, ker skušam biti kristjan, tudi zaradi petja, molitev, pridige, duhovnika, zbranosti in miru ter seveda zaradi navade. K maši ne hodim zato, da bi gledal otroke, kako se derejo in jočejo, in njihove starše, ki se vedejo, kot da jih to nič ne briga. K maši grem zato, da bi bil pri maši.

Sprašujem morda preveč ali pa sem pri skoraj petdesetih že za v ropotarnico zgodovine Cerkve, ker je danes drugače in sem zaostal in staromodni, če hočem imeti pri sveti maši zbranost in mir?

Jurij Paljk

Če... če... če...

Naš župnik nikoli ne dela prav!

Če kdaj za kakšno minuto podaljša pridigo, ga ni konca. Če je kratek, se ni dovolj pripravil. Če povzdigne glas, samo kriči in vpije. Če govori normalno, ga ni mogoče razumeti. Če gre z doma, je vedno na cesti. Če ne gre nikamor, zaostaja za časom. Če hodi na obiske, ga ni nikoli doma. Če je v župnišču, nikogar nikoli ne obišče. Če govori o denarju, mu je mar le plačilo. Če o denarju molči, ne zna gospodariti. Če pripravlja župnijske slovesnosti, nam je nadležen. Če ničesar ne organizira, je zaradi tega župnija mrtva. Če si za ljudi vzame čas, ne zna nikoli nehati. Če se mu mudi, ne zna prisluhniti (so)človeku.

Če vstopi točno pred oltar, njegova ura prehiteva. Če minuto zamudi, ga mora ves svet čakati. Če obnavlja cerkev, zapravlja denar. Če ne popravlja, je kriv, da vse propada. Če molli brevir v cerkvi, pred ljudmi razkazuje svojo pobožnost. Če molli brevir skrit v župnišču, ni pobožen. Če je zbolel, se ne zna "ahtati". Če je zdrav, ne razume bolnih. Če je mlad, nima izkušenj. Če je star, bi se že lahko umaknil v pokoj. Če umrje - spet ni prav, ker ne vemo, kdo pride!

Naš župnik pač nikoli ne dela prav!

Skupaj spravi! Don Kihot s Krasa, ki se bori z zamejskimi mlini na veter.

26. NAVADNA NEDELJA

Am 6,10.4-7; Ps 146; 1 Tim 6,11-16; Lk 16,19-31

"Sezi po večnem življenju, v katerega si bil poklican", (1 Tim 6,12) piše apostol Pavel škofu Timoteju. In še: "Ohrani zapoved, da boš brez madeža in brez graje do prihoda našega Gospoda Jezusa Kristusa" (tam, v. 14). Sicer je ves odlomek, ki ga danes beremo, nabit s pričakovanjem spoznanja Boga in življenja z njim v večnosti. Zahteva pa zavzeto delo za pravičnost, pobožnost, za vero, ljubezen, stanovitnost in krotkost, za boj vere. To pa je Timotej zgledno opravil do zdaj in tako pričeval v javnosti. Živel je namreč po zgledu, pričevanju Jezusa Kristusa pred Poncijem Pilatom. To pričevanje ni bilo po volji velikim duhovnikom in tistim, ki so si mašili ušesa, da bi ne slišali glasu resnice. Zato so ga s smrtno obsodbo v srcu izročili rimskemu prokuratorju. Ta pa je zviška, a strahopetno izrekel: Križan boš! (1 Tim 6,11-16; Mt 27,26; Jn 19,16). Pa saj ni mogel drugače,

kajti brez vere, ki je Božji dar, brez vere v svet Duha človek misli le na minljivo, na zgolj vidno, a bedno podobo tega sveta (1 Kor 7,31). Niti sanja se mu ne, v preblisku pa le Pilatovi ženi, o blaženem in edinem vladarju, o kralju nad kraljujočimi in Gospodu nad Gospodujočimi. Ne muči jih za zdaj nesmrtnost, niti bivanje Boga v nedostopni luči. Ne vidijo ga in mu zaradi tega ne dajo časti ne večno oblast (prav tam, 1 Tim 6,15-16).

Amos jih opiše s krepkimi izrazi, ki bi morali kazati pot do spreobrnjenja od lahkomi-selnega početja. Toda nič jih ne spametuje, pač pa ostanejo trdovratni in neumni. Onečlašajo tako tempelj kakor Samarijo. Ne ustavijo se niti pred Božjim ropom, ko jedo jagnjeta in teleta, ki so posvečena za daritev Bogu. Poležavajo, se pretegujejo na svojih ležiščih. Oponašajo ubrano petje Davida, a v resnici se derejo, ker ne zmorejo hvalnice Bogu. Vino, ki ga pijejo kar iz vrčev, ter izbrana mazila so jih pomehkužila in poneumila. Ni jim mar polom človeka. Streznili se bodo šele tedaj, ko bo prepozno. Zadel jih bo namreč in izgnal iz dežele sovražnik. Nehali se bodo rezgetali (Am 60,10.4-7).

Evangelist Luka nam v današnjem evangeliju prikaže nič kaj popustljivega Jezusa. Kljub temu da polaga v usta Abrahamu človeško topli naziv "Otrok" pogubljenemu bogatašu (Lk 16,25), poudari njegovo in vsakega človeka svobodno voljo, s katero razpolaga do trenutka smrti. Zdaj pa žanje pogubljenje, čeprav je ohranil vero v Boga, a brez upanja in ljubezni do človeka, ki trpi. "Bogataš bo težko prišel v nebeško kraljestvo" (Mt 19,23), je dejal Jezus. Pavel pa pribije, da lakomnost in žeja po imetju pelje v pogubo (1 Tim 6,10). Človek je v materialnem bogastvu slep in gluha za pomoč potrebneemu. Niti če se mu prikažejo mrtvi, se ne bo spreobrn timer (Lk 16,30). Saj se nekateri celo zavezujejo kraljestvu teme in peklenkim vratom po t.i. črnih mašah.

Edina pot v življenje je Mojzes s postavo ali zapovedmi ter besedo prerokov. Pri bogatem mladeniču npr. je Jezus zahteven, se ne zadovolji z izpolnjevanjem zapovedi, marveč zahteva konkretno pomoč ubogemu (Mt 19,21-22).

Evangelij vrta v srce, je ostrejši od dvorezne-ga meča (Heb 4,12). Rad bi presekali prepada med pravičnimi in pogubljenimi, ki pa je

možen samo na tem svetu. Nato nastopi sodba, pogubljenje ali nebesa. Eni kar radi govorijo, da Cerkev ni še razglasila nobenega človeka za pogubljenega. A današnji evangelij govori o večnem ognju, o pogubljenju konkretnega človeka. Ta ohranja celo ljubezen do svojih bratov, ki so na poti v pekel. Živi pa tako večnost, kakršno si je pripravil pred smrtjo.

Strahote terorizma, in ne samo hudič, so okrog nas kakor rjoveči levi, ki vse brez usmiljenja raztrgajo (1 Pt 5,8).

Vsa zgodovina človekove hudobije in pobijanja je nekaj predokus strahotne resnice pekla.

Jezus ne omili in se ne zjoče nad okrutnostjo Pilata ali ob smrti nedolžnih ljudi, ki jih je pokopal pod seboj stolp v Siloi, marveč izreče strašne besede, ki veljajo tudi nam, da če se ne spreobrn timer, bomo vsi enako pokončani (Lk 13,3.5).

Toda tolažijo nas vera, upanje in ljubezen Boga, v kateri ni strahu (1 Jn 4,18).

Priporočimo se bl. A. M. Slomšku (goduje 24.9.) in nebeškemu knezu Mihaelu z Gabrijelom in Rafaelom za dober boj vere v pristnem veselju (goduje 29.9.).

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

30.000 škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSi in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- Barčno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželne in občinskega dodatka.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

Kratke

Slovenska skupnost o težavah v prometu

Popolna prepoved prometa za težka vozila je edina rešitev, ki lahko pride v poštev na državni cesti št. 55. Tako podčrta deželni svetovalec Mirko Spazzapan, potem ko so se v italijanskem in nato tudi slovenskem tisku pojavile napačne novice, ki so slednjemu pripisovale predlog o širitvi ovinkov skozi Sabliče z namenom, da se oh-rani enosmerni ali celo dvosmerni promet. "Tak predlog - javlja Spazzapan - je sad bujne fantazije nekaterih mojih kolegov, deželnih svetovalcev." Spazzapan tudi podčr-tuje, da je njegovo stališče v zvezi s prometom skozi Sabliče in po celotni omerjeni cesti znano in jasno že več mesecev: težki promet, ki potuje v Gorico ali iz nje proti Tr-stu, je treba preusmeriti na avtocestni odsek Tržič-Vileš-Vrtojba. To je alternativa, ki se je prevozniki lahko že poslužujejo, in to zastoj, na podlagi konvencije med Deže-lo in družbo Autovie venete, ki upravlja avtocestni odsek. Nesmiselno je torej iskati nove in drugačne rešitve, temveč delati enotno za dosego cilja, ki najbolj odgovarja zahtevam varnosti, smiselne ureditve prometa in snaznosti okolja. Deželni odbornik Sonego se je, tudi na podlagi Spazzapanovega posega, zavzel za dosledno rešitev li-beralizacije avtocestnega odseka Lisert-Vileš, vendar je na potezi še vedno doberdob-ska občinska uprava, ki lahko z odlokom tovornjake ustavi zaradi nevarnosti za zdravje občanov in občasne zapore prometnice same zaradi velike možnosti nesreč na ovinkih pri Sabličih in drugje od Jamelj do Gabrij.

14. gledališki festival Castello di Gorizia / Nastopil bo tudi Dramski odsek PD Štandrež

V goriškem Kulturnem domu se je 18. t.m. z dognano režijsko postavitevjo dela Wi-liama Gibsona *Anna dei miracoli* ljubiteljske skupine La compagna delle muse iz Cre-mone začel 14. vsedrjavni gledališki festival Castello di Gorizia, ki ga je kot doslej pri-redilo združenje Terzo teatro iz Gorice pod vodstvom umetniškega vodje dr. Maura Fon-taninija ob pomoči goriškega občinskega odborništvu za kulturo. Festival, ki bo s svojimi devetimi predstavami, odbranimi med najboljšimi ljubiteljskimi skupinami iz raznih italijanskih krajev, potekal od septembra do novembra, je letos prvič dobil mednarodni pridih. Na zadnjem, nagajevalnem večeru, 20. novembra, bo namreč nastopila slovaška skupina "Z" iz kraja Zelenec (Trnava) s komedijo Guya De Mau-passanta *Boule de suif* (Žoga iz masti), nagajeno na svetovnem ljubiteljskem gle-dališkem festivalu v Montecarlu; 29. septembra ob 20.45 pa bo na vrsti Dramski od-sek PD Štandrež s tragikomedijo Alda Nicolaija *Stara garda* v režiji Janeza Starine, ki se je uvrstil na prvo mesto na letošnjem 43. Linhartovem srečanju gledaliških skupin Slovenije. Nastop izjemno enovitega štandreškega igralskega terceta bo zgo-dovinski dogodek ne samo za Dramski odsek iz Štandreža, ki se bo tako prvič predsta-vil italijanski publiki, ampak tudi za sam festival, na katerem bo prvič prisotna sloven-ska gledališka skupina kot predstavica vrha slovenskega ljubiteljskega ustvarjalst-va. Prav je, da ta njihov pomembni nastop podpre tudi čim več slovenskih gledalcev. Naj omenimo še to, da je Staro gardo posnel slovenski deželni televizijski pro-gram RAI pod vodstvom Sergeja Verča 18. t.m. v goriškem občinskem parku pred gloriato. Kdaj jo bomo lahko videli na televizijskem zaslonu, pa bomo nak-nadno sporočili. **IK**

Mednarodni posvet o obmejnih svetiščih

Mednarodni posvet s podnaslovom *Tipološka svojost?* se bo pričel v dvorani goriškega pokrajinskega sveta na Korzu Italija v četrtek, 7. oktobra, nadaljeval v petek zjutraj v samostanu na Kostanjevici, popoldan spet v pokrajinski palači. Posvet, na katerem bodo znanstveniki in raziskovalci skušali prikazati tipologijo svetišč v pasu od Lombardije preko Tirol, Koroške in Goriške vse do Slovenije, bo mednarodne-ga značaja in bo v vseh jezikih Goriške, zato tudi v slovenskem. Spregovorilo bo 15 raziskovalcev, med njimi tudi dr. Metod Benedik in Alessio Stasi, prisotni pa bodo tu-di nemški, italijanski, furlanski in hrvaški znanstveniki. Posvet prireja Inštitut za druž-beno in versko zgodovino iz Gorice v sodelovanju s tržaško in videmsko univerzo, po-vezoval pa ga bo prof. Andrea Tilatti z univerze v Bologni.

Organizator sporoča, da so na voljo tudi posebne ugodnosti za absolvente zgodovi-ne: interesi naj se prijavijo za pet razpoložljivih mest na posvetu; dali jim bodo že-pnino in hrano ter prenočišče. Prošnje s priporočilnim pismom in z opisom študijske poti naj pošljejo na tajništvo: Istituto di storia sociale e religiosa, Via del seminario 7, 34170 Gorica (tel. 0481 530392) ali pa po elektronski pošti (istitutodistoriasociale@virgilio.it).

Goriška škofija 1750-1947

Tak je naslov novega knjižnega dela-raziskave znanega goriškega zgodovinarja in duhovnika Luigijsa Tavana, ki ga bodo predstavili v petek, 24. septembra, ob 17.30 v av-ditoriju Fogar v Gorici. Na predstavitvi bo kot prvi spregovoril goriški nadškof De An-toni, za njim pa prof. Danilo Zardin s Katoliške univerze v Piacenzi in prof. France M. Dolinar z univerze v Ljubljani. O zajetnem delu, ki je izšlo pri založbi Edizioni della La-guna v sodelovanju z Inštitutom za družbeno in versko zgodovino, goriško nadškofijo in Skladom Goriške hranilnice, je zgodovinar I. Rogger zapisal, da gre za "imenitno delo, ki je lahko za zgled vsem drugim zaradi izjemno natančnega metodološkega de-la in občutka za sintezo".

Izlet na Oktoberfest

Minila so štiri leta, odkar se je v Gorici prvič zbrala skupina slovenskih zamejskih štu-dentov, ki sestavljajo društvo SUŠI (Slovenski univerzitetni študentje v Italiji). Že vrsto let je naše društvo skušalo organizirati izlet na Oktoberfest v München. Žal pa so vsako leto izpiti na univerzi in trgatve vedno preprečile izvršitev te enkratne izkušnje in zabave. Letos smo si pošteno zavihali rokave in po velikih težavah (hoteli v Münchnu so namreč med Oktoberfestom vsi polni) nam je končno le uspelo spravi-ti zanimiv program, za katerega upamo, da bo privabil čimveč ljudi. V petek, 1. ok-tobra, se bomo zbrali na parkinšču pri Rdeči hiši v Gorici, od koder bo ob 18.30 star-tal avtobus. Okoli 1.30 ponoči bomo dospeli v Rosenheim (60 km od Münchna), kjer bomo prespali. Naslednji dan se bomo že zjutraj podali v München, kjer se bomo lahko zabavali na Oktoberfestu do poznih večernih ur. Ob koncu praznovanj nas bo čakal avtobus, ki nas bo v nočnih urah odpeljal proti dom. Cena izleta, ki predvide-va vožnjo z avtobusom, prenočitev v penzionu in zajtrk, znaša 70,00 evrov. Toplo va-bljeni, mladi in starejši, študentje, delavci in vsakdo, ki si želi zabave! Za informacije in vpise: tel. 349 366 61 61 (Enik). **Za SUŠI Erik Figej**

Multimedijska predstava v priredbi Lions kluba-Vogrsko

Lions klub Vogrsko pod pokroviteljstvom novogoriškega župana Mirka Brulca in Pao-la Petiziola, častnega konzula Republike Češke v Vidnu, prireja 1. oktobra ob 19.30 v dvorcu Vogrsko multimedijsko predstavo "Le voci della Libertà-Glasovi svobode". V režiji Giuseppeja Passonija bo nastopila gledališka skupina la Compagnia Teatra-le Palcoscenico iz Čedad, ki jo sestavljajo slovenski in italijanski igralci. Vstopnina bo v celoti namenjena humanitarnemu servisu. Uprizoritev prikazuje dramatične dogodke praške pomladi skozi avtentične radijske in filmske posnetke. V uprizoritev so vključeni celo telefonski pogovori A. Dubčka in L. Brežnjeva. Avtorja in režiserja Giuseppeja Passonija je navdihnil roman Milana Kundere *Neznosna lahkost bivanja*. Uprizoritev izpostavlja pomen hrepenenja po svobodi in nujnosti spomina na (totalitarno) preteklost.

Kljub odprtim vprašanjem in pretresom pri posameznih učnih smereh

Število vpisanih na slovenske višje šole vztrajno raste

K izvajanjem raziskovalcev SLORI-ja glede sloven-skih goriških višjih šol prispevamo ta teden še število vpisov v razne učne smeri. Kljub temu da je bil letošnji osip naj-večji, se je vseeno večina tretješolcev odločila za na-daljnje izobraževanje v sloven-skem centru. Ko je 14. septem-bra tudi tu stekel pouk, se je pokazalo, da je bilo v njem dva-najst dijakov več kot lani. Vseh dijakov je torej skupno 226, medtem ko jih je bilo pred peti-mi leti 191.

Na izobraževalnem zavodu Gre-gorčič - Trubar, ki ga vodi po-verjena ravnateljica Mihaela Pi-rih, se bo letos učilo skupno 120 dijakov (lani 105). Lani so bili dijaki centra enako porazdelje-ni med obema poloma, z letošnjim letom pa je licejski pol prvič postal vodilni, kar zadeva obisk. Podatek neposredno po-ve tudi to, da se v licejskem kri-lu iz leta v leto večja stiska s pro-stori, saj sta že drugo leto zapo-red prva razreda povsem ločena in ne več artikulirana, in se je treba vsako leto temu prilagaja-

ti in širiti. Tako je na licejih S. Gregorčič prvič sedem razre-dov, ki se jim pridružuje pet raz-redov klasičnega liceja. Kakih 15% vseh dijakov v tem šolskem krilu je kot običajno iz Slovenije. Kar 20 tretješolcev se je vpisalo na znanstveno-tehnološki licej (lani 11) in 13 dijakov na druž-boslovnega (lani 14). Skupno bo obiskovalo oba liceja 92 dijakov (lani 75). Družboslovna smer je s 47 dijakov še vedno najbolj obi-skana učna smer v celotnem sre-dišču, sledi ji s 45 vpisi znanstve-no-tehnološka, ki ima enako število vpisanih kot poklicna šola Cankar.

Na istem izobraževalnem zavo-du bo klasična smer imela v pr-vem razredu 5 dijakov (lani 8), vseh dijakov na klasičnem liceju P. Trubar bo skupno 28 (lani 30). Na tehničnem polu, ki ga vodi ravnateljica Ida Primožič, bo skupno 106 dijakov (lani 107). Poklicni zavod I. Cankar obi-skuje 45 dijakov (lani 35), v pr-vi razred se jih je vpisalo 10 (la-ni 4). Industrijski tehnični zavod J. Vega ima 40 dijakov (lani

43), v prvem razredu je 7 vpisa-nih (lani 8). Na trgovskem teh-ničnem zavodu Ž. Zois je 21 dijakov (lani 29), prvega in pete-ga razreda letos ni.

Iz števil je lahko razbrati, da za-nimanje za tri študijske smeri v centru upada, težje je seveda ra-zumeti in preprečevati ta pojav. To ugotovitev lahko osnujemo na podatkih izpred petih let. Takrat je trgovski zavod Ž. Zois obiskovalo 24 dijakov, pred dve-ma letoma 31, letos pa jih bo 21 in so porazdeljeni, kot rečeno, samo v treh razredih. Pretres doživlja tudi klasična smer. Pred petimi leti je bila s 47 vpisanimi številčno vodilna smer v vsem centru, v petletju pa je izgublja-la na odzivu in danes šteje le 28 dijakov. Hkrati pa se iz leta v le-to vidno krepija dve novi smeri. Družboslovna smer je skupno s pedagoškim licejem, iz katerega se je preosnovala, pred petimi leti štela 34 dijakov, letos pa jih bo 47. Z njo artikulirana znanst-veno-tehnološka smer je imela 2 dijak, po petih letih pa jih ima 45 in prva dva že samostoj-na razreda.

Število vpisanih na poklicno, turistično usmerjeno šolo I. Cankar kaže v tem petletju

nihanja, vendar globalno zavija krivulja rahlo v pozitivno smer. Prav tako nihajo številke na in-dustrijskem tehničnem zavodu J. Vega, vendar gre tu krivulja vpisov navzdol, zlasti v zadnjih dveh letih, ko je število padlo od 53 na letošnjih 40.

Pripomniti gre, da je trend po-večanih vpisov na licejske sme-ri pojav, ki se povsem sklada z državnimi trendi in razlog zanj je iskati prav gotovo v preosno-vi italijanskega šolstva z univer-zami vred.

Vpisi v slovensko središče se glo-balno kljub raznim odprtim vprašanjem in pretresom pri po-sameznih učnih smereh iz leta v leto vztrajno večja, kar sicer odraža porastek šolske popula-cije na nižjih stopnjah šolanja v prejšnjih letih. Ob bolj ali manj vročem razpravljanju o naših notranjih šolskih problemih morda premalo s hvaležnostjo pomislimo na vse tiste učne, družinske, družbene in drugač-ne moči, ki so spremljale te mla-de skozi vsa prejšnja leta vse do šolskega središča in so omogoči-le in omogočajo z vztrajnim in kakovostnim delom njegov ob-stoj.

Harjet Dornik

Na pobudo društva Most

Korenine pod mrežo na novem trgu

Prijeten, neprehladen septembrski večer, v nedeljo, 19., je na novem s simboli nabitem trgu pred novogoriško železniško postajo (Transalpina) ustvaril idealno ozračje za ponovitev trojezične predstave *Korenine pod mrežo* – *Radis sot la ret - Radici sotto la rete* o spominih obmejnih ljudi treh narodnosti na doživljanje zgodovinskih dogodkov mračnega fašističnega obdobja, ki jo je, na pobudo pred nedavnim ustanovljenega društva Most, po pričevanjih sestavila Lidija Jarc, odigrali pa člani raznih ljubiteljskih skupin iz Goriške in Novogoriške pod režijskim oblikovanjem za svoje kreacije večkrat nagrajenega igralca Radoša Bolčine, člana Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Tudi tokrat, kot že na majski premieri v goriškem občinskem parku in na junijskih reprizah v različnih obmejnih krajih, je z globokimi čustvi, pa tudi humornimi utrinki prepojen razplet spremljalo mnogo gledalcev (nad tristo), Slovencev in Italijanov; le-ti so se ob Vecchietovem mozaiku spojili v homogeno, pazljivo publiko, ki je izvajalce nagradila s toplim, navdušenim ploskanjem. Tokratni scenski okvir je uprizoritvi nudila cvetličarna Kodrič iz Šempetra s tremi čudovitimi, osemdeset let starimi oljkami, ki so se očarljivo ujemale z dogajanjem. Predstavo je v celoti snemala TV Primorka. Ker se igralcem obetajo tudi druga gostovanja, si bo uprizoritev možno še ogledati.

IK

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž v kraju San Dona' di Piave

Pevski nastop v okviru čezmejnega sodelovanja

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž je po poletnem premoru z začetkom septembra pričel z rednimi pev-skimi vajami. V nedeljo, 12. t.m., je skupino čakal že prvi nastop nove sezone. Na povabilo moškega zbora Monte Peralba je zbor nastopil v kraju San Dona' di Piave. Tamkajšnja občina je namreč izvedla niz prireditvev v okviru projekta za čezmejno so-delovanje med Italijo in Slove-nijo Interreg. V ta sklop je sodil tudi nedeljski koncert, ki so ga oblikovali zbor gostiteljev, dek-liška skupina Vinika iz Goriških Brd in mešani zbor Bratuž. Ob tej priložnosti je goriški zbor imel vlogo povezave med država-ma; pevci so se predstavili s sklopom sloven-skih ljudskih pesmi v izvorni in prirejeni obliki. Kratek vezni tekst je italijanski publiki razkril najpogostejše motive, ki se pojavljajo v sloven-ski ljudski pesmi. Tako je po uvodnem Dober večer v priredbi Mihaela Rožanca tematika lju-bezni med dekletom in fantom povezala izved-bo skladbic Je pa davi slamca pala, Stoji, stoji mi polje ter Tržaške ljudske pesmi. Po sklopu istrskih Mile mi moje škalice, Cara mama ma-rideme, Vilota in Dajte dajte v priredbi Alda Kumarja so italijansko publiko pretresli Bra-

tuževi Kraguljčki, ki vedno ganljivo spomnijo na melanholično in ne vedno srečno plat slo-venskega človeka, ki je skozi svojo zgodovino moral večkrat zapuščati rodno zemljo in do-mače ljudi. Ob koncu je občinstvo razživel še poskočni ritem Vremšakovega Marko skače. Skupni koncert je bila lepa priložnost za nave-zo novih stikov. Na skupnem kosilu in bogati zakuski, ki je sledila prireditvi, je bil govor o nadaljnjih stikih in skupnih pobudah. Kot se spodobi vsakemu uspelemu dnevu, se je tudi ta pevska nedelja končala z veselim petjem seve-da ob čaši vina in vzklikih na zdravje in prija-teljstvo.

**Doberdò e Savogna
Zadružna Banka
Doberdob in Sovodnje**

Vabimo Vas na otvoritveno

slovesnost novega sedeža

Podružnice v Sovodnjah ob Soči,

ki bo v nedeljo, 26. septembra 2004.

Program:

ob 11. uri

- Pozdrav Predsednika Upravnega sveta in posegi prisotnih predstavnikov.
- Prerez otvoritvenega traku in blagoslovitev prostorov.
- Ogled Podružnice in družabnost.

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Slovenska pesem v oglejski baziliki

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica je v nedeljo, 19. septembra, soorganiziralo koncert cerkvenih pesmi v oglejski baziliki. Po budo zanj je dala fundacija Societa' per la conservazione della Basilica di Aquileia, ki je Združenje tudi povabila k sodelovanju. Nastopili so mešani pevski zbori Rupa-Peč (zborrowodja Zdravko Klanjšček), Podgora (Mirko Špacapan), Štandredž (David Bandelli) in Lojze Bratuž (Bogdan Kralj).

Vzdušje je bilo praznično: veličastna starodavna bazilika, zraven nje mogočni zvonik in kristilnica, v večerni uri vse razsvetljeno, prav tako notranjost, bogata z mozaiki in drugimi dragocenostmi. Prireditev se je začela s pozdravi in uvodnimi mislimi. Najprej je v slovenščini in italijanščini spregovoril član pobudne skupine Mauro Ungaro. Nato se je predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov Lojza Bratuž v slovenščini zahvalila soorganizatorjem koncerta in njegovim pobudnikom, ki so se ob tej priložnosti spomnili lanske 30-letnice delovanja ZCPZ in jo povezali s peto obletnico škofovanja msgr. Dina De Antonija. V italijanščini je povedala nekaj misli v zvezi s cerkvenim petjem, ki ga Slovenci radi gojimo ter z njim spremljamo bogoslužje po naših cerkvah. Goriškemu nadškofu se je zahvalila za njegovo prisotnost, ki je obenem priznanje za naša prizadevanja na tem področju. Zahvalila se je tudi nastopajočim zborom in njihovim pevovodjem. Pozdravil je še direktor omenjene fundacije dr. Arnaldo Becci.

Nato je v slovenščini spregovoril

Foto JMP

nadškof De Antoni, ki je izrazil zadovoljstvo, da se letošnja koncertna ponudba v Ogleju končuje z nastopom slovenskih zborov, ki delujejo pod okriljem Združenja cerkvenih pevskih zborov. Dejal je: *Vaša posebnost, dragi pevci, je v tem, da so koncertni odri vaša občasna dejavnost, sodelovanje pri nedeljskem bogoslužju pa redna in običajna.*

Spodbujam vas, da se vedno bolj zavedate visokega poslanstva, ki

ga nosite v naših krščanskih skupnostih. Na koncertih poslušalci prislunhejo melodijam, v cerkvi pa besedilom pesmi, ki jih dvigate k Bogu. Besede, verz, kitice, misli, ki so jih pesniki izlili na papir, so izraz njihove globoke vere. Skladatelji so pesmim dodali melodijo in črpali navdih zanj v svojem odnosu z Umetnikom vseh umetnikov. Med pastirskim obiskom sem opazil, da ni pevskega kora brez pevskega zbora. Nedeljo za ne-

deljo in praznik za praznikom lepšate bogoslužje. Vem, da je postala nedelja v naši družbi dan brez Boga, dan brez evharističnega slavlja, dan za lastne potrebe. Vi pa ostanite zvesti svojemu nedeljskemu poslanstvu in uredništvu besede apostola Pavla, ki smo jih poslušali med današnjim bogoslužjem: molite, prosite in se zahvaljujte. Jaz dodajam še: z milino pesmi in lepoto glasbe.

Sporod nedeljskega koncerta je obsegal dela slovenskih skladateljev, npr. V. Vodopivca in J. Trošta, ter skladbe iz svetovne glasbene zakladnice (Rahmaninov, Deschermeier, Arcadelt, Busto, Kedrov, Gruber). Besedila so bila v glavnem slovenska, deloma staroslovenska in latinska. Po vsebini so bila vezana na praznike cerkvenega leta, tri so bile Marijine, več je bilo očenasev in zdravamarij. Med uglasbitvami sodobnih slovenskih skladateljev naj omenimo pesem Zdrava Marija Z. Hareja, Pater noster P. Merkuja in božično Hodie Christus natus est P. Quaggiata.

V zelo akustičnem prostoru izvedene skladbe so poslušalce navdušile, saj so bile podane precizno in občuteno. Nekatere izmed njih so bile precej zahtevne in so dokazale poustvarjalno sposobnost in vokalno zmogljivost posameznih zborov. Občinstvo je pevce in zborrowodje nagradilo z navdušenim ploskanjem, ob koncu pa jih je še posebej pohvalil in se jim zahvalil tudi goriški nadškof, ki je v imenu fundacije Združenju poklonil dragoceno knjigo I mosaici della Basilica di Aquileia.

Andrej Bratuž

Obvestila

Dne 30. oktobra 2004 s pričetkom ob 16. uri bo v Števerjanu pod pokroviteljstvom občinske uprave prireditev ob 60-letnici začetka pouka v slovenskem jeziku, potem ko je bil ta ukinjen v fašistični Italiji. Zaradi organizacijskih razlogov in čim lepšega izteka svečanosti pozivam vse fante in dekleta, rojene v letih 1930-36, ki so ta pouk obiskovali, naj se javijo na telefonsko številko 0481 390688 (Saverij Rožič) najkasneje do 30. septembra 2004.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča svoje člane, da bo v soboto, 25. septembra, ob 10. uri v Opatjem selu pri Mirnu zbor oz. srečanje upokojencev Primorske. Vabljeni so tudi upokojenci iz zamejstva. Prevoz z osebnimi avtomobili. Zbirno mesto avtomobilov bo ob 9.30 pri Tomažu v Gabrjah. Informacije na telefonski številki 0481 882024.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo potekal v Kulturnem domu v Gorici rekreacijski-telovadni tečaj od 1. oktobra dalje ob torkih in petkih od 15. do 16. ure.

Zaradi povpraševanja s strani šol so se v Pokrajinskih muzejih v Gorici odločili, da bodo podaljšali razstavo, posvečeno italijanskemu kreatorju Robertu Capucci, vse do 31. oktobra. Razstavo, ki je postavljena v prostorih Palače Attems-Petzenstein in Muzeja mode in umetne obrti v grajskem naselju, si je mogoče ogledati od torka do nedelje med 9. in 19. uro.

Zasebnik prodaja stanovanje v svetogorski četrti v Gorici. Pritličje, 104 kvadratnih metrov. Telefonirajte v večernih urah na št. 347 7840673.

Darovi

Za lačne in žejne: Iva Devetak Pavletič s Peči 40,00 evrov.

Za popravila cerkve v Gabrjah: N.N. 50,00; Štefanija Devetak Malič 50,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: Ivan Kovic z družino ob krstu vnuka Januša 50,00 evrov za orgle in 60,00 za cvetje.

Čestitke

SCGV Emil Komel iskreno čestita Andreji in Martinu Drufovki in vošči vse najlepše na skupni življenjski poti.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 24. septembra do 30. septembra 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 24. septembra (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodno-zabavne in lahke glasbe.

Ponedeljek, 27. septembra (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.

Torek, 28. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 29. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Drevesa, dobri velikani. - Izbor melodij.

Četrtek, 30. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

13. Puppet festival v Gorici

Neugasljivi žar lutkovne izraznosti

Ko se v poznopoletnih popoldnevih sence začnejo daljšati, se očarljivi kottički goriškega mesta spremenijo v prizorišča za lutkovne junake, ki z nastopi v bolj ali manj znanih pravljicnih igricah osrečijo najmlajše gledalce. Otroci v družbi vrstnikov odkrivajo čudoviti svet gledališča, v katerem se lutke in igralci spajajo v čarobno sozvočje, in tako se naučijo ceniti to gledališko vrsto, ki zahteva od izvajalcev veliko spretnosti, izvirnosti in ljubezni do nastopajočih predmetov. To poslanstvo je tudi letos izvrstno izpolnil 13. mednarodni lutkovni festival, Puppet festival (29. avgust - 4. september) v organizaciji Deželnega središča za animirano gledališče (CTA) iz Gorice in sodelovanju goriških občinskih in pokrajinskih oddelkov za kulturo, mnogih krajevnih gledaliških in drugih ustanov, ob finančni podpori bančnega zavoda Cassa di Risparmio iz Gorice in pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo. Uradnega odprtja na dvorišču državne knjižnice se je udeležil tudi deželni odbornik Roberto Antonaz, ki je poudaril pomembnost festivala; predsednica CTA Antonella Caruzzi in Roberto Piaggio sta prikazala dosedanje pot in nakazala smernice za prihodnje izvedbe. Festival bo še deloval v evropskem duhu, iskaje novih izzivov in izrazov. Ob padcu meja bi ponudba

Gledališče ob meji brez meja, ki so jo izvajali s PDG Nova Gorica, izzvenela anahronistično, zato je izpadla.

Festival je letos potekal pod mavričnim lokom miru, s katerim je bila opremljena programska knjižica, ki je bila tokrat oblikovno skromnejša, odbrana gledališka dela pa so bila na kar dobri umetniški ravni. Svojsko je izzvenela retrospektiva s štirimi intrigantnimi igrami, večinoma za odraslo publiko, posvečena igralcu, avtorju, obrtniku in režiserju Gyulu Molnarju. Zanimivi so bili tudi drugi večerni prikazi - kot druga leta predstavljeni v Kulturnem centru Lojze Bratuž in Kulturnem domu - npr. gledališča iz berlinske višje šole za dramsko umetnost Ernst Busch, bolivijskega Teatr de los Andes in igralca Petra Ketturkata z Dunaja, ki se oddaljujejo od tradicionalnega pojmovanja gledališča figur. Največ predstav je bilo namenjenih otrokom, čudoviti publik, ki je znala neverjetno podoživljati vsebine, podane od tujih - tudi slovenske Matita iz Ankarana z Matijem Solcem - in italijanskih lutkovnih skupin.

V jutranjih urah je v državni knjižnici vsak dan potekala delavnica Le storie numerose pod vodstvom Enrica Colomba, v kateri so v otroških rokah oživele številke in zaigrale nešteto zgodb. Pisane, zabavno-domiselnost so bile tudi razstavljene

Colombove slike, hudomušni "portreti" črk vseh oblik.

CTA je najmlajšim posvetilo igrice An tan tes, stikano iz drobnih, nežnih zgodbic, večjim in njihovim spremljevalcem pa pomenljivo, s poetičnim nadihom prepojeno predstavo Pesciomini, po istoimenski knjigi Uga Vicica in izrazitih ilustracijah Sergia Bona o ljudeh-ribah, ki so živeli v globinah morja, ker so njihovi predniki uničili zemljo zaradi prekomernega, pohlepnega izkoriščanja njenih dobrin. Obe je dokaj posrečeno zrealiziral Roberto Piaggio. Originalen uvod v festival je bilo kolesarjenje od Gorice do Moša s Paolom Valentijem in njegovimi lutkami, ki so zaživele v kratkih prizorčkih na vmesnih postankih.

IK

PECAR
PIANO CENTER

Uglasite svoje želje
PECAR ELISABETTA
Ul. Contavalle 5/5A • 34170 Gorica
tel. 0481 535 009 • fax 0481 535 442
www.pecarpianocenter.it
info@pecarpianocenter.it

AGRARIA SEMENARNA

CUSSIGH
BAUCON

v Ul. Corsica 7/a - Gorica
PRODAJA TRGOVINO

Kogar bi zanimalo,
naj se oglasi v trgovini ali na
tel. 0481 537208 / 335 8254898

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
SLOVENSKA PROSVETA
KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

22. KOROŠKI KULTURNI DNEVI
NA PRIMORSKEM

Likovna razstava bratov Čertov

Umetniška dela bodo predstavili:

Johann Čertov - kipar

Valentin Čertov - slikar

Ferdinand Čertov - kipar

O umetnikih in njihovem delu

bo spregovoril Nanti Olip

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

Petek, 1. oktobra 2004, ob 18 uri

Trattoria *Gostilna*
1870 - 1990
Devetak

Domača zelenjava, sadje in dišave!

VRH SV. MIHAELA 48 (Sovodnje ob Soči), tel. 0481 882005, 0481 882488

TAPISERIJA
STARINARNA

34170 GORICA

Ul. delle Monache 7, tel./fax 0481 32744

Trg Cavour 9, tel. 0481 531959

IDA LEBAN
Gradnikove brigade 49
5000 Nova Gorica
tel., fax: 003865 3022975
E-mail: ida.leban@amis.net
www.dekorida-sp.si

POROČNI BOUTIQUE

Bella

Izposoja poročnih, obhajilnih oblek ter aranžiranje konfetov z dodatki

TRGOVINA IN PRIVAT: 5000 NOVA GORICA
GRADNIKOVE BRIGADE 51
TEL. 003865 3026862, GMS 00386 31451944

Ljubljana / Predstavitev novih pomembnih knjig "Slovenska matica izdaja temeljna knjižna dela!"

Foto JMP

Slovenska matica ostaja zvesta svojemu knjižnemu programu, ki skrbi za izdajo znanstvenih, tržno manj uspešnih del, ki pa so temeljnega pomena za vso slovensko javnost. Predsednik Slovenske matic dr. Jože Mahnič je minuli teden skupaj s sodelavci to jasno povedal, ko je na sedežu matic predstavil naslednje knjižne novosti: Aristotelovo Fiziko; knjige 1, 2, 3, 4, nadalje Mit o Antigoni v zahodno- in južnoslovanskih dramatikah sredi 20. stoletja avtorice Alenke Jensterle Doležal, ki ga je v dramsko pisavo prvi

sti, v četrti pa o prostoru, praznosti in času. Slednjega je Aristotel interpretiral s pomočjo poetike Olimpijskih iger, je na predstavitvi poudaril Kalan, ki je ob tem še pozval, da naj se stara grščina vrne v gimnazijski učni program, saj gre za "materinski jezik Evrope", ki ga ne sme in ne more zasenčiti latinščina. Alenka Jensterle Doležal, ki živi in dela v Pragi, je v knjigi Mit o Antigoni v zahodno- in južnoslovanskih dramatikah sredi 20. stoletja razvijala starogrški mit, ki ga je v dramsko pisavo prvi

Marjan Dolgan (foto JMP)

Na predstavitvi je dr. Jože Mahnič, urednik in predsednik Slovenske matic, opozoril še na novo številko Glasnika Slovenske matic, ki prinaša številne nove razprave z raznorodnih področij, saj si matica prizadeva, da bi celostno predstavljala slovensko umetnost in znanost.

Aristotelovo Fiziko je prevedel Valentin Kalan, ki je knjigi napisal tudi uvodno besedilo, opombe in ji sestavil besedišče. Kalanova uvodna razprava je razdeljena na dva dela; prvi del je prikaz Aristotelovega življenja, kateremu je dodan popis njegovih del, drugi del pa je uvod v novo razumevanje narave, ki ga vzpostavlja njegova Fizika. Prva

prelil Sofokles. Dr. Jože Mahnič je pri predstavitvi knjige opozoril na univerzalne težave in rešnice, vsebovane v mitu, kjer Kreon pooseblja diktaturo, Antigona pa človeške, etične prvine. Avtorica v svoji knjigi dokazuje, kako je zgodba o Antigoni postala ponovno aktualna med drugo svetovno vojno in po njej. Najprej je Antigono "rehabilitiral" francoski dramatik Jean Anouilh, nato še Bertolt Brecht

ter, predvsem francoski eksistencialisti. Knjiga Mit o Antigoni se nato osredotoči na tematizacijo mita pri Sloven- cih, Hrvatih, Srbih, Slovakah, Čehih in Poljaki- h, v srednjeevro- pskem prostoru torej, med Slova- ni, ki so pod strahovlado ko- munizma; me- tafora Antigone postane metafora življenja v času

Valentin Kalan (foto JMP)

knjiga Aristotelove Fizike se posveča osnovnim načelom naravnega dogajanja, druga preizprašuje pojem narave oziroma naravo kot vzrok, v tretji Aristotel piše o gibanju in neskončno

realizacija, ko so srednjeevropski intelektualci iskali svoj obraz in notranjo svobodo. Slovenske drame na temo Antigone so navadno nihale med politično alegorijo in metaforo. Po-

sežno pozornost posveča Alenka Jensterle Doležal slovenski različici Antigone, tisti, ki jo je leta 1959 napisal Dominik Smole, uprizorjena pa je bila leta 1960. Obravnavani mit Antigone je še vedno zelo aktualen, saj svet rojeva vedno nove Antigone.

Dr. Jože Mahnič se že desetletja ukvarja z delom in osebnostjo Otona Župančiča, po Dušanu Pirjevcu, ki je izdal tri knjige Župančičevih zbranih del, jih je dr. Mahnič uredil devet (!), kar pomeni, da je najvidnejši slovenski poznavalec tega velikega slovenskega pesnika. V knjigi Pripovedi o Župančiču in pomenki z njim, ki jo je uredil dr. Mahnič, so objavljeni žanrsko različni zapisi umetnikovih sorodnikov, znancev, častilcev, svoje pa so pridali tudi literarni zgodovinarji. Knjiga sledi vsem Župančičevim življenjskim "postajam", še posebej pa so bili zanimivi zapisi o njegovi telesni pojavnosti in besedila, ki razkrivajo njegova prevajalska načela in poglede na Prešerna in Shakespeara. "Župančič je bil jezen na vsakogar, ki si ga je drznil primerjati s Prešernom. Tega je namreč prav po božje častil in je bil tudi izjemno skromen in ne

Jože Mahnič (foto JMP)

tak, kot ga navadno prikazujejo," je povedal dr. Jože Mahnič.

Knjiga Slovenska književnost tako ali drugače Marjana Dolgana je izbor njegovih študij zadnjih 30 let. V zgodnejših esejih se je Dolgan posvečal immanentni interpretaciji posameznih besedil, kasneje pa je ugotovil, da je bil za nastanek del sila pomemben tudi družbenopolitični kontekst.

"Slovenski književniki so navadno predstavljeni kot žrtve, v

svojih tekstih pa dokazujem, da so bili pogosto drug drugemu tudi rablji," je povedal Dolgan, ki v knjigi obravnava predvsem slovenska prozna dela minulega stoletja. Dolgan je tudi povedal, da se je sam zgrozil, ko je med študijem slovenskih literarnih tekstov ugotovil, koliko cenzure je bilo v minulemu stoletju, in ga je zato zanimalo, kdo je to nasilje nad književniki izvajal. da je bilo med temi veliko pisateljev, je žalostno dejstvo.

"Upam, da bo v 21. stoletju mogoče pisati bolj umirjene in idilične interpretacije domačih literarnih del, kot so moje," je sklenil Dolgan.

Na predstavitvi v dvorani Slovenske matic je bil prisoten tudi dr. France Bernik, čigar novo knjigo so predstavili dan prej na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Knjiga nosi naslov Spektrum ustvarjalnosti in se močno razlikuje od njegovih prejšnjih publikacij, saj se v njej ne posveča le literarni znanosti, svojemu osnovnemu zanimanju, temveč kulturi v najširšem pomenu besede. Knjiga je sestavljena iz daljših razprav in krajših, a tehtnih nagovorov, ki jih je imel dr. Bernik še kot predsednik SAZU. "Gre za mozaično knjigo, ki je enotna v svoji različnosti, predvsem pa je iz nje razviden moj pogled na svet," je svojo knjigo opi-

France Bernik (foto JMP)

sal dr. France Bernik.

V prvem delu knjige razmišlja dr. Bernik o univerzalnih vrednotah, predvsem o kulturi in znanosti, pa tudi o vrednotah, ki ostajajo cilj človeških prizadevanj.

Najobsežnejši del knjige zavzemajo prispevki o umetnostih, o literaturi, glasbi, likovni umetnosti in arhitekturi. Skupno jedro vseh umetnosti je ustvarjanje estetskih vsebin, kar daje

možnosti za primerjalno preučevanje. Dr. Bernik je v tem delu knjige skušal spregovoriti tudi o glasbi, "pa čeprav je najbolj intimne dele glasbe težko zajeti v besedo."

V tretjem delu knjige dr. Bernik razmišlja o znanstvenem raziskovanju in pri tem "izhaja iz načela, da je znanost skupinski problem za številne znanstvene discipline in poddiscipline, da vanjo sodi vse, kar naš svet razlaga na novo in seveda tisto, kar odkriva nove svetove."

Zadnji, četrti, del knjige je najbolj aktualno priroten in obravnava ob nacionalni kulturi zlasti vlogo kulture v obdobju globalizacije. Dr. Bernik si tu zastavlja vprašanje, kaj bo v prihodnosti s slovensko kulturo, ki je imela v naši zgodovini osrednji pomen. Slovenski kulturi po dr. Bernikovih besedah grozita dve nevarnosti: da bi podlegla zunanjim vplivom in se z njimi celo poistovetila ali pa da bi le-te zavračala tako, da jih preprosto ne bi videla.

JUP

Kratke

Predstavitev revije Slovenija.svet, avgust-september 2004

V septembrski, dvojni številki revije za Slovence po svetu Slovenija.svet je največ pozornosti posvečene poletnemu, izrazito izseljensko obarvanemu dogajanju v Sloveniji. Slovenci z vseh vetrov, ki so se zbrali na tradicionalnem vseslovenskem srečanju v državnem zboru, so letos pozvali odgovorne, naj še vendar sprejmejo področni krovni zakon in tako zapolnijo pravno praznino na tem področju. Skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu je sicer vgrajena v mnoge zakone, manjka pa krovni zakon, v katerem bi bil jasno določen tudi status Slovencev brez državljanstva.

Sicer pa posveča slovenska država kar pomembno skrb povezovanju z rojaki po svetu, tudi na področju poslovnih stikov. Prav letos je namreč ministrstvo za regionalni razvoj skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije pripravilo prvo poslovno srečanje Slovencev iz sveta. Bolj kot samo srečanje pa je bila pri tem pomembna zamisel o medsebojnem poslovnem povezovanju, ustvarjanju baze podatkov in pretoku informacije, saj postaja Slovenija zanimiv poslovni partner, slovenski poslovneži v svetu pa pomemben povezovalni člen Slovenije s tujino.

Letos mineva 50 let od ustanovitve Slovenske kulturne akcije iz Buenos Airesa, osrednje kulturne organizacije slovenske politične emigracije v Argentini. Ob tej priložnosti je v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani nastala jubilejna razstava, v reviji pa objavljamo kratek pregled dela te za slovenstvo v Argentini ključne ustanove terstikov, ki jih je imela z matično domovino.

Med osebnostmi iz sveta, ki si zaslužijo posebno pozornost, sta tokrat predstavljena slikarka nemirnega duha Irena Hribar iz Kanade ter Victor Ruffy, švicarski politik s koreninami na Ptuj, ki se rad ponaša s svojim poznavanjem Slovenije. Septembrska številka Slovenija.svet prinaša še zapise z obiska istrskih Pup in ragaconov v Kanadi, s skoraj pravega izseljenskega piknika avstralskih balinarjev v Brkinih, pa o mladih z vseh vetrov, ki so odkrivali Slovenijo v različnih poletnih taborih. Za mlade bo zagotovo posebno zanimiv tudi članek o poletnih festivalih, ki so kot nalašč za sklepanje novih prijateljstev. Sicer pa prinaša tudi tokratna številke revije Slovenija.svet že vse polno aktualnih informacij in zanimivega branja, od šolskega dogajanja v Porabju, jezikovnega kotička, novih publikacij, morskega in gorskega utrinka pa vse do zabavnega kotička in križanke.

Vse, ki bi se želeli naročiti na revijo in jo prejemati po pošti, vabimo, da pokliče na Slovensko izseljensko matico, tel. +386-1-2410 284, ali pa se nanjo naročijo pisno na naslov, Uredništvo revije Slovenija.svet, Cankarjeva 1, SI - 1000 Ljubljana.

Rožančev nagradenec je Gorazd Kocijančič

Rožančeva nagrada za najboljšo esejistično zbirko, objavljeno v zadnjih dveh letih, je za knjigo Tistim zunaj: eksotični zapisi 1990-2003 pripadla filozofu Gorazdu Kocijančiču. Nagradenec v zbirki esejev, ki so izšli v zbirki Collectanea KUD Logos, širi prostor in čas mišljenja vse do evropskih filozofskih korenin in se ozira k platonističnemu užitju Dobrega kot čiste Lepote, ki šele daje človeku, da je človek, je o Kocijančičevi filozofski misli zapisal predsednik žirije za podelitev Rožančeve nagrade Miran Košuta.

Rožančeva nagrada bodo tudi letos podelili na Krasu, a ne v Volčjem gradu, kot pretekla leta, temveč v bližnji vasi Nadrožica. Podelitev nagrade je bila v soboto, 18. t.m., ob 14. uri.

Skladu Marjana Rožanca predseduje Alenka Puhar, člani žirije pa so Miran Košuta (predsednik), Ignacija J. Fridl, Matevž Kos, Edvard Kovač in Petra Vidali. Lani je Rožančovo nagrado prejel Vinko Ošlak, avtor dela Spoštovanje in bit - Eseji o človeku in kulturi.

Gorazd Kocijančič se je rodil leta 1964 v Ljubljani. Ukvarja se s filozofijo, publicistiko, prevajalstvom in bibliografijo. Še posebej se posveča antični in srednjeveški filozofiji ter teologiji. Prevaja poezijo, strokovna dela iz grščine in latinščine, med drugimi Parmenida, Eckharta, Halevija, Proklosa in Levinasa.

V Pilonovi galeriji razstava fotografij z naslovom Dvojna podoba

Pilonova galerija v Ajdovščini je skoraj zmerom prizorišče likovnih razstav ali drugih umetniških prireditve.

V petek, 17. t.m., so odprli razstavo fotografij umetnika Tihomirja Pinterja z naslovom Dvojna podoba. Tihomir Pinter je v Pilonovi galeriji razstavil prvič že leta 1976, pozneje pa se je še nekajkrat predstavil tako samostojno ali v skupini. Na Slovenskem ga bolje poznamo po serijah imenitnih portretov ustvarjalcev, najprej je v miru ali nemiru ateljejev posnel vrsto portretov likovnih umetnikov, pozneje se je posvetil tudi književnikom in v zadnjih letih glasbenikom. Tokrat je razstava tematsko zasnovana, ne pa sicer po poklicni pripadnosti portretirancev. Gre za dialog portretirancev z odsevom osebne podobe v raznih medijih, v zrcalu, na likovnih delih. Gre za izvirno kombinacijo in prepletanje dveh fotografij, ki se strmeta in se združeni preoblikujeta v novo podobo.

Razstava v Pilonovi galeriji bo odprta do 10. oktobra. Ogladati si jo je mogoče od torka do petka med 10. in 17. uro ter v soboto in nedeljo med 15. in 18. uro.

Za naš jezik

Še o števnikih

Ker se števnik pogosto zapisujejo na napačen način, bomo tokrat ponovno spregovorili o njih. V Primorskem dnevniku smo v nekem naslovu brali **pred 61. leti**. Pri zapisovanju števnikov je treba upoštevati, kakšne vrste so. Če gre za glavne števnik (pet, dvanaest, enainšestdeset), jih pišemo brez pike: 5 tednov, 12 mesecev, 61 let. Vrstiline števnik (peti, dvanaesti, enainšestdeseti) pišemo s piko: 5. razred, 12. ura, 61. rojstni dan. V omenjenem naslovu se vprašamo **pred kolikimi leti** in odgovorimo z glavnim števnikom, zato napišemo **pred 61** in ne pred 61. leti. Če glavnemu števniku sledi vezaj (-), npr. 10-letnica, preberemo desetletnica. To lahko izrazimo tudi z vrstilnim števnikom, toda z drugačnim samostalnikom: 10. obletnica. Primer: **Praznovali smo 10-letnico** ali **10. obletnico**.

Kratke

Umrli je pesnik, nobelovec Czeslaw Milosz

V Krakovu na Poljskem so konec letošnjega avgusta pokopali velikega poljskega pesnika Czeslaw Milosza. V Krakovu je več tisoč ljubiteljev lepe besede spremljalo poljskega pesnika in dobitnika Nobelove nagrade leta 1980 Czeslaw Milosza (1911-2004) k večnemu počitku. Po maši zadušnici v krakovski Marijini cerkvi je pogrebni spreved krenil proti samostanu na griču Skalka. V tamkajšnji samostanski grobnici so Milosza pokopali v navzočnosti najbližjih sorodnikov in krakovskega kardinala Franciszeka Macharskega. Na poslovnih slovesnostih, ki sta jo prenašala tudi poljska radio in televizija, so o Miloszu spregovorili mnogi politiki, pisatelji in intelektuali.

"Danes se poslavljamo od pesnika, ne pa tudi od njegove poezije - ta bo preživela vse nas," je po poročanju Slovenske tiskovne agencije dejala pesnica Wislawa Szymborska, ki živi v Krakovu in je prav tako poljska dobitnica Nobelove nagrade za literaturo.

Adam Michnik, dolgoletni borec za človekove pravice in glavni urednik časnika Gazeta Wyborcza, se je spomnil na upanje, ki so ga v poljsko gibanje za demokratizacijo vnašali tedaj v pregnanstvu živečega Czeslaw Milosza, ki so jih prebirali na skrivaj. Mimogrede povejmo še to, da je papež Janez Pavel II. podprl zamisel, da Milosza pokopljejo ob boku poljskih velikanov v cerkvi v Krakovu, ker je zapisal, da z "njim deli enake duhovne cilje". Czeslaw Milosz se je rodil leta 1911 v kraju Seteinai v Litvi. Študiral je v tedanji poljski Wilni (Vilnius) in v Parizu. Med II. svetovno vojno je bil član poljskega odporniškega gibanja. V letih 1946-1950 je bil kulturni ataše v Washingtonu in Parizu. Leta 1951 je v Franciji zaprosil za politični azil. Od leta 1960 je živel v ZDA, v Krakovu pa po padcu železne zavese. V času pregnanstva je postal simbol antikomunističnega disidenta. Miloszeva poezija je klasična in refleksivna, globoka, v njej pa se je pesnik pogosto naslanjal na svet kulture, religije in filozofije. Pisal je tudi kratko prozo, romane, razprave in avtobiografska besedila. Kar nekaj Miloszevih del je v slovenskem prevodu: Somrak in svit, Psiček ob cesti, Življenje na otokih in Prevzem oblasti, prozno delo, ki ga je pred kratkim izdala Nova revija in v njem Milosz govori o razmerju med totalitarno oblastjo in svobodnim človekom. Milosz je imel velik vpliv tudi na sodobne slovenske pesnike, bran in číslan je tudi pri nas.

Galerija kraške hiše v Repnu / Zadruga Naš Kras

Najnovejši Palčičev navdih

Najnovejši Palčičev ustvarjalni navdih, ki se izraža v mali plastiki, bo na ogled do 10. oktobra v galeriji kraške hiše v Repnu. Razstavo so odprli prejšnji teden v sredo ob prisotnosti umetnika, čigar dolgoletno ustvarjanje je predstavila umetnostna zgodovinaarka Nelida Nemec.

V imenu odbora za druge Naš Kras je spregovoril arh. Mitja Race in poudaril, kako lahko pomembni koraki na kulturnem področju pripomorejo k premoščanju predhodnikov, ki zastrupljajo ozračje; enakovrednost kultur mora postati temelj vsakršnega meddržavnega razmerja. Arh. Race je med občinstvom posebno izpostavil prisotnost podžupana občine Repentabor Marka Pisanija, generalnega konzula RS Jožeta Šušmelja z gospi in direktorico Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu RS Jadranko Šturm

Foto IG

Kocjan. Pestro štiridesetletno ustvarjalno pot je občinstvu, ki je do kotička napolnilo borjač kraške hiše, orisala s kratkim, a pomenljivim esejem Nelida Nemec, ki je prispevala tudi pisno opremo h katalogu. Prepričano je naglasila, da so bili že začetki

kovin in drobcev iz organskega sveta vstopil v razsežnost človekovega prostora. Do srede 80. let je bil Palčič trdno prepričan v ustvarjalne zmožnosti papirja, ki ga je trgal, nato pa na novo sestavljal ter ga predal drugemu uporabnemu zagonu. V naslednjih letih je likovnik prestal

formalni oz. stilni premik v smer ekspresivno poudarjenih figur. Umetnik je svet na novo dojemal: veliko mitoloških in vojnih prvin je vstopalo v njegova dela. Z uporabo gline, brona, lepence se je Palčič z drugega zornega kota lotil ponovno

Palčičevega delovanja prežeti z globoko umetniško nabitostjo, ko se je likovnik v iskanju tridimenzionalnosti suvereno posluževal treh elementov hkrati: risbe, slike in kiparstva. Če so Palčičevi črni občutki v 60. letih legli na rjavo rumeno obarvana platna, je umetnik v naslednjem desetletju z uporabo lesa,

tretje perspektive.

Po tako laskavih besedah je umetniku uspelo dodati le še osebno zahvalo za tako prijeten večer. Izrazil je le še upanje, da bo bogat katalog v kratkem na voljo v Tržaški knjigarni. Likovni trenutek je popestrila še kitara prof. Marka Ferija.

Igor Gregori

Založba Mladinska knjiga / Knjižice za najmlajše

Zlata čebelica in roj novih čebelic

Čebelica je ena najstarejših knjižnih zbirk na Slovenskem, saj praznuje okrogli 50. rojstni dan. 50 let namreč že razveseljuje mlade in starejše bralce na Slovenskem, poznamo jo kot čudovito zbirko knjižic z izvirnimi besedili in ilustracijami

Čeprav se je zbirka od leta 1953 vsebinsko in oblikovno spreminjala, je njeno temeljno poslanstvo ostalo nespremenjeno. Še vedno je namenjena otrokom v začetnem bralnem obdobju, v najobčutljivejšem obdobju, ko otrok vzpostavlja prvi stik s tiska-

za najmlajše, a tudi velike bralce. Založba se je letos odločila izdati posebno knjigo. Knjiga, ki je lepega, zajetnega formata, nosi naslov Zlata čebelica in je izbor najboljšega iz dosedanjih Čebelic. Zlato čebelico je uredil Andrej Ilc, ki je danes urednik Čebelic, potem ko je nasledil Nika Grafenauerja in Kristino Brenkovo. Doslej se je v zbirki nabralo 400 drobnih ilustriranih knjižic z raznoliko domačo in tujo literaturo, ki so izšle v skupni nakladi prek šeststo milijonov izvodov. Čebelice so pisali najimnitnejši pisarji, prevajalci in ilustratorji. Spodbujala sta jih dolgoletna urednika, pisateljica Kristina Brenkova in pesnik Niko Grafenauer, danes pa to počne Andrej Ilc. Prva Čebelica je bila Rdeča kapica J. in W. Grimma z ilustracijami Marlenke Stupica.

no besedo. Pet novih čebelic so predstavili letos, in sicer knjižico Nika Grafenauerja Pedenjhišica, pesmice o malem junaku Pedenjpedu, ilustriral je Marjan Manček; Rdeča hiša pa je prvenec Cvetke Sokolov o Juretu, ki živi v rumeni hiši z mamo, očetom in bratom, poleg tega pa ima še čisto svojo, rdečo hišo, ilustriral je Peter Škerl; Zajec in lisica pa je naslov knjižice Anje Štefan, ki je izbrala in priredila nekaj kratkih slovenskih živalskih basni, le-te je ilustrirala Jelka Godec Schmidt; Velika knjiga zgodb: Cicido, Ciciban, dober dan je zbirka petindvajsetih zgodb iz revij za najmlajše, iz Cicibana in Cicidoja. Zgodbe sta izbrali in uredili Irena Matko Lukan in Slavica Remškar, knjigo pa so napisali in ilustrirali različni slovenski avtorji in ilustratorji.

Razbiranja

Spreobrnjenje v obratno smer

VIDA ŽABOT: KRIŽ NA PRSIH, LJUBLJANA: GYRUS, 2002.

Presenetljivo je, kako v knjižnici težko prideš do zaželenih knjig, ker se je ravno v tistem trenutku, ko si se jo namenil brati, večina so-bralcev odločila, da bo storila isto...

To je bil osebni primer ob knjigi Vide Žabot Križ na prsih, ki sem jo zaman iskal po knjižnicah cela dva poletna meseca in jo končno dobil šele po rezervaciji. Vprašanje se mi je ob tem porajalo samo: zakaj je Žabotova uspela s svojim delom ustvariti bralni hit?

Gre za spominsko pripoved - koliko je v njej fikcije in koliko resničnosti, bo presodil bralec sam - o življenjski izbiri avtorice, da bo postala sestra salezijanskega reda, in o njeni postopni odločitvi, da samostansko življenje opusti in se posveti drugačnemu tipu evangelizacije.

V štirih razdelkih z naslovi Izbira, Zorenje, Izstop in Poslanstvo skuša prikazovati pot, ki jo je vodila skozi izkušnjo posvečenega življenja, spet v sekularizirano družbo.

Po temeljiti predstavitvi lastnega iskanja poklicnosti, ki je dejansko spominjanje na otroška leta, se avtorica zaustavi pri odločitvi za posvečeno življenje in v njej po bolj ali manj pretresljivih izkušnjah dozor izbira za vrnitev "laištvo".

Bolj kot zgodba sama, ki je na svetu bolj pogosta, kakor si mislimo, je pri Vidi Žabot zanimiv način, kako se loteva problematik, ki jo bodo počasi pripeljali do končne odločitve. Avtorica problematizira odnose, ki vladajo med nunami, in prikaže (zanjo pre)stroga pravila reda, ki človeka omejujejo, zato, da bo s tem bliže Bogu in tesneje združen z njim. Od vseh treh obljub je Žabotovi najtežavnejša obljuba pokorščine. Ne, ker bi jo ta omejevala, ampak, ker se zaveda omejenosti predstojnic do lastne želje po čim večjem študijskem in pastoralnem znanju. Iz dogodka v dogodek nas končno pripelje do rodnega Razkrižja (nomen - omen!), kjer si je z aktivnim pristopom do zdrh okoli slovenske farske nakopala nasprotovanje vodstva sester salezijank in dokončno izstopila iz reda.

Pisanje, prepredeno z odlomki iz duhovnega dnevnika, se zdi milo, nevsiljivo in ljubeče. Vendar se ravno v tem početju skriva morda najbolj ostro rezilo Vide Žabot. V tekstu je namreč zaznavna tančica prefinjene ironije, mestoma sarkazma, s katerim avtorica gleda na izkušnjo, ki jo je doletela, in predvsem na Cerkev kot institucijo. Odlomki iz dnevnika bolj kot na avtoričino pristnost kažejo na njeno naivnost, iz katere gre sklepati o njeni poti v samostan, ki jo je narekovala zaljubljenost v Kristusa. Zaljubljenost, ki je taka tudi ostala in se ni razvila v darovanje.

Nekaj pa gre Vidi Žabot in njeni pripovedi le priznati. Kaže nam na konservativno podobo cerkvene institucije, ki je dandanes še kako prisotna v izpraznitvi pomena obredov, zakrknjenosti src nekaterih predstojnikov in uradnosti. Bistvena "nerodnost" Žabotove je pa enačenje Cerkve z institucijo. Če bo Cerkev dajala vtis institucije, je izgubila svoje poslanstvo. In če je Vida Žabot na svoji poti našla ljudi, ki so ji dali tak vtis, je popolnoma res, da doživljamo krizo. Pa ne krizo institucije, ampak krizo duha. Zato je iz tega stališča izstop Vide Žabot povsem razumljiv. Razumljiv kot spreobrnjenje v obratno smer, ki pa ima vedno za cilj Kristusovo ljubezen, o kateri sicer avtorica nejasno in na hitro spregovori v zadnjem razdelku. Križ na prsih kljub razkrižanju še vedno označuje njeno idejo po Kristusovi ljubezni, ki pa je žal presplošna, da bi lahko bila resnična.

Dolgujem še odgovor na zgoraj zastavljeno vprašanje, zakaj je Križ na prsih eden slovenskih best sellerjev. Govoril sem o krizi duha. Ta se kaže tudi v tem, da sega bralec po pripovedih, ki jo osvetljujejo. Problem je le v tem, da ne osvetlijo pravih razlogov te krize: pomanjkanje ljubezni v pomenu darovanja. To bo tudi pozoren bralec odkril v Križu na prsih.

David Bandelli

V počastitev avtorjeve 90-letnice je v sozaložbi vseh treh Mohorjevih družb izšla knjiga

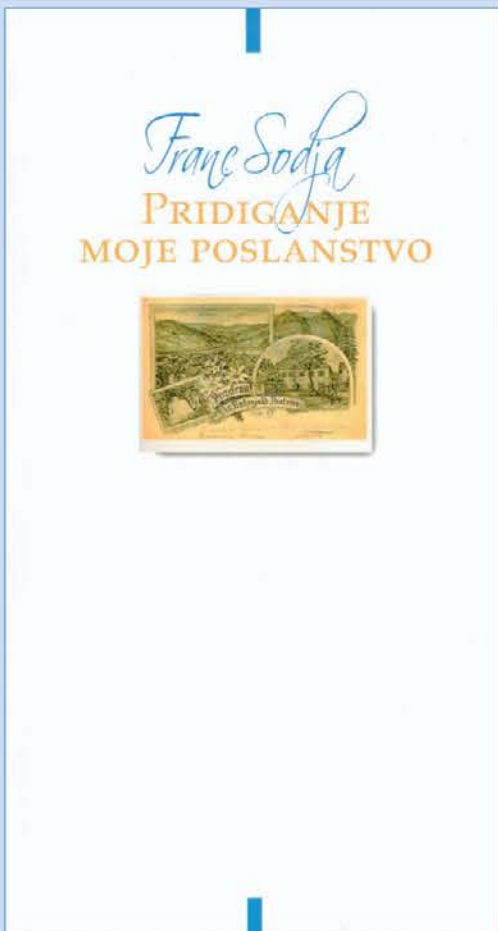
FRANC SODJA

**PRIDIGANJE
MOJE POSLANSTVO**

V njej so izbrana poglavja iz knjig Franca Sodja, duhovnika, ki je svojo duhovniško pot začel leta 1941 v Ljubljani in se je po hudih medvojnih in povojnih izkušnjah zatekel najprej v Kanado, nato pa v Argentino, kjer je deloval do leta 1982.

Od tedaj živi v Kanadi, v Torontu, in deluje v Domu Lipa med ostarelimi rojaki in pripadniki drugih narodnosti.

Knjiga prikazuje lik duhovnika, ki se pogloblja v evangelijsko sporočilo, ga hoče v sebi uresničevati, je v celoti predan Katoliški cerkvi in dosleden kot duhovnik, misijonar, vzgojitelj in oznanjevalec krščanskega sporočila.

MOHORJEVA
CELOVČE

Mohorjeva
Celočec

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

Dobite jo na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici, in v slovenskih knjigarnah.

Kratke

Okoliške vasi / Razlastitev ne bo

Kaže, da bo občinsko odbornišvo, katerega načelnik je Giorgio Rossi, sprejelo prvo potne posege glede podrobnostnih projektov, ki jih je narekoval regulacijski načrt iz leta 1997. Podrobnostni načrt je namreč izrazil ogorčenost prebivalcev Trebč, Bazovice in Lonjerja, ki so soglasno nastopili zoper posege, ki bi neposredno prizadeli domači-

Foto Kroma

ne, saj bi gradnja parkirišč zahtevala razlastitev zasebnih zemljišč. Tako je odbornik Rossi spričo nenaklonjenosti krajanov odredil drugo varianto, ki predvideva ureditev parkirišč le na zemljiščih, ki so last občine.

Glede Trebč naj bi izvajanje prvotnega načrta terjalo 870 kvadratnih metrov površine zasebnega zemljišča; po novem pa bodo parkirišče zgradili na zemljišču, ki je že itak v lasti tržaške občine. Ravno tako bodo v Bazovici uredili na občinskem terenu dve parkirišči; tretje, ki se bo nahajalo za cerkvijo, pa bodo omejili.

Kar se pa Lonjerja tiče, je zadeva bolj zapletena. Parkirišča v osrčju vasi, v bližini športne dvorane ne bodo gradili, kot tudi ne predvidenega obvoza. Kot je povedal domačin Ladislav Pečar, odgovor odbornika ni krajanov presenetil, saj "je že dal razumeti, da bo pri tej zadevi upošteval voljo prebivalcev". Lonjerce pa skrbijo drugi posegi, ki bi izneverili podobo vasi in znatno povečali prebivalce področja, ki večjega števila ljudi ne bi premoglo. "Predvidena je izgradnja več tisoč kvadratnih metrov novih stavb. Stanovanjska površina dokazuje, da je predvidenih kakih osemdeset novih stanovanj, kar pomeni 250 novih prebivalcev." Čeprav je govor o povprečnih številkah, je vsekakor gotovo, da bi se prebivalstvo v Lonjerju še za enkrat toliko povečalo. Če so to problemi, ki zadevajo prihodnost vasi, pa predstavlja za Lonjerce gradnja avtoceste in izkop predora pri Ključu z močnimi eksplozijami vred današnje nočno moro.

Zamejski kvintet nastopil na tržaškem Velikem trgu.

Veliki trg v Trstu je bil letošnje poletje prizorišče številnih koncertov.

Tudi ljubitelji slovenske glasbe smo prišli na svoj račun: v sklopu koncerta, ki ga je v ponedeljek, 6.9.2004, priredilo godbeno združenje Ambima, je na osrednjem tržaškem trgu zadonela tudi slovenska glasba in beseda, in sicer po zaslugi Zamejskega kvinteta.

Zamejski kvintet se je predstavil tržaškemu občinstvu skupno s skupinami Serenade Ensemble, Ongia in Vecia Trieste, in sicer krajšim koncertnim programom, v katerega so vključili tako lastne skladbe kot evergreene slovenske narodno-zabavne glasbe. Tako glasbeno kot tehnično so fantje Zamejskega kvinteta nudili tržaškemu občinstvu res izreden nastop. Publika je, razen nekaterih komentarjev posameznikov, ki jim je očitno slovenska beseda trn v...ušesih, lepo sprejela njihov nastop.

Že v preteklih letih je Zamejski kvintet igrali v samem tržaškem mestnem središču v okviru pobude združenja Ambima "Jesenski sprehodi."

Skupina je letos gostovala mdr. v Švici, Avstriji in Nemčiji. Od aprila do septembra so fantje Zamejskega kvinteta (ki se v nemško govorečih krajih predstavljajo s prevedenim imenom - Die Grenzländer) zabeležili nad 130 nastopov. Kljub temu so letos pri avstrijski založbi Mcp-vm izdali drugo zgoščenko, in sicer tako v slovenskem kot v tudi nemškem jeziku.

Zaključek letošnje koncertne sezone skupine bo kot običajno na Zamejskem večeru, ki bo potekal v Zgoniku 21.11.2004. PR

GRUDEN ŽBOGAR
griturismo
Kmečki turizem

Poleg tipične domače hrane prodaja kravjega in kozjega sira
Samatorca 47, Zgonik, tel. 040229191

il negoziello
tканine

Velika izbira tkanin za elegantna
večerna in poročna oblačila.

TRST - Drevored 20. septembra 16, tel. 040 370914,
e-mail ilnegozietto@xnet.it

Novo šolsko leto tudi pri nas Večja podpora šolstvu s strani dežele

Kettejev kip v prenovljenem šentjakobskem poslopju

Minuli teden je šolski zvonec zazvonil za vse učence in dijake deželnih šolskih ustanov. Kot je

poudaril deželni odbornik za šolstvo in kulturo Roberto Antonaz, bo letos šole vseh vrst in stopenj obiskovalo 131.083 mladih in najmlajših in to pod nadzorstvom 14.109 učiteljev in profesorjev. Odbornik Antonaz je izpostavil tudi veliko kulturno bogastvo, ki ga bodo našim otrokom posredovali malčki tujih priseljencev: sedem tisoč jih bo, predvsem v vrtcih in v osnovnih šolah, obiskovalo pouk v šolskem letu 2004/2005. Deželno odbornišvo bo letos šolski sektor podkrepilo s pomembnimi finančnimi dotacijami, ki bodo v primerjavi s prejšnjimi leti znatno višji. S pomembno vsoto 16 milijonov evrov bo možno izpeljati kar nekaj pomembnih načrtov: to je na primer brezplačno posojilo učbenikov za vse dijake prvih razredov

nižjih in višjih srednjih šol, povišanje podpore manj premožnim družinam, podpora šolski avtonomiji; denar bo na-

Foto IG

menjen tudi pouku manj razširjenih jezikov, podaljšane mu pouku, preprečevanju predčasnega opuščanja šolanja,

izobraževanju odraslih, glasbeni vzgoji, itd.

V tem novem in vzpodbudnem ozračju so sedli za klopi tudi slovenski dijaki in učenci vseh šol v tržaški pokrajini. Otroške vrtce bo obiskovalo več otrok kot v prejšnjem šolskem letu: 512. Kar 669 otrok pa je vpisanih v osnovne šole. Nižje srednje šole bodo sprejele 389 dijakov, višje pa 525 študentov. Skupnih bo torej 2.095 mladih in najmlajših.

Za učence in dijake šentjakobskih šol (to je otroškega vrtca, osnovne šole Karel Širok in Josip Ribičič in nižje srednje šole Ivana Cankarja) pa se letošnje šolsko obdobje začne na poseben način. Dalj časa so namreč zgodovinsko poslopje v ul. Frausin popravljali, tako da so bili dijaki in učenci ter učno in neučno osebje primorani odromati v drugo

šentjakobsko stavbo na Istrsko ulico.

Prenovitevna dela so stekla že konec leta 2002. Stavba je vsekakor slonela na trdnih temeljih in njena struktura je bila še vedno dobra. Notranjost poslopja pa so korenito preuredili, tako da je šola popolnoma nova in odgovarja vsem varnostnim in didaktičnim predpisom. Stavba lahko danes koristi z dvigalom, ki se od pritličja dviga do vseh nadstropij. V pritličju so uredili tudi jedilnico, shrambo, slačilnico ter posebno rampo za handicapirane. V prvem nadstropju bosta nameščena vrtci in nižji razredi osnovne šole ter jezikovni laboratorij. Poleg teh prostorov bo vedno v tem nadstropju na razpologo večnamenska dvorana, posvečena igri in branju. Drugo nadstropje bo sprejelo urade, multimedialno učilnico ter laboratorij za likovno in tehnično vzgojo. Višji razredi osnovne šole, vsi razredi nižje srednje šole in zbornica bodo v tretjem nadstropju. Čeprav pouk že poteka na prenovljenem sedežu, vse še ni popolnoma urejeno, saj je treba še urediti postavitve telefonskih in internetnih linij. Naj še povemo, da kot nam je pred časom obljubil didaktični ravnatelj Marijan Kravos, so Kettejev doprsni kip, ki je dalj časa sameval na podstrešju, postavili na zid večnamenske pritlične dvorane. Nekoč je stal ta kip v prostorih osnovne šole v ul. Sv. Frančiška, poimenovane ravno po pesniku, rojenem na Premu.

IG

Šempolaj / SKD Vigred

Štalca je ponovno zaživela

Šempolaj ima v osrčju vasi zgovoren dokaz, da je skupno poštvovalno delo in ljubezen ter navezanost vaščanov na domačo stvarnost eden neizpodbitnih temeljev kraškega človeka. Težko bi si drugače razlagali, kako je skupina domačinov žrtvovala oziroma boljše darovala veliko ur svojega prostega časa za prenovitvene posege, ki so ob strogem u-

verjetnosti kapljanja in prisotnosti glagolskih napisov gre pripisati ravno verski namembnosti strukture. Starejši domačini se še danes spominjajo, da je že od leta 1925 stavba, zgrajena v tipičnem kraškem slogu, služila kot hlev. Štalca je bila do leta 1991 last nekaterih vaščanov, nato jo je odkupilo SKD Vigred. Pred začetkom prenovitvenih del je bila Štalca skoraj popolnoma porušena. Pred sedmimi leti so se člani društva lotili obnove s prostovoljnim delom,

Foto IG

kar je zahtevalo več kot 7.000 delovnih ur. Danes bo prenovljena Štalca postala osrčje delovanja SKD Vigred, ki združuje na kulturnem področju prebivalce iz Prečnika, Trnovce, Slivnega, Praprota in seveda Šempolaja. Prebivalci vseh teh krajev so skupno z drugimi prebivalci okoliških vasi in širšega območja nazdravili minulo

poštevaju tradicionalnih elementov kraške arhitekture popolnoma preuredili hišico, ki ji v Šempolaju pravijo Štalca. Gre namreč za majhno dvonadstropno poslopje, pod katerim je nameščena še prostorna klet, ki so jo zgradili davnega leta 1566. Ta letnica je namreč vklesana na oboku vrat in na kamnu lahko razberemo tudi mesec februar, zraven pa dobimo še simbol, ki predstavlja znak kamnarskega mojstra. Glede preteklosti Štalce so zanesljivi podatki zelo skopi. Prvotno poslopje je bilo po vsej

soboto, ko so Štalco javno otvorili in predali namenu. V imenu društva je navzoče najprej pozdravila Elena Legiša in predala nato besedo za kratek pozdrav tudi deželnemu odborniku Robertu Antonazu, devinsko - nabrežinski občinski odborniki Tjaša Švara, pokrajinskemu predsedniku ZSKD Rinaldu Vremcu in pokrajinskemu predsedniku Igorju Gabrovcu. Poslopje sta blagoslovila nekdanji župnik g. Stanko Švara in pred kratkim nameščeni naslednik dr. Jože Marčkuša.

SSG / Pogajanja z raznimi inštitucijami

Občina Trst zagotovila brezobrestno posojilo

Pogajanja in srečanja, ki so jih predstavniki vodstva Slovenskega stalnega gledališča imeli minuli teden s tremi pomembnimi so-govorniki, so bila izrednega pomena ne le za nadaljnje delovanje kulturne ustanove, temveč kratkoma za njegov obstoj.

lo podporno vsoto. Naslednjega dne je vodstvo SSG predstavilo položaj gledališča ministrici za kulturo RS Andreji Rihter in vodji Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Jadranki Šturm Kocjan, ki sta tržaškemu gostom zagotovili prizadevanje RS in svetovali nekaj konkretnih ko-

Foto Kroma

V ponedeljek, 13. septembra, so se v prostorih gledališča na ul. Petronio začele vaje za premierno uprizoritev igre Ljubezen ameriškega avtorja Muraya Schisgala v režiji Sergeja Verča, ne da bi igralski ansambl pred seboj svojo prihodnost. Vendar že naslednjega dne sta se predsednik upravnega sveta gledališča Boris Kuret in v.d. direktorja Marjan Kravos mudila pri tržaškem prefektu Goffredu Sottileju, da bi mu nakazala krizni položaj, v katerega je SSG vključeno. Državni predstavnik je slovenski ustanovi zagotovil podporo z dodelitvijo zadnje tranše iz Sklada za Trst za leto 2003. Tudi za tekoče leto bo SSG preje-

rakov v smer obojestranskih gostovanj s slovenskimi gledališči, da bi pridobili čim več občinstva.

Velikega pomena, če že ne odrešilno, je bilo srečanje s tržaškim županom Dipiazzo, ki je zagotovil brezobrestno posojilo tržaške občine SSGju v višini nekaj več kot 2 milijona evrov, s katerim bi gledališče krilo primanjkljaj, zabeležen 31. decembra 2003. Denar bo SSG moralo vrniti v 15 letih. Vodstvo SSG je s potezo tržaškega župana zelo zadovoljno, saj bo tako prihranek na obrestnih dolgovih lahko izkoriščen za pravo delovanje gledališča in ne bo namenjeno bankam za kritje pasivnih obresti.

Devin Obletnica spomenika za punt iz leta 1713

Kraška zemlja zakladnica kakovosti, ne količine

“Le vkup, le vkup uboga gmajna!...” Besede te puntarske pesmi, ki so jo ubrano zapeli Fantje izpod Grmade, so bile seveda najprimernejši uvod v praznovanje, ki je minulo soboto potekalo na devinskem “placu”, da bi se spomnili tridesete obletnice postavitve spomenika kmečkemu uporu iz leta 1713, postavljenega ravno nasproti vhoda v devinski grad.

Prav ob tem vhodu se je pod prijetnimi septembrskimi sončnimi žarki zbrala množica ljudi, ki ni bila sestavljena le iz domačinov, saj je bilo zaslediti marsikaterega predstavnika sedanjih in preteklih javnih uprav, pa tudi drugih oseb, ki jim je namreč pri srcu srž, ki je pred toliko leti gnal tlačane, da se uprejo nepravici tedanje sistema.

Iz govora predsednika Kmečke zveze Alojza Debelisa in zgodovinarja Franca Fabca je bilo jasno razbrati določen paralelizem med takratnimi kmečkimi upori in sedanjim položajem kmetijskih delavcev, čeprav so okoliščine in družbene razmere med enimi in drugimi seveda neprimerljive. Gre vsekakor za še vedno zapostavljen sektor, predvsem v naših krajih, kjer se večkrat lepota naše zemlje ne ujema z njeno radodarnostjo. Prav zato je Debelis navzoče pozdravil v imenu ustanove, “ki

Foto IG

se danes bori za iste ideale, za katere so se borili puntarji”: ti so ideali pravičnejšega sveta in želja, da bi kmet – tlačan postal gospodar lastne zemlje. Debelis je mnenja, da so puntarski boji postavili temelj agrarni reformi, ki je nato privedla do pravičnejše socialne ureditve, pri kateri je imela znatno vlogo tudi francoska revolucija. “Danes živimo v družbi, ko so te vrednote spoštovane, a ne za vse”, je dejal Debelis, ki meni, da se kmetu odtuja zemlja v prid drugih dejavnosti, “in to predvsem v naši pokrajini”. Kmet ni le proizvajalec materialne dobri-

ne, a predvsem branitelj okolja in kulture. To morata imeti jasno pred očmi Evropa in naša ožja stvarnost. Zgodovinar Franc Fabec je nakazal smernice, katerim mora tržaško – kraško kmetijstvo slediti, da se iz zapostavljenega položaja (“danes se kmet ne more preživljati le s svojo zemljo”) spremeni v aktivni faktor naše gospodarske stvarnosti. “Današnji cilj kraškega kmeta je slediti vse bolj silovitemu razvoju Krasa”. To pomeni, da je treba izrabi vse kulturne in naravne vire ter dobrine, ki nam jih nudi naša zemlja. Fabec vidi v raz-

voju posebnega turizma, ki ima specifične zahteve, možnost, da se kraški kmet predstavi tujcu s tudi tukaj živčemu prebivalcu s tipičnimi pridelki, ki imajo kot prepoznavno lastnost kakovost. Da pa do tega lahko pride, mora-

rajo kmetje zediniti moči kot v času puntov. Nekdanje graščake pa je zamenjala današnja birokracija, “ki ne spodbuja, temveč večkrat ovira naše delo.” Popoldan je bil torej poln pomembnih trenutkov in pomembnih gostov. Pozdrave so prinesli devinsko – nabrežnaski župan Giorgio Ret, deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz, župan občine Tolmin Ernest Kemperle, predstavniki kmečkih organizacij iz Slovenije, senator Miloš Budin,

predsednik SKGZ Rudi Pavšič. Zbor Fantje izpod Grmade pod vodstvom Iva Kralja je poskrbel za glasbene povezave, recitatorka Elena Legiša pa je prebrala nekaj slovenskih verzov. Devinski župnik Giorgio Gianini pa je ob spomeniku vodil krajši verski obred. Za prijeten utrinek so poskrbele dijakinje Mednarodnega zavoda iz Devina, ki so recitirale nekaj poezij v kitajščini, španščini in hebrejščini. V društvu devinskih zborov je po drugem delu srečanja bogata zakuska sklenila puntarski popoldan.

Igor Gregori

Razstava v Prosvetnem domu na Opčinah

Posebni bataljoni naših fantov

Foto IG

“Posebne bataljone je fašizem vpeljal, da umakne iz Furla-

nije - Julijske krajine za orožje sposobne Slovence in Hrvate, ker jih je v vojnih razmerah

imel za nezanesljive in jim je pozneje hotel preprečiti vključitev v NOB”. Tako se prične krajša obrazložitev, ki na panoju v gledališki dvorani Prosvetnega doma na Opčinah uvaža v razstavo Battaglioni specialni Slav Company 1940 – 45 / Posebni bataljoni, ki je nastala po prizadevanju SKD Tabor ter Knjižnice Pinko Tomažič in tovariši. Pri postavitvi bogate razstave je imela pomembno vlogo tudi gospa Magda Tavčar. Globoka in ganljiva pričevanja naših fantov se obiskovalcu predstavijo v obliki pisem, ki so jih slovenski vojaki, vključeni v tujo italijansko vojsko, pošiljali na dom, v raznih dokumentacijskih zapisih, v številnih predmetih (kovčih, uniformah, nahrbtnikih, čeladah). Največ pa je fotografij, ki neposredno izpričujejo dejanski položaj, v katerem so bili

naši prisiljeni živeti: to je bil eden najhujših ukrepov fašistične Italije, da bi prizadeali slovenski živelj na Primorskem.

Kot nam je povedala Sara Perini, avtorica knjige Posebni bataljoni (ki so jo predstavili minuli ponedeljek), so razstavo omogočili vsi tisti, ki so delček svoje osebne preteklosti dali na voljo prirediteljem. Veliko pa je še neizkoriščenega materiala.

Na otvoritvenem večeru so sodelovali MOPZ Tabor pod vodstvom Aleksandra Sluge, in skupina domačinov, ki je prebrala nekaj odlomkov iz takratnih pisem in dnevnikov naših fantov, ki so v prvi osebi doživljali “najhujše obdobje ne le italijanske zgodovine, temveč svetovne”, kot je povedal gost Giorgio Marzi, predsednik krajevnega VZPI - AN-PI.

v celem tržaškem mestu. Pridite v čim večjem številu! Kdor le more, naj obleče narodno nošo, da pride slovenska prisotnost čim bolj do izra-

strani ter varuje naš narod in sploh ves cloveški rod.

Procesijo bo vodil p. Rafko Ropret, tretjič in tudi zadnjič. To bo namreč njegovo slovo od Barkovlj, saj je že sprejel božjo službo v Dolinski občini.

Barkovljani izrekamo dobrodoščilo škofu vikarju msgr. Francu Vončini, ki je prevzel nedeljsko maševanje ob 11. uri. Žal je zaradi pomanjkanja duhovnikov morala odpasti maša ob osmih, kar nas - in posebno stare Barkovljane - zelo žalosti, saj je bila skozi stoletja to glavna maša v slovenščini in povezana z vsemi večjimi slovesnostmi. Kot je npr. tudi rožnovenska procesija.

Pridite počastit Rožnovensko Kraljico v Barkovlje od vsepovedi! Procesija bo po maši ob osmih, 3. oktobra.

Stara Barkovljanka

otroci in odrasli v pisanih nošah in seveda ostali verniki ter godba. To je edina slovenska procesija

za. Zahvalili se bomo Mariji, Kraljici rožnega venca, za pomoč v minulih časih in jo prosili, naj nam še naprej stoji ob

OBVESTILA

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita člane in prijatelje k šolskim sestram pri Sv. Ivanu, ul. Delle Doccie 34 v Trstu na praznovanje godu zavetnika sv. Vincencija Pavelskega v sredo, 29. septembra. Ob 16. uri bo sveta maša; sledila bo družabnost. **SKD Barkovlje** (Ul. Bonafata 6), Zveza slovenskih kulturnih društev, Slovenska prosveta, Muzej brusačev iz Rezije vabijo na otvoritev razstave Brusači iz Rezije, v soboto, 25. t.m., ob 19. uri. Spregovorila bosta: Luigia Negro in predsednik Muzeja brusačev Giovanni Negro. Nastopili bodo: Ti Rozajanski plesavci. Urnik razstave: v nedeljo, 26. t.m., od 10. do 13. ure, ponedeljek, torek, četrtek in petek, od 17. do 19.30. V sredo, 29. t.m., od 9. do 13. ure bo prisoten brusač iz Rezije za šole in obiskovalce. V soboto, 2. oktobra, od 10. do 12. ure, v nedeljo, 3. oktobra, od 9.30 do 13.30 in od 19. do 21. ure.

Za praznik Rožnovenske Matere Božje bodo imeli barkovljanski pevci vaje v cerkvi v petek, 1. oktobra, ob 20. uri. Vljudno vabimo tudi pevce in pevke ostalih zborov, da nam pridejo pomagat, da bo

naš praznik slovesen.

Barkovljanska skupnost vabi v nedeljo, 3. oktobra, na praznik Rožnovenske Matere Božje. Po maši ob osmi uri bo ob obali procesija z Marijinim kipom. Vljudno vabimo čim več noš.

DAROV

Za kulturo in družabnost ob praznovanju zavetnika sv. Ivana v Trstu prispeva družina Korsič 225,00 evrov. Ista družina prispeva 25,00 evrov za spomenik Ubaldu Vrabcu na rojstni hiši v Trstu.

V spomin na pokojnega Lucijana Sosiča daruje družina Cergol 50,00 evrov za skavtsko organizacijo.

ČESTITKA

Naš sodelavec **Matjaž Rustja** je uspešno opravil časnarski izpit v Rimu. Čestitajo mu vsi pri Novem glasu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

obvešča,
da bo naslednje srečanje udeležencev tečaja priitkovalcev
v soboto, 25. septembra,
ob 15. uri
v Marijanišu na Opčinah.

Plošča v spomin na škofa Pedrazzaniya

Prejšnjo soboto je škof Evgen Ravignani odkril nad vhodnimi vrati bazilike sv. Justa spominsko ploščo v čast nekdanjega tržaškega škofa Rodolfa Pedrazzaniya. Slednji je pred 700 leti združil dotedanji cerkvi v eno samo in tako je nastala stolnica, ki je takratno obliko ohranila do danes. Ravno lani so v našem mestu potekala praznovanja ob sedemstoletnici stolnice. Pedrazzaniya, rojenega v Rebecu sull' Oglio pri Cremoni, je za tržaškega škofa imenoval papež Bonifacij VIII. Takrat se je tržaška škofija nahajala v težavah zaradi krajevnih preprirov. Novi škof pa se tukajšnjih problemov ni ustrašil in veliko dobrega storil za tržaško cerkev: med drugim je pridobil neštete dobrine, ki jih je bila škofija izgubila.

In memoriam

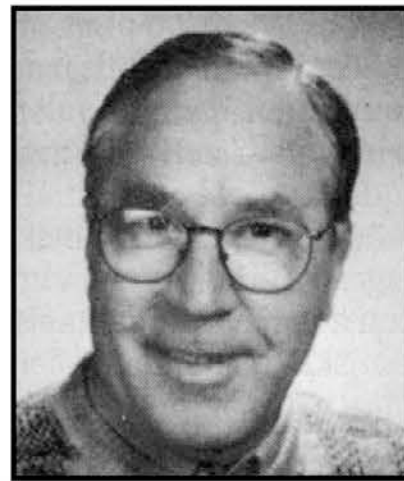
Lucijan Sosič

V triinšestdesetem letu starosti je v videmski bolnišnici po krajši hudi bolezni prerano umrl aktivni član naše skupnosti Lucijan Sosič.

Rodil se je 31. oktobra leta 1941 v Trstu. Študij je začel na slovenskih šolah in ga nato nadaljeval na italijanskem strokovnem zavodu Alessandro Volta v Trstu in tako postal elektrotehnik. Znanje, ki si ga je kot vester študent nabral v šolskih klopih, je nato izrabil pri službi, ko se je leta 1966 zaposlil v tržaški elektrarni in v njej delal do upokojitve leta 2000.

Leta 1965 se je pokojni Lucijan Sosič poročil s sovaščanko Nadjo Malalan in imela sta tri otroke: Aleksandra, Martina in Bredo. Do leta 1997 je gospod Lucijan živel z družino v Devinu, nato so se Sosičevi preselili na Opčine. Veliko truda, vneme, a hkrati veselja je vlagal v

najrazličnejše sekcije slovenskega kluba Devin, še zlasti v smučarsko. V društvenem odboru je vseskozi sodeloval in opravljal različne funkcije, bil je tajnik in blagajnik, skratka: bil je izjemno dejaven in aktiven član naše skupnosti. Pokojni Lucijan Sosič je bil blagega in umirjenega značaja, gosposkih manir in tople besede, zadnja leta smo ga s soprogo, z gospo Nadjo

redno srečevali na vseh pomembnejših kulturnih in javnih prireditvah tako na Tržaškem kot tudi na Goriškem. Pogrešali ga bomo! Gospe Nadi in otrokom ter drugemu sorodstvu gredu izrazi našega najglobljšega sožalja!

Naznanjamo znancem,
da nas je 14. septembra zapustil

LUCIJAN SOSIČ

Pogreb je bil v **ponedeljek, 20. septembra,**
na Opčinah.

Vsi njegovi

Koroški Slovenec avstrijski diplomat

Dr. Valentin Inzko veleposlanik v Ljubljani

Obe krovni organizaciji koroških Slovencev sta na svojih spletnih straneh pozitivno komentirali odločitev avstrijskega zunanjega ministrstva, da imenuje za ambasadorja v Ljubljani koroškega Slovenca, dr. Valentina (Zdravka) Inzka.

Predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm je v svojem Marjanizmu poudaril, da Avstrija z imenovanjem koroškega Slovenca Inzka za veleposlanika v Ljubljani sledi primeru Slovenije, ki je po osamosvojitvi imenovala pripadnika madžarske narodne skupnosti Ferenc Hajoša za slovenskega veleposlanika v Budimpešti. Narodni svet koroških Slovencev pa je svoja voščila in pričakovanja strnil takole: "Želimo Vam

obilno uspeha v novi funkciji - v prepričanju, da bo Vaše delovanje na tem pomembnem delovnem mestu tudi v blagor slovenski narodni skupnosti na Koroškem." Izbira dr. Valentina Inzka ni samo posrečena politična gesta Dunaja v odnosu do južne sose-

de, temveč gre tudi za izbiro človeka, ki je znotraj avstrijske diplomacije v preteklih letih odigral pomembno vlogo, bodisi v tujini (za njegovo delovanje v Bosni je postal častni meščan mesta Sarajevo) ter ne

nazadnje na Dunaju kot vodja oddelka za srednjo, vzhodno in južno Evropo, južni Kavkaz in srednjo Azijo.

V preteklem tednu pa je bilo mogoče na strani avstrijskega zunanjega ministrstva mogoče prebrati tudi vest o posvetu v zvezi z južnotirolskim

vprašanjem, ki je potekalo v prostorih zunanjega ministrstva na Dunaju. Kot je razvidno iz tiskovnega sporočila, Avstrija pazljivo spremlja politično debato v zvezi s federalistično ureditvijo v Italiji. Južnotirolski delegaciji, ki sta jo vodila predsednik SVP Elmar Pichler Rolle in južnotirolski deželni glavar Durnwalder, je avstrijska zunanja ministrica Benita Ferrero Waldner izrazila nepretrgano podporo Avstrije za ohranitev avtonomije južne Tirolske.

Tudi na avstrijskem Koroškem se je po poletnem premoru začel pouk. V Velikovcu je z letošnjim šolskim letom zaživel trojezični vrtec Kekec, ki je nastal na podlagi iniciative staršev. Pri nastajanju vrtca je sodelovala tudi Tržačanka Gaia Galvani Kassl, ki živi v Štriholčah na Koroškem. O vrtcu v Velikovcu bomo podrobneje poročali v naslednji številki.

Peter Rustja

Ko se dotakneš osebe

Vida Velenič

"Bokerske rokavice"

Včasih te fizična moč reši. Potegne te iz lukenj depresivnosti, zaprtosti vase, kaosa emocij, s katerimi je preprejeno življenje. V tukajšnjem posebnem obdobju v Walesu sem v prejšnjih dneh sprejela povabilo svojih sostanovalec in se po dolgem delavniku preizkusila v nečem čisto novem. V športni hali nas je kakih štirideset; moški, ženske, čez nekaj minut se bo začel ta posebni poligon pomešan s prvinami boksa. Nimam vadbene partnerja, tako mi trener dodeli tega mladega hrusta, s kratko pristriženimi lasmi, na srečo dovolj sramežljivega, da mi ob vadbi ne čveka. In tako se prične ta ura poligona, dvojice se izmenjujejo, na desetine različnih vaj, po nekaj vajah si moraš nadeti še bokerske rokavice, tvoj partner podložene usnjene kvadrate in prične se zares. Udrihaš v te blazinice, desno, levo, od spodaj navzgor, hitro, hitro, v poskakovanju.

"I've got no strength left" ("Nimam več moči"). Nič. Hrust me zelo jasno, prijazno, a neizprosno nagovarja, naj za nobeno oceno ne odneham, naprej, še naprej, še petnajstkrat, desetkrat, petkrat. Končno zamenjava. Kar je navsezadnje še slabše. Držiš tiste podložene usnjene kvadrate visoko, in nižje, paralelno, in absorbirati moraš vse tiste udarce. Pa čeprav hrust zelo pazi. In vsa tista fizičnost pravzaprav ni niti sama sebi namen, bolj se mi zareže v kožo

ta močni občutek, da zmorem. Po tistih trenutkih razmisliš o naši stalni dvojnosti, o našem ženskem in moškem obrazu, o težnji po duhovnosti in udrihanju po usnjenih blazinicah. In občutiš povezanost obeh elementov, željo po nežnih in ženskih gibih, ki so del tebe, koncentracijo in duhovnost joge, obenem pa tudi moč v nogah, ko moraš sprintati v dvojici s hrustom. Melanholično ženske duše, ki bi rada vse takoj razčistila, in občasne trenutke moškega duha, ko bi se najraje zaril nekam in ne razmišljal o ničemer.

Hrust je ves prepoten. Občasno me vpraša, ali sem OK in jaz mu spet ponovim, da ja, da ni problema, pravzaprav se sama sebe prepričujem. Včasih si v življenju postavljamo preizkušne momente, ki so lahko tudi tako konkretni in banalni, kot je enkrat v življenju bokerska vadba. Hrust mi zelo prijazno pove, da sem vzdržljiva. In navsezadnje poveže vse: duh, telo, željo po začrtanju svoje poti in iskanje sebi lastne moči.

Navsezadnje je tudi za temi usnjenimi rokavicami tisto sporočilo, ki sem ga prebrala na razglednici naprodaj v bližnji cerkvi: "Don't give up!" Vzdrži. Pa čeprav te življenje vrta in se znajdeš z razmočenimi lasmi in dušo, pa čeprav te bolijo žile na rokah in v srcu.

In navsezadnje gre človeško iskanje skozi nešteta pota, tudi preko vadbe s trenerjem, ki ga za dva tedna ne bo, ker trenira...britansko vojsko.

Kulturni dom Nova Gorica / Sezona 2004-05

Bogata kulturna ponudba

"V naravi ni najti nič lepšega in popolnejšega od glasbe. Ona usmerja človeka v globino njegove duše." S temi besedami Marija Kogoj začenja nov katalog Kulturnega doma Nova Gorica za sezono 2004/2005. Pred nami je tako nova pestra sezona primorskega kulturnega zavoda, ki jo kot že vrsto let odlikuje vrhunska glasbena ter likovna ponudba. Uvodni akordi so odzveneli v preteklih tednih s koncertoma ansamblov Dramsam na gradu Rihemberk in dua Accrocco na gradu Kromberk v sklopu čezmejnih festivalov Med zvoki krajev in Dvorne glasbe.

Slovesna otvoritev štiriindvajsete sezone **glasbenega abonmaja** pa bo 18. oktobra s koncertom komornega godalnega orkestra Zagrebški solisti, ki je pred kratkim praznoval petdesetletnico umetniškega delovanja. S trdim delom in iskreno predanostjo glasbeni umetnosti so postali eden najboljših in svetovno priznanih komornih orkestror, ki se je z velikimi uspehi dokazal na več kot 3000 koncertih v najslavnejših koncertnih dvorinah na vseh kontinentih. Program glasbenega abonmaja je zasnovan z željo po raznolikosti, pestrosti nastopajočih zasedb in predvsem visoki kakovosti posameznih glasbenih projektov. Tako bo letos novogoriški koncertni oder gostil poleg hrvaškega še vrhunske ansamble in soliste iz Slovenije, Velike Britanije, Romunije, Madžarske in Nizozemske.

Tudi tokrat se je namreč Kulturni dom Nova Gorica z ve-

seljem ponovno vključili v projekt Veleposlaništva Kraljevine Nizozemske "Bilateralni fokus", ki že vrsto let goji različne oblike sodelovanja in izmenjave na področju kulture pa tudi gospodarstva. 15. novembra bo tako v goste prišel komorni ansambel The Hexagon Ensemble (na sliki). Zanimiva vrhunska komorna zasedba, ki jo sestavljajo flavta, oboa, klarinet, fagot, francoski rog in klavir, deluje skupaj že več kot desetletje in uspešno nastopa po Evropi ter v ZDA. V prazničnem decembru bo goriško občinstvo lahko prisluhnilo vokalni zasedbi: našemu priznanemu koncertnemu zboru Carmina Slovenica, ki sodi med vodilne ansamble v svetovnem mladinskem in otroškem zborovskem gibanju. Pod vodstvom Karmine Šilec se bodo predstavili s programom Scivias - napevi svetovnih religij, tradicij in prvotnih verovanj. V novem letu 2005 na koncertni oder velike dvorane Kulturnega doma Nova Gorica prvič prihaja Tiberius Quartet. Godalni kvartet iz Romunije velikokrat nastopa doma in po Evropi. Prav zanimivo pa bo slišati, kako bodo 14. februarja izvedli slovensko delo skladatelja L. M. Škerjanca. Prava novost in posebnost letošnjega abonmaja pa je marčevski koncert: gre za sodelovanje in povezavo z Gledališčem G. Verdi iz Gorice (Italija). Koncertni večer je rezultat kulturnih povezav in sodelovanja treh občinskih uprav: Mestne občine Nova

Gorica, Občine Šempeter-Vrtojba in Občine Gorica. "V okviru te čezmejne pobude, ki smo jo v Kulturnem domu Nova Gorica sprejeli z velikim zanimanjem in radovednostjo", kot je povedala direktorica Kulturnega doma Nova Gorica Pavla Jarc, se bo 10.

marca 2005 v Gledališču Verdi v Gorici pod taktirko Gaborja Hollerunga predstavil Simfonični orkester "Ernst Dohnanyi" iz Budimpešte". V sezoni 2004/2005 pa ne bo manjkala niti Orkester Slovenske filharmonije. Zasedba, ki predstavlja že redni in nepogrešljivi del novogoriške koncertne ponudbe, bo tokrat nastopila z domačim solistom, flavtistom Alešem Kacijanom, pod vodstvom gostujočega poljskega dirigenta Jaceka Kaspszyka. V aprilu, po petnajstih letih na novogoriški oder

ponovno stopa mojstrica črnobelih tipk, naša izjemna pianistka Dubravka Tomšič Šrebotnjak. Briljantna koncertantka najboljših svetovnih odrov bo s samostojnim klavirskim recitalom 25. aprila goriški publikli med drugim predstavila dela Mozarta,

Chopina in Debussyja. Glasbeni abonma Kulturnega doma Nova Gorica 2004/2005 se bo 9. maja zaključil s koncertom ene najboljših angleških čelistk mlajše generacije, Natalie Clein. Čelistka, ki je pred časom že nastopila kot članica Godalnega tria v sklopu Hitovih muz, se bo predstavila s svojim stalnim spremljevalcem, pianistom Charlesom Ownom, večkratnim nagradencem prestižnih tekmovalij in enim od vodilnih britanskih pianistov mlajše generacije.

Vsekakor pester in bogat program za vse glasbene sladokusce, ki si želijo preživeti urico ali dve na mesec v družbi vrhunskih glasbenikov in njihovega glasbenega poustvarjanja. Vpis v abonma že poteka, tako da se lahko vsi, ki si želijo zagotoviti stalno mesto v veliki dvorani, oglasijo na upravi Kulturnega doma Nova Gorica, Bevkov trg 4, 5000 Nova Gorica (I. nadstropje) do 15. oktobra in se osebnostno, telefonsko (00386 5 335 40 10) ali po e-pošti na naslov uprava@kulturnidomng.si vpišejo med abonente. Abonmajske kartončke imetniku poleg 8 vrhunskih koncertov prinaša še vrsto drugih ugodnosti, med drugim popust na vseh glasbenih prireditvah v Gledališču G. Verdi v Gorici.

Na svoj račun pa bodo še v septembru prišli tudi ljubitelji drugačnih zvrsti glasbe. **September tris** bo tokrat v znamenju bluesa, etna in avtorske glasbe. "Drugačni ritmi in melodije" bodo od 23. do 25. septembra, ko se bo na odru velike dvorane Kulturnega doma Nova Gorica zvrstilo pet glasbenih skupin, napovedovali barve jeseni. Prvi večer je namenjen avtorski glasbi z Janijem Kovačičem in godalnim kvartetom Bazilio. Na koncertu bo predstavljen projekt Bulvar Bankrot, ki ga sestavlja prek dvajset veselih pesmi o tegobah, razočaranjih in cinizmu začetka 21. stol. Naslednji etno večer bo v znamenju italijanske skupine Taximi in francoskih glasbenikov, zbra-

nih okoli kitarista in vokalista Sergeja Lopeza. Večer bluesa bosta zaokrožili skupini Blues Lee iz Belgije in Gwyn Ashton Band iz Velike Britanije. Veliki glasbeni družini ciklov Kulturnega doma Nova Gorica, kamor poleg že omenjenega glasbenega abonmaja in Septembra trisa sodijo tudi Glasba z vrtov svetega Frančiška, Glasbena mladina in Mednarodno srečanje saksofonistov, so se letos namesto Hitovih muz pridružile Goriške muze s petimi koncertnimi večeri s pridihom drugačnosti, nove svežine in z vključevanjem tudi drugih umetniških zvrsti, ki bodo oplemenitile dogajanje v mogočni renesančni graščini. Nič manj vznemirljivo in odmevno pa ne bo dogajanje v Mestni galeriji Nova Gorica, ki se s festivalom Pixelpoin in z vsebinsko izbranim razstavnim programom, usmerjenim predvsem v pregled aktualnega dogajanja na področju sodobne vizualne umetnosti, vse bolj uveljavlja tudi v širšem slovenskem prostoru in zaokrožuje kulturno ponudbo Kulturnega doma Nova Gorica.

"Vsaka nova sezona je za nas, ki oblikujemo glasbene in razstavne programe, svojevrsten izziv. Z željo, da bi koncertna in likovna družjenja ponudila tako vam kot nam veliko estetskega ugodja ter umetniških spoznanj in izzivov, se veselimo srečevanj z vami in vas že nestrpno pričakujemo na naših prireditvah," je v zaključku spremne besede k novi sezoni v katalog 2004/2005 zapisala direktorica Pavla Jarc.

Mateja Poljšak Furlan

Koroški Slovenec novi avstrijski veleposlanik v Sloveniji

Tudi poizkusi ustrahovanja volilcev

Kandidati za poslanca državnega zbora veliko obljublajo in marsičesa, tudi ob najboljši volji, ne bi mogli izpolniti. Hkrati pa so zane-marjene važne zadeve narodnega in državnega pomena. Vlada in parlament se, denimo, le medlo odzivata na dogodke v Piranskem zalivu, kjer hrvaški ribiči ob pomoči policije love na območju, ki je v suverenosti Slovenije. Premier Anton Rop in zunanji minister Ivo Vaigl ponavljata, da Slovenija tudi v odnosih s Hrvaško upošteva evropska merila in

V predvolilni kampanji strank in posameznih kandidatov sicer ni večjih novosti in presenečenj. V primerjavi s predvolilnimi ob-

Janez Podobnik

standarde, v Zagrebu pa se za takšne pomirljive izjave in zagotovila ne zmenijo, in izražajo prepričanje, da bo Slovenija tudi v prihodnje podpirala namero Hrvaške, da se vključi v EU. Vlada koalicija bi želela, da se v predvolilni kampanji o zapletih s Hrvaško ne razpravlja, ker se očitno zaveda svojega dela krivde za slabe odnose med Slovenijo in Hrvaško. Nasprotno pa opozicija v tem vidi svojo veliko priložnost, ki jo s pridom izrablja. Bivši zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, ki kandidira na listi SDS, denimo, opozarja, da bi morala biti Slovenija do Hrvaške bolj odločna, "ker imamo mi enega od petindvajsetih ključev, ki lahko odpre njeno pot v evropsko povezavo." Predsednik SLS dr. Janez Podobnik poudarja, da popuščanje Slovenije glede plovbe oz. ribarjenja v Piranskem zalivu slabi naš položaj pri urejanju mejnih vprašanj s sosednjo državo. Predsednik SNS Zmago Jelinčič-Plemeniti pa meni, da bi moral zaplete in incidente v Piranskem zalivu obravnavati Svet Evrope.

dobji v drugih demokratičnih državah je v Sloveniji značilno, da premier Anton Rop in ministri v obstoječi koaliciji niso priznali niti ene od kritik glede upravljanja države, ki so jih navajali in dokazovali kandidati opozicijskih strank. Povsem so ignorirali obstoj korupcije in klientelizma, ki sta ju najbolj spodbujali in omogočili vladni stranki LDS in ZLSD. O korupciji v Sloveniji je napisal pomenljiv komentar profesor teološke fakultete, duhovnik in časnikar Drago K. Ocvirk. Dal mu je naslov Varuhi Indije Koromandije, v komentarju, objavljenem v ljubljanskem časniku Dnevnik, pa je napisal tudi naslednje: "Res, ta oblast je omogočila Indijo Koromandijo, toda ne Slovenkam

in Slovencem, marveč peščici ljudi, ki jih ščiti, ker je od njih odvisna. Skrbi torej v prvi vrsti za tanek sloj izjemno bogatih posameznikov, potem poskrbi za svoje interese in na koncu, kolikor še preostane moči in sredstev, tudi za navadne državljane. Oblastna elita se je od dolgega vladanja upehala in obrabila, ker so se v njej spletle številne naveze in organizirale neformalne skupine, ki s korupcijo in klientelizmom preprečujejo normalno delovanje demokracije, pravne države in trga." Novo prvinjo, nepričakovano in zastrahujočo, v predvolilni kampanji pomenijo poizkusi, da bi letošnje parlamentarne volitve predstavili kot nekaj izjemno pomembnega, dramatičnega in usodno važnega za demokracijo in prihodnost države. Takšno teorijo je razvil filozof Slavoj Žižek,

ki je prek video posnetka sodeloval na konvenciji LDS. Sporočil je, "da v Sloveniji ne gre za poli-

Foto JMP

Drago Ocvirk

tično tekmovalje, ampak za odločilen kulturni boj, ne za spopad dveh političnih opcij, gre za

spopad dveh kultur, dveh držav sveta. Na opozicijski strani imamo logiko izrednih razmer in teorijo zarote, pri oblastni LDS pa zaupanje v mir, vsakdanji proces politične demokratične izbire, in polno zavest, kako kompleksni so procesi v sodobni družbi. Da bomo imeli izbiro, potem mora LDS ostati, kjer je. Gre za to, kakšna bo Slovenija. Zato mora LDS vsaj še štiri leta ostati, kjer je." Ponekod so se že pojavili posamezniki, ki ljudi strašijo, da bodo v primeru, če bodo volili opozicijske kandidate, imeli manjše pokojnine, ali jim bodo te celo vzeli, ne bodo mogli do zdravnikov in podobno. Ponavljajo se grožnje in pritiski na volilce, kot se je dogajalo na prejšnjih parlamentarnih volitvah, leta 2000.

Na isti dan, 25. septembra, zborovanji Foruma 21 in Zbora za republiko

V Sloveniji so z zadovoljstvom sprejeli novico, da je bil koroški Slovenec in diplomat dr. Valentin Inzko, imenovan za novega avstrijskega veleposlanika v Sloveniji. Rodil se je pred petinpetdesetimi leti v učiteljski družini matere Marije in očeta Valentina Inzka, znanega koroškega Slovence, ki je v sto let poučeval tudi na slovenski gimnaziji v Celovcu.

Iz predvolilne kronike pa napoved, da se bosta na isti dan, v soboto, 25. septembra, v Ljubljani sešla Forum 21 in Zbor za republiko. Pravno gre za organizacijo civilne družbe, ki pa obe sodelujeta pri vplivanju na volilce, kako naj volijo. Forum 21 se zavzema za ohranitev sedanje koalicije oz. vladne večine, Zbor za republiko pa poudarja nujnost zaamenjave oblasti. Novo naj bi tvorile opozicijske stranke, z odločilno vlogo Janca Janše in dr. Andreja Bajuka.

Marijan Drobež

Slovesnosti ob prazniku mestne občine Nova Gorica

Darilo za Romana Prodijs: Maketa Ede 5, letala Edvarda Rusjana

Na območju mestne občine Nova Gorica se nadaljuje slovesnosti in prireditve v čast 9. septembra, občinskega praznika. Leta spominja na isti dan leta 1943, ko se je na Primorskem takoj po razpadu Italije pričela vseljudska vstaja zoper fašizem in nove nemške okupatorje. V našem časniku smo o proslavljanju omenjenega dne oz. praznika obširno poročali, zato samo še nekaj novosti. Župan mestne občine Mirko Brulc je v petek, 10. t.m., po tradicionalni navadi v slovenskem narodnem gledališču v Novi Gorici priredil srečanje oz. sprejem za znane kulturne in javne delavce in predstavnike oblasti z obeh strani meje na Goriškem. Udeležila sta se ga tudi goriški prefekt Pasquale Vergone in župan Gorice Vittorio Brancati. V nagovoru je župan Mirko Brulc, ko je ocenjeval sodelovanje med Novo Gorico in Gorico, menil, "da smo na ravni dveh mest zmogli nekaj, do česar se na

državnih ravneh težko prebijajo. Z našim vzorčnim sodelovanjem smo postali neke vrste simbol nove Evrope. Tako se je med drugim izrazil predsednik Evropske komisije Romano Prodi, ki mu tudi podeljujemo naziv častnega občana mestne občine Nova Gorica." Naslednjega dne, v soboto, 11. septembra, je bila slavnostna seja mestnega sveta. Tudi na njej je o razvoju občine, njenih načrtih in programih, pa o funkciji te lokalne skupnosti pri pospeševanju odnosov in sodelovanja s sosednjo Gorico in drugimi območji v Italiji, govoril župan Mirko Brulc. Glede na to, da je Mirko Brulc kandidat za poslanca na bližnjih parlamentarnih volitvah, bi ga morda pri vodenju slavnostne seje nadomestil kdo od dveh podpredsednikov mestne občine. Tretji podpredsednik mestne občine, Tomaž Vuga, je namreč tudi kandidat za poslanca. Na slavnostnem zasedanju so naziv častnega občana podeli-

li Romanu Prodijs, predsedniku evropske komisije. Zaradi nujnih obveznosti se ni mogel pridružiti slavu. V odgovoru na povabilo je med drugim za-

pisal, "da je zelo počaščen in se zahvaljuje za izkazano čast. Izrazil je željo, da bo takoj, ko mu bodo obveznosti to dopuščale, osebno prevzel darilo, ki so ga v Novi Gorici pripravili zanj."

Gre za maketo Ede 5, letala, s katerim se je pionir letalstva naš rojak Edvard Rusjan za vedno zapisal v zgodovino. Slavnostne seje mestnega sveta mestne občine Nova Gorica so se udeležili tudi slovenski narodnoobrambni in politični delavci iz Gorice, dr. Damjan Paulin, Janez Povše, Marija Češut, občinski odbornik iz Gorice dr. Damijan Terpin in odbornik tamkajšnje

pokrajinske uprave Marko Marinič. Prisotna pa sta bila tudi župana občin Sovodnje in Doberdob.

M.

Kratke

Tolminski muzej: razstava Svetloba je znanje

V Tolminskem muzeju so minuli petek odprli gostujočo razstavo z naslovom Svetloba je znanje. Na razstavi so prikazana raznovrstna svetila, ki so jih nekdaj pri svojem delu uporabljali različni obrtniki in rokodelci. Ker je bila njihova obrt močno odvisna od primerne in dovolj močne razsvetljave, so si pri delu pomagali s posebnimi svetilkami, ki so oddajale usmerjeno in enakomerno svetlobo. Z izdelavo teh posebnih svetilk s steklenimi krogli se danes ukvarja delavnica Kosmač iz Bistrice pri Trzinu. Razstavo so pripravili v sodelovanju s Tržiškimi muzeji. Razstava bo na ogled do konca oktobra, ogledati si jo je moč vsak delovni dan, razen ponedeljka, od 9. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 13. do 18. ure.

Nekdanji rokodelski spretnosti in kvaliteta izdelkov je botrovala ročna in temeljita, natančna izdelava. V nasploh mračnih delavnicah so si pomagali tako, da so svetlobo lovili v sistem steklenih krogel, napolnjenih z vodo. Le-te so kot zbiralne leče oddajale umirjeno in stalno svetlobo, ki jo je bilo moč z jermeni dvigati ali spuščati. Usmerjali so jo točno na delovno površino. Prvo aplikacijo tega svetila sta mojstra domače obrti Jernej in Matej Kosmač našla v tržiški beršati, jo iztrgala pozabi in jo prenesla v živo repliko. Iskanje korenin obrtni in trške preteklosti ju je pripeljalo tudi do podobne sitarske, krojaške, čipkarske, nogavičarske, kovaške in tkalske luči, je ob razstavi zapisal prof. Janez Šter.

Deset let Radia Robin v Novi Gorici

Med prireditvami v počastitev praznika mestne občine Nova Gorica je bilo tudi proslavljanje desetletnice ustanovitve in oddajanja lokalne radijske postaje Robin. Ustanovljen je je pokojni Aljoša Gregorič, oddajati pa je začela 1. septembra leta 1994. Martina Kodelja, glavna in odgovorna urednica tega elektronskega medija, je v izjavi ob jubileju zapisala, da je njihova usmeritev delati za ljudi in med ljudmi. Radio Robin je sprito svojega zavzetega delovanja pridobil status lokalne radijske postaje posebnega pomena. Tak status podeljuje Ministrstvo za kulturo tistim radijskim postajam, ki po obsegu in kakovosti programa ustrezajo posebnim pogojem. Radio Robin v Novi Gorici oddaja v živo štirinajst ur dnevno. Slišati ga je mogoče po vsej Primorski, od Bovca do morja, od Nove Gorice do Postojne. "Tudi v zamejstvu v Italiji z velikimi koraki pridobiva poslušalce", je v izjavi za javnost poudarila glavna in odgovorna urednica Martina Kodelja.

Opozorila Goriškega društva za kakovost bivanja/ Uporaba mobilnih telefonov povzroča bolezenske znake?

Goriško društvo za kakovost bivanja, v katerem delujejo tudi mnogi strokovnjaki z raznih področij, je objavilo dokument oz. pismo, namenjeno javnosti, z naslovom Mobilna telefonija in njene nevarnosti. V podnaslovu pa je napisano Ne nasedajte reklamam in interesom družb, ki morda kujejo dobiček iz vašega zdravja. V društvu opozarjajo, "da so mobilni telefoni tako preželi naš način življenja, da ljudje menijo, da je nekdo pač že dokazal, da je uporaba t.i. mobilnikov varna ter da zaradi tega ne obstajajo upoštevanja vredna tveganja zaradi pogoste uporabe omenjenih aparatov. Res je, da od sedaj še ni bilo dokazanih neposrednih vzročnih povezav med različnimi boleznimi in uporabo mobilnih telefonov. Vendar pa so izsledki nekaterih raziskav pokazali na številne bolezenske znake, kot so, denimo, glavoboli, slabosti, nespečnost in spremembe v krvnem pritisku. Nedavna raziskava, opravljena na Švedskem in Norveškem, ki je zajela 11 tisoč uporabnikov mobilnih telefonov, je pokazala, da ima našete težave 20% uporabnikov, ki mobilni telefon uporabljajo eno do poldrugo ur vsak dan. Tako tudi z znanstvenega stališča lahko nedvoumno zaključimo, da mobilna telefonija in z njo povezani mikrovalovi učinkujejo na živa bitja. Tudi Mednarodna zdravstvena organizacija poudarja, da bi morali opraviti dodatne raziskave, ki bi natančneje opredelile zdravstvena tveganja pri uporabi mobilnikov." Omenjeno društvo za kakovost bivanja predlaga razne oblike in metode zaščite. "Izogibajte se uporabi mobilnega telefona. Če ste dosegljivi na drug način, ga izključite. Omejite pogovore le na nujno potrebne. Vključen telefon odložite iz vaše bližine na bolj oddaljeno mesto, kjer je signal dober. V avtu imejte telefon vedno izključen, razen če imate prigrajeno zunanjo anteno. Nikoli ne odlagajte telefona v bližino dojenčkov. Prepričite izpostavljenost otrok mikrovalovom, saj so slednji najbolj ogrožena populacija. Ne nosite telefona za pasom blizu kolkov, imejte ga raje v torbici oz. ga nosite čim dlje od telesa. Pridružite se prizadevanjem civilne družbe za omejevanje uporabe mikrovalov in umik baznih postaj iz bližine naših bivališč."

Preobrazba Avriga v Novi Gorici v evropsko primerljivo družbo za avtobusni promet in turizem

Avrigo, družba za avtobusni promet in turizem v Novi Gorici, je v obdobju, odkar jo vodi sedanji direktor Aleš Hrast, napredovala in dosegla takšno raven poslovanja, ki je primerljiva s podjetji javnega avtobusnega prometa v drugih državah, članicah EU. Njeno poslovanje je finančno donosno, v Avrigu ohranjajo zaposlenost in torej ne odpuščajo svojih delavcev in uslužbenecv, posodobili pa so tudi avtobusni park. Javni avtobusni promet izvaja z okoli stotninpetdesetimi avtobusi, od katerih so nekateri posebej opremljeni in urejeni za prevoz oz. potovanja turistov. Avri-go vzdržuje okoli 400 avtobusnih

prog, med njimi je nekaj mednarodnih, od katerih ima vsaka povprečno tri odhode avtobusov dnevno.

Direktor Aleš Hrast je v pogovoru za naš časnik dejal, da Avri-go zaradi svoje obsejne lege uspešno sodeluje tudi s podjetjem za potniški promet, APT v Gorici. Podjetji oz. omenjeni družbi skupaj vzdržujeta tudi avtobusno povezavo med Novo Gorico in Gorico in obratno. Število potnikov na tej progi je sicer še zmerom majhno, toda v Avrigu poudarjajo na njen pomen pri povezovanju obsejnega prostora obeh držav na Goriškem. Nemara bodo potniško progno med obema Goricama tudi podaljšali, da bi povsem ustrezala prebivalcem ob meji, tudi tistim na območju Šempetra pri Gorici, Mirna, Bilj in v Goriških Brdih.

Družba za avtobusni promet in turizem v Novi Gorici svoje napore in poslovanje že prilagaja novemu slovenskemu zakonu o prevozi v cestnem avtobusnem prometu, ki bo to obliko prometa prilagodil evropskim zahtevam, merilom in standardom. Direktor Aleš Hrast ob tem poudarja tudi gospodarski pomen bližnjega italijanskega tržišča. "Z našimi avtobusi smo že v prejšnjih letih, ko je veljal strog režim prehodov oz. voženj čez mejo, vozili italijanske turiste. Sedaj, ko so zaradi sprejema Slovenije v EU prehodni, vožnje in potovanja čez mejo z državami članicami evropske povezave prosti in sproščeni, si prizadevamo, da bi bili na italijanskem potniškem in posebej turističnem trgu še bolj prisotni in uspešni", je v pogovoru za Novi glas zatrdil direktor Avriga Aleš Hrast.

Na Goriškem začetek dnevov evropske kulturne dediščine 2004

Bogat prikaz projektov in uspehov strokovnjakov

V Sloveniji in torej tudi na Goriškem bodo konec septembra, tako kot tudi v drugih državah članicah EU, označili že tradicionalne dneve evropske kulturne dediščine. Posebna skrb in pozornost bosta letos namenjena konservatorstvu in restavraciji. Ti dejavnosti velikega kulturnega, zgodovinskega in narodnega pomena v Novi Gorici in drugod na širšem območju Goriške izvajajo različni zavodi za varovanje kulturne dediščine. Le-ti bodo pod vodstvom Goriškega muzeja in ob finančni pomoči Mestne občine Nova Gorica do konca meseca septembra predstavili pomembne in odmevne konservatorske ter restavratske projekte, ki so jih bodisi že izvedli ali pa jih še uresničujejo strokovnjaki in posamezni zanesenjaki.

V Goriški knjižnici Franceta Bevka je na ogled razstava plakatov o temi Restavracijsko in konservativno posegi na Goriškem. V avli občinskega poslopja v Novi Gorici je območna enota republiškega zavoda za varstvo kulturne dediščine pripravila razstavo z naslovom Restavrirane poslikave na profani stavbni dediščini. Pomemben in dragocen bo delež Goriškega muzeja. V sredo, 22. t.m., so o svojem delu, posegih in uspehih govorili muzejski strokovnjaki. Beatrice Žbona Trkman je razčlenila obnovo cerkvice sv. Valentina na Sabotinu; Jana Šubic-Prislan je predstavila glazirane skodelice z gradu Ribemberk; Anica Sirk-Fakuč je razložila, kako je Sv. Matej postal Sv. Matija; Davorin Pogachnik je pojasnil restavriranje Taboureta, nato pa so strokovnjaki predstavili posamezne restavratske in konservativne projekte, ki jih uresničujejo

v Goriškem muzeju. Danes, v četrtek, 23. t.m., bo v baziliki na Sveti Gori dan odprtih vrat za vernike in druge obiskovalce. Strokovnjaki jim bodo razložili, kako je v obdobju med leti 1909 do 1972 potekala obnova "Marije begunke", to je Marijine svetogorske podobe. Dan odprtih vrat bo danes tudi v knjižnici frančiškanskega samostana na Kostanjevici. Knjižnica je obnovljena in usposobljena za

nedeljo, 26. t.m., pa bo Goriški muzej, v sodelovanju s Kulturnim turističnim društvom Vitovlje in Notranjskim muzejem v Postojni pripravil ogled obnovljene romarske cerkve sv. Marije na Vitovljah.

Goriški muzej je ob letošnjih dnevih evropske kulturne dediščine izdal posebno brošuro, v kateri so obravnavana dela za zavarovanje pomembnejših spomeniških in kulturnih objektov ali posameznih

svojo informativno, kulturno in versko poslanstvo, obnovili pa so tudi knjige prvotiskov (inkunabile). Dnevi evropske kulturne dediščine 2004, se bodo nadaljevali s prikazom obnovljene slike Johanna Michaela Lichtenreiterja v župni cerkvi sv. Petra v Šempetru pri Gorici. V njej bo tudi razstava o Rožnovski Materi Božji s Sv. Dominikom in Katarino Siensko. V soboto, 25. t.m., bodo v cerkvi sv. Vida v Podnanosu predstavili restavratska dela, opravljena na njenem starem prezbitteriju. Tudi v soboto, 25. t.m., bosta Goriški muzej in ustanova Centro per le Ricerche Archeologiche e Storiche nel Goriziano pripravila voden ogled obnovljene cerkvice sv. Valentina in okolja na Sabotinu. Ogled bo potekal v slovenskem in italijanskem jeziku. V

predmetov na Goriškem. Izšla je v nakladi 2000 izvodov. Uvodno misel je napisal Mirko Brulc, župan mestne občine Nova Gorica. Poudarja, "da občina Nova Gorica še nikoli ni sodelovala v takem projektu, kot je letošnji z naslovom Dnevi evropske kulturne dediščine 2004. Vsebinska restavracija je takšna, da imamo obiskovalcem veliko pokazati. Prireditev, ki bo potekala na več krajih z različnimi vsebinami: delavnice, ogledi, razstave, predstavitve, ima tudi namen predstaviti delo ustanov, njihovo poslanstvo na področju varovanja kulturne dediščine in prepoznavanje pomena tega področja za našo istovetnost. Hkrati pa bo tudi predstavila delo restavratov in konservatorjev ter izobraževala."

M.

Izpolnjevanje ukrepov in zahtev EU

Namesto furlanskega tokaja bodo pridelovali zeleni sauvignon

Pristojni direktorat, to je izvršni organ EU, zahteva, da se na območju povezave opravi rajonizacija vinogradništva in vinarstva. To pomeni, da v nobeni državi članici ne bodo smeli pridelovati tistih sort vina, ki imajo svoj izvor v drugi državi. V Sloveniji gre za sorto furlanski tokaj, vino, ki ga pridelujejo oz. gojijo predvsem v Goriških Br-

dih in v Vipavski dolini. Skupaj na obeh vinogradniških območjih pridelajo okrog milijon 80 tisoč litrov vina omenjene sorte. Vino vrste tokajec bodo v prihodnje lahko pridelovali samo na območju mesta Tokaj, na severu Madžarske. V Italiji bodo sorto furlanski tokaj morali opustiti v naslednjih treh letih. V Sloveniji pa je treba po-

stopke preimenovanja pospešiti. Direktor gospodarske družbe Agroind Vipava 1894 ter vinogradniški in vinarski izvedenec, Joško Ambrožič, je v pogovoru za naš časnik dejal, da bodo v Sloveniji namesto prepovedane sorte izbrali novo, izvirno, ki bi se imenovala zeleni sauvignon. Novo ime bo treba registrirati v katastru slovenskih vin.

Kaj gledajo italijanske družine po televiziji?

Auditel in nov sistem zbiranja podatkov

Med poletnimi meseci je ustanova Auditel, ki zbira podatke o gledanju televizije, in o programih, ki jih potrošniki izbirajo, predstavila nov način zbiranja teh podatkov. Če so do poletja ugotavljali gledanost določenih programov, za celotno populacijo potrošnikov ne glede na dohodek, stopnjo izobrazbe, zaposlitev ipd, so med poletjem segmentirali potrošnike na več skupin glede na razpoložljivi dohodek in glede na status, ki ga imajo v družbi. Tako so pri segmentaciji uporabili oba parametra in množico potrošnikov razdelili na več manjših skupin. V prvi skupini so osebe, ki imajo visok razpoložljivi dohodek in visoko stopnjo izobrazbe, sledijo osebe z nizkim dohodkom in visoko stopnjo izobrazbe itd., do oseb z nizkim dohodkom in z nizko stopnjo izobrazbe. Po segmentaciji pa so skušali odkriti, kaj pripadniki posameznih skupin najraje gledajo po televiziji s posebnim poudarkom na osebe, ki imajo višje dohodke in višjo stopnjo izobrazbe.

Od 1. avgusta dalje so pri zbiranju podatkov, kaj potrošniki gledajo po televiziji, upoštevali to razdelitev. Ugotovitve so zelo zanimive: potrošniki, ki imajo nizek razpoložljivi dohodek in nizko stopnjo izobrazbe, se osredotočijo na manj zahtevne programe, ki jih ponujajo mreže Mediaset, predvsem mrežo Rete 4, ki jo izbere skoraj 12% gledalcev. Če pa pogledamo, kaj so v istem obdobju in v istem časovnem razmahu gledali potrošniki z visokim dohodkom in visoko stopnjo izobrazbe, ugotovimo, da je mrežo Rete 4 izbralo le 5,52% gledalcev, večina je izbrala olimpijske igre, ki so bile ravno v tistih dneh po televiziji. Ker so bile v obdobju, na katerega se nanašajo zbrani podatki, ravno na programu olimpijske igre, so izvedenci skušali ugotoviti, katere športe najraje gledajo pripadniki posameznih skupin potrošnikov.

Najbolj zanimiv je podatek, da se potrošniki z nizkimi dohodki in nizko stopnjo izobrazbe najbolj zanimajo za nogomet, pa čeprav so bile med raziskavo na programu olimpijske igre, kjer so se italijanski športniki trudili za najvišje lovorike v čisto drugih športih. Potrošniki iz omenjene skupine so v tem času gledali olimpijske igre skoraj izključno, ko so bile na programu nogometne tekme, če pa so bile na programu kake nogometne tekme, ki so jih med poletjem organizirala razna društva, so brez problemov ignorirali vse druge športe in osredotočili svojo pozornost na nogomet. Pri potrošnikih z visokim dohodkom in visoko stopnjo izobrazbe pa so opazili čisto nasprotno obnašanje, saj so, kljub temu da je igrala ekipa Juventusa, izbrali gimnastiko in občudovali spretno gibe Yurija Chechija, zelo pogosto pa so izbrali tudi košarko ali odbojko.

Segmentacija populacije in analiza podatkov ni bila sama sebi namen, saj bodo te informacije uporabila podjetja pri načrtovanju ekonomsko-propagandnih sporočil, ki so namenjena posameznim skupinam potrošnikov. Če so bili

nekoč nakupi potrošnikov v veliki meri neodvisni od stopnje izobrazbe in od razpoložljivega dohodka, se je danes z vsesplošno gospodarsko krizo stanje nekoliko spremenilo. Potrošniki so postali pri nakupovanju bolj oprezní, nakupovalne metode pa so se spremenile. Predvsem družine z nižjimi razpoložljivimi dohodki so morale prilagoditi svoje nakupe novi stvarnosti. Tako so morali proizvajalci diferencirati svoje proizvode glede na segment tržišča, kateremu je proizvod namenjen, ravno tako pa so morali prilagoditi reklamno sporočilo. Po razdelitvi gledalcev na manjše skupine glede na razpoložljivi dohodek in glede na stopnjo izobrazbe pa bodo lahko najbolj izbrali časovni pas in spored, med katerima bodo z največjo verjetnostjo dosegli ciljno skupino potrošnikov. Npr. če bodo želeli oglaševati nek zelo drag avtomobil, ki je namenjen predvsem potrošnikom z visokim razpoložljivim dohodkom in visoko stopnjo izobrazbe, ne bodo izbirali jutranjih ur na omrežjih Mediaset, ampak večerne ure na omrežju La7 ali na omrežju Rai3.

Mara Petaros

Nasveti varčevalcem

Boljše upravljanje tekočega računa

Denarne vloge na bančnem ali poštne tekočem računu že dalj časa ne ohranjajo več realne vrednosti vloženih sredstev. Obrestne mere te oblike varčevanja v najboljšem primeru dosežejo 1%. Če k temu se prištejejo stroški za upravljanje in letni davek, se ugotovi, da je T/R zgolj plačilno sredstvo, brez katerega si sicer težko predstavljamo plačilni sistem današnjega ekonomskega sveta. V anglo-ameriškem svetu je T/R že dalj časa od tega prevzel to funkcijo in bančni zavodi preprosto ne zaračunajo obresti na to obliko denarnega depozita.

V tej realnosti je smotno poiskati načine varčevanja, ki nudijo višjo donosnost od T/R in istočasno imajo zelo visoko stopnjo likvidnosti. Taka oblika so lahko t.i. "likvidnostni investicijski skladi" (it.:

fondi di liquidita'). Najmanjša začetna in vse dodatne vloge v to vrsto skladov znašajo 500 evrov. Dejansko vlagatelj lahko drži na T/R samo sredstva, ki so nujna za tekoče potrebe družine ali podjetja. Ni namreč obvezujočih pogodb, saj varčevalec lahko kadarkoli v celoti ali delno dvigne kapital iz sklada. V roku največ 15 dni mora družba za upravljanje nakazati zaželeno vsoto na T/R investitorja.

V naložbeni strukturi te vrste skladov, ki je zapisana v pravilniku, so prisotne samo obveznice z zapadlostjo do največ 6 mesecev. Zaradi take investicijske politike je vlaganje brez tveganja. Poleg tega so "likvidnostni skladi" brez vstopnih in izhodnih stroškov za investitorja. Med izdatke je treba všteti samo provizijo družbe za upravljanje sklada, ki v povprečju znaša 0,50% celotne premoženjske

mase. Z razliko od T/R (27%) znaša obdavčenje samo 12,5%. Slednje je sicer za vlagatelja nevidno, ker je všteto v ceno kvote.

Zaradi zelo oprezne investicijske politike "likvidnostni skladi" sicer ne prinašajo varčevalcu pretirano visokih donosov. V primerjavi z vlogami na T/R pa je ta oblika varčevanja prav gotovo donosnejša. Iz analize mednarodnega podjetja za ocenjevanje in analize investicijskih skladov Morningstar izhaja, da je v zadnjih petih letih čisti donos te vrste skladov znašal povprečno 3,18% letno, kar je višje od povprečne letne inflacije. Sicer je treba upoštevati, da so se čisti donosi v zadnjem letu gibali okrog 1,5%.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Prijateljsko srečanje in tekma nogometašev klubov gluhih F-Jk in Slovenije

Najboljši rezultat je prijateljstvo

Nogometna kluba gluhih F-Jk in Slovenije sta letos organizirala še dve tekmovanji in prijateljski druženji. Vse več gledalcev pa je ob teh tekmovanjih navdušenih nad napredkom v kvaliteti igre in še bolj iskrenim prijateljstvom med temi igralci in njihovimi znanci ter sorodniki. Vsi, ki spremljajo ta srečanja, pa pričakujejo v prihodnje več zanimanja sponzorjev in državnih organizacij, ki so zato, da pospešujejo rekreacijo in dvigajo sposobnost invalidov za sprosteno vključevanje v vsakdanje življenje. Nogometni klub gluhih Slovenije je v soboto, 11. septembra, organiziral mednarodno nogometno tekmo s sorodno ekipo reprezentance gluhih Furlanije-Juljske krajine. Klub deluje zelo amatersko, zato je tekmo izvedel z minimalnimi sredstvi, ki jih je uspel zbrati njih mladi vrstnik Gabriel Kravanja, s pomočjo sorodnikov. Letošnjo prvo mednarodno

tekmo (tokrat v malem nogometu) so odigrali na gostovanju v F-Jk, kamor jo je povabila tamkajšnja nogometna reprezentanca gluhih, in presemetili z zmago 4:6. Svojo dobro pripravljenost in uigranost so potrdili na bovskem igrišču. Že v prvem polčasu sta obe ekipe pokazali zelo dinamično in zanimivo igro ter poželi veliko aplavzov gledalcev. Po hitrem vodstvu

spretnih rok nobene žoge več, za hrbtom vratarja gostov pa se je mreža zatresla še petkrat. Ob koncu so bili gostje sprva manj veseli, ker niso pričakovali tako visokega poraza, toda zadovoljstva gledalcev to ni omajalo, saj so izvedli zares lepe gole, presenetljivo tehnično razgibano in zares prijateljsko igro.

Zaradi tega so menili, da bi lahko bili pristojni za šport in

domačinov 4 : 0, so gostje proti koncu polčasa prav tako naglo presenetili z odličnimi protinapadi in polčas se je končal z rezultatom 4 : 3. Še bolj dramatično pa tudi atraktivno se je odvijal drugi polčas, vendar rezervni vratar domačin ni pustil mimo svojih

rekreacijo invalidne mladine v Sloveniji v bodoče bolj pozorni na tako zglede ekipe, kot je npr. Klub gluhih Slovenije, saj dvigajo življenjski optimizem vrstnikom, skoraj vse stroške pa pokriva Klub iz žepov igralcev in njih sorodnikov!

MM

Prejeli smo

Mi ne rabimo tuje resnice

Ministrski predsednik Izraela A. Šaron je obtožil Francoze "razuzdanega antisemitizma". Francoški predsednik J. Chirac ga v odgovor ni hotel sprejeti z državnim obiskom, rekoč: "Ne želimo Vas videti v Franciji po Vaših izjavah". To pozicijo liderja Francije je podprla vsa država, vključno s francoskimi Židi, ki sebe imajo predvsem za "državljanke Francije" in ne za posebno nacijo. Mednarodna "civilizirana skupnost", nastopajoča kot brezkompromisni borec z "antisemitizmom", nima rada takšnih protidrugec in jih ostro zaustavlja, ker ne razlikuje antisemitov od nasprotnikov sionizma. Spomnimo se sankcij ob koncu lanskega leta proti ministrskemu predsedniku Malazije, ko je bil obtožen antisemitizma. Ali odmevnega pripora znamenitega bivšega prvaka B. Fishera, čigar mati je Židinja, doslednega borca s sionizmom in prepričnega, da se "Amerika nahaja pod popolno kontrolo Židov", ter da velja "ZDA enkrat za vedno pokončati". Očitno je zdaj prišel na vrsto J. Chirac, ki se ni ustrašil sankcij pri obrambi nacionalnega dostojanstva svoje države. Ti primeri niso nevarni samo zato, ker so nalezljivi, ampak dajajo povod podvomiti o upravičenosti ambicij "civilizirane skupnosti" upravljati ves svet, ker nas silijo misliti, da je "resnica" takšne skupnosti pogosto le koristljuba na in cinična laž. Ti so posebej poučni za Rusijo, ki jo je ta skupnost ob aktivni podpori doma vzgojenih branilcev človekovih pravic obtoževala in nadaljuje obtoževati v odsotnosti demokracije, kršitvah "človekovih pravic", vzpodbujanju "ruskega fašizma", dajanju potuhte antisemitizmu itn.

Hvala Bogu, Rusija se postopo-

ma zbujala, osvobajala se od himer, ki so ji jih vbijali v glavo. Ko se zbudi, se bo gotovo zbrala in osredotočila. Odpovedala je že podporo liberalnim fundamentalistom, ki so se še pred kratkim potegovali za vlogo sile z dominantnim vplivom. Njihovi liderji so še nedavno tega migljali na televizijskih ekranih in še vedno kejujo načrte, kako bi "znižali moč Rusije" in jo razdelili na majhne kompaktne države ("Novije izvestija", 16.07., "Rusija na robu razpada?").

Vse bolj šibke so pozicije "liberalcev iz Harvarda" tudi v gospodarstvu. Po odstopu M. Kasjanova je nov predsednik vlade de facto zaustavil reformo elektroenergetike "po Čubajsu". Za davčno utajo nadaljuje s prestopanjem kazni M. Hodorkovski, ki je v bistvu obtožen protizakonite prisvojitve družbene imovine. Izjava predsednika direktorskega sveta JUKOS-a V. Geršačenk, da "znotraj družbe in izven nje, kakor v Rusiji tako tudi v tujini, obstajajo skupine vplivanja, ki so zainteresirane, zaradi osebnih materialnih interesov, v razvlečenosti konflikta z državo", lahko odpre pot k novim kriminalnim procesom. Na začetku julija so se v množičnih medijih pojavila sporočila, da tudi imperiju M. Fridmana, ki je so lastnik druge velike naftne družbe "TNK-BP", grozi razpad, med drugim zaradi vprašanj, ki so se pojavila v organih pregona v zvezi z dostopnostjo njenih tujih menedžerjev k podatkom, ki predstavljajo državno skrivnost. Karakteristično se dojemajo tudi sveži dogodki v Rusiji: davčni konflikt Federalne službe po nadzoru na področju ekologije in prirodoupravljanja s tistimi, ki so navajeni živeti po lopovskorazbojniških normah, čistka državne vojaškega vodstva od

"družinskih" itn. Seveda, "ena lastovica še ne pomeni pomladi", vendar pa so ti dogodki lahko znanilec dolga pričakovanega reda v državi ne glede na tarnanje zamorske "kneginje Marje Aleksejevne" in njenih lokalnih "posebnih enot".

Znano je, da se urejanje stvari začneja z zavedanja lažnih in resničnih vrednot. Red v glavah je jamstvo reda v državi. Sodeč po vsem ta proces postaja nepovraten. Posredna potrditev takšne napovedi je knjiga glavnega komuniste v državi G. A. Žuganova "O Rusih v Rusiji", v kateri on prihaja do paradoksalnega zaključka za internacionalista: "Zadnjih nekaj let so patrioti-državotvorniki doživeli burno evolucijo "od ZSSR do Ruskega imperija", presenetljivo hitro in brez travm so presegli v svojem svetovnem nazoru tisti krvaveči pretrg zgodovinskega tkiva, s katerim so "človekoljubi" - rusomrčci poskusili razlomiti našo nacionalno samozavedanje na izolirane in sovražne do drugega fragmente. Preseganje rdeče-bele konfrontacije, deideologizacija patriotične ideje, vrnitev k njenemu zborovskemu, vsenarodnemu, nadrazrednemu značaju - je temeljni dosežek takšne evolucije". Danes je tudi za komunista glavno geslo postal poziv: "Komunist, brani Russe!".

Za Stranko Nacionalnega preporoda "Narodna volja" je zaščita nacionalnih interesov Rusije in njenih avtohtonih narodov bila in vedno bo najvišja prioriteta. Mi pomnimo tudi napotke naših velikih prednikov, ki so nam govorili: "Če se še tako upogibate pred njo, gospodje, priznanja Evrope ne boste zaslužili. V njenih očeh nikoli ne boste sluge razsvetljenstva, temveč hlapci" (F. I. Tjutčev).

Namestnik predsednika

SNP "Narodna volja", N. B. Žukova
Just Rugel

Prejeli smo

Teror - odprto non stop

Prizor, ko goli otroci-šolarji bežijo pred smrtjo, je nekaj najbolj pretresljivega, kar je javna televizija doslej pokazala svetu. V tem prizoru se kaže vsa groza, ki jo seje terorizem.

Indikativno je, da uradniki slovenske vlade še vedno molčijo. Ta molk in neodločnost razkri-vata njih anarhistično naravo. Drugega od "dedičev Revolucije" seveda ni mogoče pričakovati.

Nujno in življenjsko pomembno pa je, da volilci na tokratnih volitvah končno pokažejo vrata tej svojati. Sicer nam bodo usodo določili drugi - in ta nam ne bo mila.

Nihče ne more jamčiti, da je bilo nečloveško teroristično dejanje mutantov, ugrabitev šolarjev in celo dojenčkov, zadnji udarec po Rusiji. Rusi prenašajo stiske in ujm, čeprav jih teroristi in celo njihovi lastni bogatini dobesedno iztrebljajo, vendar vse se enkrat konča. "Rusi počasi zapregajo, a hitro jahajo", se glasi ruski rek. Izmečki, ki jih RTV Slovenija vztrajno imenuje "upornike",

so zagrozili, da bodo ubili 50 talcev za vsakega svojega ubitega. FSB naj bi že ugotovila, da so mutanti prišli iz Inguške vasi, ki je baje čisto čečenska. Če bo to dokazano, bi bilo edino prav, da internirajo celotno odraslo prebivalstvo te vasi. Sicer bo oblast povzročila, da bodo Inguši sami vzeli pravico v svoje roke, saj jih impotentna in prodana oblast dobesedno poriva v radikalnost.

Mnogoštevilni Čečeni, ki brezbržno in praviloma bogato živijo po vsej Rusiji (izven Čečene in Ingušije), za zdaj ne kažejo pretirane želje, da bi se odločno obsodili ali se vsaj distancirali od svojih povampirjenih soplemenjakov. Seveda ne, saj niso redki med njimi, ki s sredstvi, ki jih "ustvarijo" v sivi ekonomiji, z raketiranjem in gangsterizmom finančno in logistično oskrbujejo rank-and-file Čečene. Zanje je pač to samo posel, nič drugega. Nekateri dobrostoječi Čečeni pa se preprosto tudi bojijo svojih gangsterjev in ni izključeno, da bi sicer nekateri proti njim javno nastopili.

Celo duhovni vodje ruskih muslimanov, ki sicer redno protestirajo proti preveč ostrim ukrepom proti islamistom, zdaj prvič zahtevajo okrepitev protiteroristične dejavnosti. O tem je dal izjavo predsednik Sveta muftijev RF Ravil Hajnutdin. Obljubil je celo, da bo sporočil naslove podtalnih islamskih centrov v različnih ruskih mestih. Plaz terorističnih dejanj je prisilil duhovne vodje, da spreminijo svoje poglede. Tudi od ultraliberalnih trobil, ki so bila vedno in brezrezervno na strani "separatistov", "borcev" za neodvisnost, ne slišimo več kliče za pogajanja s teroristi, neka "potrošena" zapadnjakinja si ni upala ziniti kaj več, kot da mora oblast spreminiti taktiko in strategijo. Ve-

leumno! Hkrati pa časopisi izpostavljajo, da nikogar, ne prebivalstvo ne oblast ni zajela panika, da so "uradne uniforme" pomigljale na ekranih in izrekle dežurne fraze, oficialni elektronski mediji pa so vneto začeli prikazovati eksplozije v Iraku, Izraelu, demonstracije v Franciji v zvezi z ugrabitvijo novinarjev-talcev. Moskovski dnevik "Gazeta", katere lastniki in uredniki so državljani Izraela, naravnost podžiga oblast, naj izbere izraelske metode borbe s teroristi - tortura prijetih osumilencev, časovno neomejen pripor, kazenske ekspedicije proti sorodnikom upornikov. Jasno, da to odpade, saj so to čisto fašistične metode, tuje ruski mentaliteti, pa tudi situacija v Izraelu in Rusiji je ABSOLUTNO drugačna. Vendar po starem tudi ne bo šlo. Skrajni čas je za odločne in temeljite ukrepe proti čečenski diaspori, predvsem v Moskvi, saj je absolutno jasno, da so prav tam finančni in logistični center vseh teh podlih, strahopetnih akcij.

Za tiste, ki dojemajo bolj poča-

no breme socialnih problemov, brezposelnost, neskončno in pogosto nepremišljeno reformiranje varnostnih sil, zanemarjeni nacionalni problemi, napake, storjene v Čečeniji, oslabitev kulturnih stikov med ruskimi narodi - to so resnični razlogi sedanjih izrednih dogodkov.

Kdo ima korist od terorizma v Rusiji? Nihče, še najmanj Čečeni, ki so zaradi svoje narodne nedozorelosti in prodanih duš v Moskvi doživeli eksistencialno katastrofo. V nacionalističnem deliriju so izgnali ali pobili vse izobraženstvo (predvsem Slovence) in nekdanji najbolj toča sovjetska kavkaška republika je zdaj razdejana kot Dresden leta 1945.

Kot rečeno, uradne osebe bi najraje za vso to Golgoto okrivile nekega mitičnega "Bin-Ladna" in mednarodno zaroto. Kot, recimo, Milošević, za katerega so za jugo-grozoedjstva, za Srebrenico, za obleganje Sarajeva, kjer so Srbi nizkotno ubili samo otrok nad tisoč, krivi vsi drugi, torej osebno Tudjam in Kučan, sicer pa Slovenci, Američani, Vatikan in Nemčija, militantni islam, Sloba in njegovi soplemenjaki pa so bili nedolžne pupe.

Oblast v Rusiji je totalno nesposobna, totalno korumpirana,

totalno lažljiva in živi v totalno drugem svetu kot ogromna večina prebivalstva. Tako kot v letih 1914-1917, ko so milijoni premožnih, odesrskih Rusov živeli v tujini in ožemali svoje ljudstvo, tako tudi danes razni Abramoviči, Kantori, Gusinski, Berezovski in še sto in več tisoč njim podobnih živijo v tujini v dobro varovanih palačah ali pa v obzidanih trdnjavah v predmestjih velikih ruskih mest na račun pota in (zdaj dobesedno) krvi Rusov. Kako se je ta bakanalija končala, se še menda spomnimo. Podoben konec čaka tudi to oblast. Neizogibno. Razplet, ki ni "za devetimi gorami", se bo odvijal v centru prestolnice, v bližini Kremļa. Ljudje bodo šli na ceste, če oblast NEMUDOMA ne naredi zaok-

ret. Vrhovni poveljnik je žal, po vsem sodeč, neodločen, vtis je, da se je v teh kritičnih urah samoodstranil, podpora, že prej pogojna, mu nedvomno nezadržno pada. Ne vidimo liderja nacije, vodilnega politika, ampak le marljivega menedžerja, tehnokrata. Namesto nagovora narodu po barbarski rastrelitvi dveh letal, invizičnih eksplozijah v Moskvi in ugrabitvi naših otrok, slišimo le floskulo, da dogodki "potrjujejo povezave čečenskih teroristov s svetovnim terorizmom". Geopolitična ugotovitev, ki to ni in tudi nikogar ne zanima! Kavkaška modrost pravi: Čreda ovnov, ki jih vodi lev, je veliko močnejša kot čreda levov, ki jo vodi oven.

Prepozno je piti radensko, ko so ledvice že fuč! Je čas za govorance in je čas za akcijo. Ljudstvo je še pripravljeno trpeti. Vendar ne za to oblast, za katero je nastopil trenutek resnice! Če je to vojna, potem moramo v tej vojni zmagati!

Just Rugel
/Moskva

PD Štandrez Tridnevni izlet po Bavarskem

Nepopisni gradovi genialno norega Ludwiga II.

Po zelo uspešni sezoni so si člani PD Štandrez prvič privoščili daljše potovanje. 9. t.m. so odšli na tridnevni izlet na Bavarsko po sledovih Ludwiga II. (1845-1886), bavarskega kralja iz družine Wittelsbach, ki so ga bolj pritegovali antični miti, Wagnerjeva glasba in bizarne kombinacije različnih arhitekturnih slogov kot pa politične in vojaške zadeve. Njegovo čudaško, bolj samotarsko, a, zdi se, tudi razvratno življenje v moški družbi se je tragično končalo v jezeru Starnberg blizu gradiča Berg, kamor so ga zaprli, češ da je nor, po psihiatričnih pregledih in odločitvi princa Luitpolda, ki ga je nadomestil na prestolu.

Potovanje je potekalo v sproščenem vzdušju in prineslo Viktorju Selvi, aktivnemu članu, lepo presenečenje ob življenjskem jubileju. PD Štandrez se je izkazalo kot razširjena družina, v kateri se mlajši in starejši ujemajo in dobro počutijo. Lepe občutke sta imela tudi sofer Marko in vodič Tomaž iz potovalne agencije Avrigo, ki je trosil iz rokava nešteto zgodovinskih, političnih, gospodarskih in drugih podatkov. Pot jih je prvi dan vodila po Kanalski dolini do Beljaka in dalje do Spitala na Dravi. Zelena Koroška je bila odeta z meglo in dežjem. Toda, ko so se mimo Lienza in italijanskih San Candida, Brunica in Vipitena pripeljali v Innsbruck, jih je sprejelo sonce in so se v vsem lesku zbleščale mestne hiše z zlato strehico in značilne hiše s pomoli. Krajša po-

stanka sta bila v zimsko-sportnem kraju Garmisch-Partenkirchen in pri benediktinskem samostanu Ettal z Marijino romarsko zbarokizirano cerkvijo neobizantinske centralne oblike. Zvečer so po vožnji po hriboviti bukolici pokrajini z zelenimi pašniki in mešanimi gozdovi dospeli do ličnega Salgruba v južni Bavarski, kjer so prenočili po domačijah, polnih cvetja. Naslednja dneva sta bila posvečena ogledu gradov Ludwiga II. Vsak izmed njih je edinstven zaradi stilnih razlik zunanjsčin in notranjsčin, ki so izredno bogate in težko opisljive: Linder-

hof v dolini Graswang z baročno-rokokojsko opremo, zlatimi štukaturami, dragocenimi lesenci, ogledali, ki dajajo vtis neskončnosti, iluzionistično poslikanimi stropi, s čudovitim parkom z vodometi in zgradbami, posejanimi po njem, celo ogrevano jamo s prvo električno osvetlavo na Bavarskem; pravljici Neuschwanstein na pečini nad Alpsee, z visokimi stolpi, s prekrasnim razgledom in z dvoranami pretežno bizantinskega sloga in genialno opremljeno kuhinjo - v njegovi bližini je tudi Marijin most, visok 92 m - . Niže v bližini stoji grad Hohen-

schwangu, v katerem je Ludwig preživel mlade dni. 80 kilometrom od Münchna, katerega jedro okrog mestne hiše in starodavno pivnico so si ogledali tretji dan, na enem od otokov Chiemsee, Herreninsel, se v prekrasnem parku z vodnja-

Razmišljanje ob dokumentarcu Fahrenheit 9/11

Britney ponosno zaupa predsedniku Georgeu

Film "Wag the dog" je manj poznana produkcija, ki se loteva problematike prepletenosti medijev in politike. V ad absurdum prikazani zgodbi pripoveduje o tem, kako si predsednik na papirju izmisli medijsko vojno proti Albaniji, da bi utišal afero o spolni zlorabi mladotnice, v katero je bil sam vpleten. Iz tega lahko paradoksalno razberemo razlog, zakaj medije imenujemo četrto vejo oblasti.

Pomembno panogo komunikacije tudi Moore do obisti predela v svojem dokumentarcu. Državljeni morajo v načrtih administracije dobiti občutek stalne ogroženosti in strahu. To bo oblastnikom nedvomno olajšalo delo, saj jim bodo v imenu lastne varnosti državljani dopuščali mnogo širši manevrski prostor. Npr. odobritev zakona Patriot act, s katerim je administracija oklestila nekaj državljskih svoboščin. Mnogi državljani so ta odlok nekritično sprejeli, saj je navsezadnje šlo za njihovo varnost in vse-mogočno vojno proti terorizmu. Celotelo televiziji so začeli oglaševati najrazličnejše pripomočke, s katerimi si lahko državljani sam pomagajo proti terorizmu. Tako se je na trgu pojavilo posebno padalo, s katerim si lahko skočil z okna na ulico. Domislili so si tudi neprebojno celico, v katero se lahko vsakdo zaklene in mirno čaka na konec terorističnega napada. Še več, v celici je celo prostor za televizijo in radio.

V analizi komunikacijskih sredstev, ki jo Moore opravi v Fahrenheitu, izstopa tudi izjava pop zvezde Britney Spears, ki se je politično angažirala: "V teh trenutkih, ko je treba sprejeti tako pomembne odločitve za našo domovino, moramo našemu predsedniku zaupati." Na vprašanje "Ali mu vi zaupate?" je Toxic girl ponosno odgovorila: "Seveda mu zaupam!" Moore je pri najstnikih najbolj priljubljeno pop zvezdico uvrstil med nastopajoče v svojem dokumentarcu, da bi dokazal, kako najstniška pop kultura nizkega nivoja s svojo odmevnostjo vpliva na široke množice in je zato dobro propagandno sredstvo. Si predstavljate, da Britney Spears razpravlja o politiki? Približno isti učinek, kot bi Totti deklamiral in komentiral Danteja.

Drugi vidik komunikacijske strategije, ki ga čeprav ne tako izrazito izpostavlja Moore, je dojemanje ameriških vojnih akcij v javnosti. Gre za strategijo, ki so se je ZDA na lastni koži naučili v Vietnamu. Takrat so namreč predstavniki 4. veje po napadu severnovietnamske armade na Saigon leta 1968 vojno videli v živo na lastne oči. To kruto sliko so nato posredovali vsem ameriškim medijem. Posledice napada na terenu so bile minimalne, družbeno-politični učinki medijskih posnetkov prave vojne na ameriško javnost pa katastrofalni. Od takrat je novinarjem dostop na

vojni teren prepovedan. Informacije so dosegljive le preko vojske, da se tako lahko ustvari vtis "čiste vojne".

Za sklepni del dokumentarca je Moore izbral živo pričevanje matere, ki je v Iraku izgubila sina. Režiser je v tem delu sarkazem in ironijo zamenjal z igranjem na struno čustvenosti. Njegovo delo na terenu pri prizadeti družini je že preizkušena uspešna formula, ki jo je uporabil v prejšnji uspešnici Bowling for Columbine, ko je pripovedoval zgodbo dveh mladeničev, ki jih je metek iz strelnega orožja trajno poškodoval. V Fahrenheitu je čustveni del nekoliko pretiran. Moore na dolgo in široko intervjuja objokano mater padlega vojaka. Le-ta pred kamerami prebira zadnje sinovo pismo in hkrati pripoveduje svojo zgodbo, zgodbo o zavedni in narodno ponosni Amerikanci, ki vsako jutro izobeša pred hišo zastavo ZDA; zgodbo o ženski, ki je dalj časa verjela v upravičenost vsakega ameriškega vojaškega posega, češ da je šlo za obrambo domovine; zgodbo o materi, ki je sogla-

SZSO-60 Poletni potovalni tabor roverjev in popotnic

Skavtje na "poti preživetja" sami s seboj in z drugimi

Poletni dnevi tako mamljivo privabljajo ljudi v naravo. Tudi roverji in popotnice, ki se zbiramo v klan v Gorici, smo komaj čakali, da se bomo vsi skupaj odpravili na potovalni tabor. Po dolgih pripravah in nekaj nepričakovanih zapletih smo končno dočakali 9. avgust. Zbrali smo se na novem trgu pred novogoriško železniško postajo. Štirinajst nasmejanih obrazov se je podalo na pot. Prava skavtska pot (peš) pa se je začela šele popoldne v Kamniku. Naš cilj je bila cerkva sv. Lenarta. Mislili smo, da bomo hodili le dve uri, a morali smo biti pripravljeni na nekoliko daljšo pot. Ni bilo tako hudo, saj smo vendar skavti vedno pripravljeni! Poleg tega pa je bila tema letošnjega tabora "preživetje". Ko smo zvečer končno prispeli do cerkvice pri sv. Lenartu, smo se vsi spraševali, zakaj so zgradili cerkev skrito med gozdovi, do katere ne moreš sploh priti z avtom. Odgovora nismo našli; vendar smo bili vsi hvaležni, da je bila tam cerkva, ker smo se vanjo zatekli, ko smo ugotovili, da bo kmalu nevihta. Šotore smo letos pustili doma in smo v skladu s tematiko tabora vzeli s seboj le šotore, da bi z njimi gradili bivače. V zavetju smo uradno otvorili tabor. Nato pa smo začeli težavno "pot preživetja s samim seboj". Odkrivali smo namreč naše temperamente.

Pot nas je naslednjega dne vodila na Kravavec. Vzpon na goro je

bil tudi najzahtevnejši del poti. Nekateri so kot gamsi dospeli do cilja, drugi smo bili nekoliko bolj počasni. Popoldne smo imeli obred prestopov, saj sta Sara in Kristina končno prestopili iz noviciata v klan. Nato smo se spet podali na pot, tokrat do vasi Štefanje gore. Ko smo prispeli do cilja, smo urno (nekateri bolj, drugi manj) postavili bivače in kot bi mignil, je bil spet večer, ko smo se zbrali okoli tabornega ognja. Najprej smo se zabavali s kvizom. Po molitvi pa so nam voditelji predlagali bdenje. Tako je vsak izmed nas preživel nekaj časa ob tabornem ognju, v tišini, medtem ko so ostali mirno spali.

Že je bilo jutro. Zbudilo nas je čudno kokodakanje in kikirikanje... Kmalu smo ugotovili, da je bilo kokodakanje le fantovska potegavščina. Fantje, pač... simpatični... kot vedno... Spet smo imeli nahrbtnike na ramenih in dobre volje smo se odpravili proti Cerkljam na Gorenjskem. Tokrat je našo dobro voljo spremljalo tudi sonce, tako da je bilo vzdušje naravnost super. V Cerkljah smo se na travniku za župniščem malo odpočili, nato pa smo se pogovarjali o našem gledanju na druge ljudi in o predsodkih. Tokrat smo se učili "preživetja z ostalimi ljudmi". Popoldne smo se pa odpravili na "hike", to je način potovanja v dvojicah ali sam, kjer je skavt prepuščen dobroti drugih ljudi in lastni iznajdljivosti. Za vsakega izmed nas je bila to enkratna

izkušnja, ki jo je vsak doživel na svoj način. Na lastni koži smo spoznali, da še obstajajo gostoljubni ljudje. Naslednjega dne smo se zbrali na Brezjah. Ko smo si malo opomogli (za nekatere je bil "hike" naporen, za druge pa precej

manj, skoraj počitniški), je bil na vrsti pogovor o skavtizmu, služenju, odhodu... Po maši v romarski cerkvi je sledil še večer,

ki je bil tokrat zelo animiran, saj smo si ga sami popestrili s škeči. Naša druga in zadnja noč v bivakih je spet šla mimo, čeprav nas je ponoči zalotil dež. Čakala nas je pot do Kranja, ki pa smo jo zaradi dežja opravili kar z avtobusom. V Kranju je bil dva dni naš dom kranjski skavtski sedež. Po dveh zanimivih pogovorih, ogledu mesta in raznih igrarh je kmalu napočil čas za odhod. Že smo bili spet doma. Ob skavtski klopki pri trgu Transalpina smo

zapeli še Pesem slovesa, nato pa se je vsak vrnil na svoj dom, obogaten s še eno izkušnjo.

Romantična puma

Andrej Černič